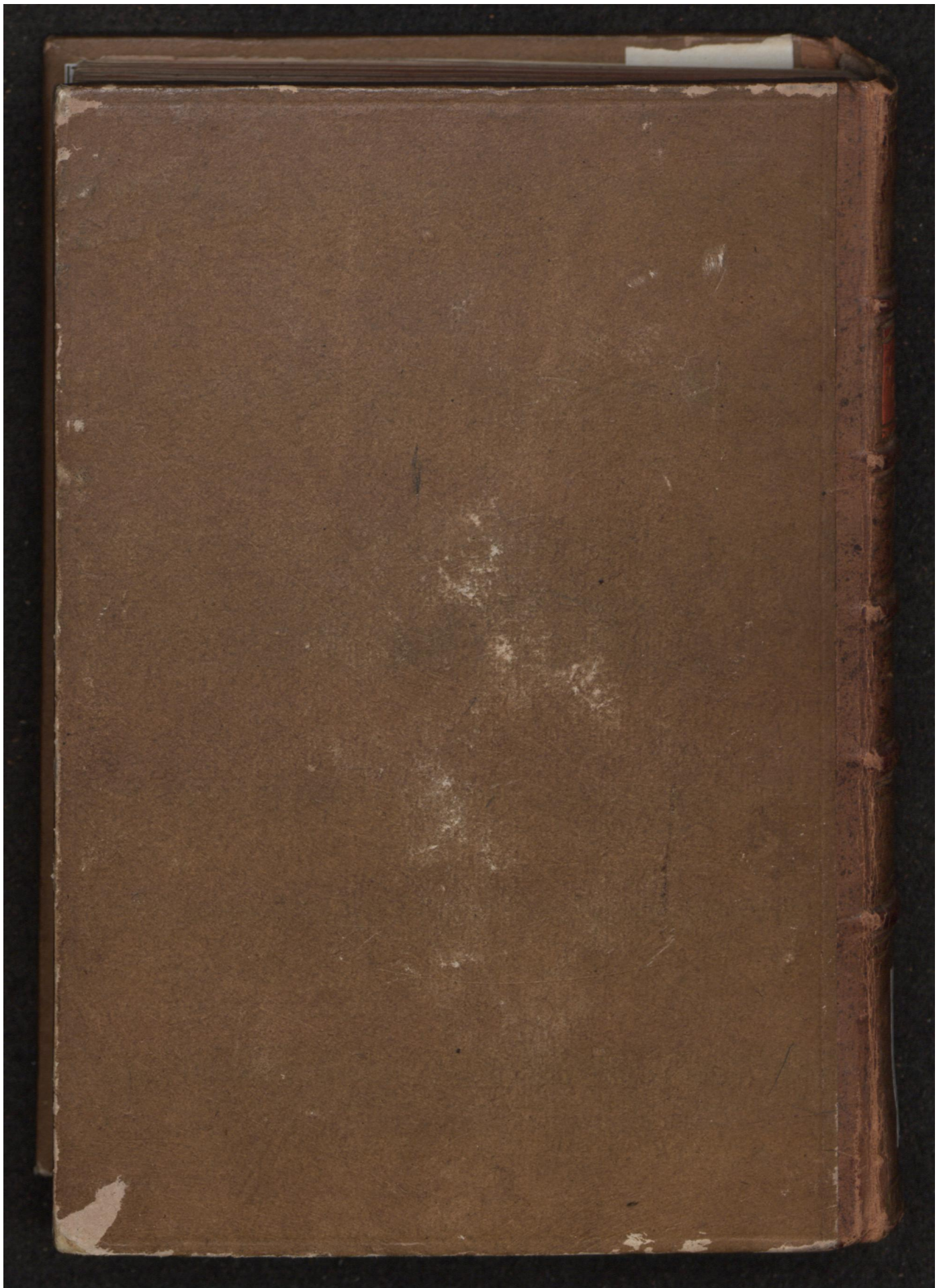

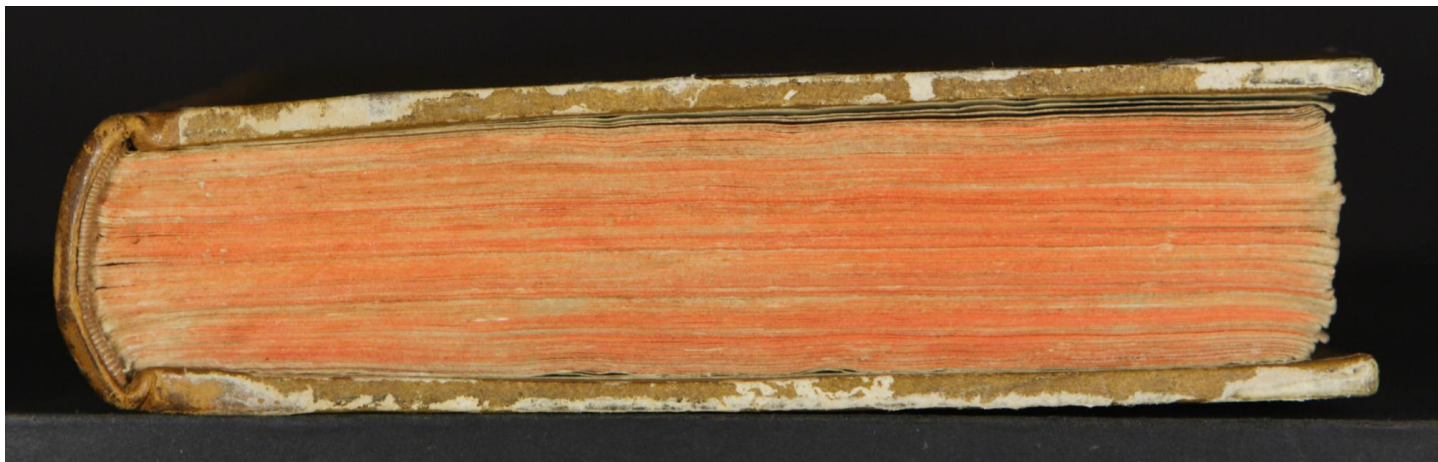

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

GUICCIARDINI

3

4

47

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

3-4-47

1)-2)-3)-4)

GUIC
Bibli
Centr

1

_ GU
Bibli
Cen

compendiū s. h. s. d. s. n. i. o. r. p. d. i. c. a. n. t.
MERCVRII TRISMEGISTI LIBER DE POTESTA
TE ET SAPIENTIA DEI PER MARSILIVM FICI
NVM TRADVCTVS: AD COSMVM MEDICEM.

Tu quicumq; es: qui hæc legis. siue grāmaticus: siue orator: seu
philosophus: aut theologus: scito. Mercurius Trismegistus sū:
quem singulari mea doctrina & theologica: ægypti prius & bar
bari: mox Christiani antiqui thelogici: ingēti stupore attoniti
admirati sunt. Quare si me emes: & leges: hoc tibi erit commo
di: quod paruo ære comparatus summa te legentem uoluptate:
& utilitate afficiam. Cum mea doctrina cuicumq; aut mediocri /
ter erudito: aut doctissimo placeat. parce oro: si uerū dicere non
pudet: nec piget. Lege modo me: & fatebere nō mentitum: sed
si semel leges: rursum releges: & cæteris consules: ut me emanet:
& legant. Bene Vale.

Argumentum Marfilii Ficini florentini in Librum Mercurii
Trismegisti: ad Cosmum Medicem Patriæ Patrem.

O tempore: quo Moyſes natus ē: floruit Athlas astro-
logus Promethei phyſici frater: ac maternus auus me-
ioris Mercurii: cuius nepos fuit Mercurius Trismegistus. Hoc
autem de illo ſcribit Auguſtinus: quāq̃ Cicero atq̃ Laſtantius
Mercurios quinq; per ordinem fuiſſe uolunt: quītumq; fuiſſe
illum qui ab ægyptiis a græcis autē Trismegistus ap-
pellatus ē. Hūc aſſerūt occidiſſe Argū: ægyptiis præfuiſſe: eiſq;
leges ac litteras tradidiſſe. Litterarū uero characteres ī aīaliū ar-
borūq; figuris inſtituiſſe. Hic in tanta hoīnum ueneratiōe fuit:
ut ī deorum numerum relatus ſit. Temp̃la illius numis conſtru-
cta q̃ plurima. Nomē eius proprium: ob reuerentiā quādam pro-
nunciare: uulgo ac temere nō licebat. Primus anni menſis apud
ægyptios nomine eius cognominat: oppidum ab eo conditur:
quod etiam nunc græce noīatur .i. Mercurii
ciuitas. Trismegistum uero inter maximum nuncuparunt: quo-
niā & philoſophus maximus: & ſacerdos maximus: & rex maxi-
mus extitit. Mos enim erat ægyptiis: ut Plato ſcribit: ex philoſo-
phorum numero ſacerdotes: ex ſacerdotum cœtu regem elige-
re. Ille igitur quemadmodum acumen atq; doctrina: philoſo-
phis omnibus anteceſſerat: ſic ſacerdos inde conſtitutus ſancti-
monia uitæ: diuinorumq; cultu: uniuerſis ſacerdotibus præſti-
tit: ac demum adeptus regiam dignitatem: adminiſtratiōe legū
rebusq; geſtis ſuperiorum regum gloriam obſcurauit: ut meri-
to ter maximus fuerit nuncupatus. Hic inter philoſophos pri-
mus: a phyſicis ac mathematicis ad diuinorum contemplatio-
nem ſe contulit. Primus de maiestate dei: demonum ordie: ani-
marum mutationibus ſapientiffime diſputauit. Primus igitur
theologiæ appellatus eſt auctor: cum ſequutus Orpheus ſecun-

das antiquæ theologiæ partes obtinuit Orphei sacri initiatus ē
Aglaophemus. Aglaophemo successit in theologia Pythagoras
quem philolaus sectatus est diui Platonis nostri præceptor. Ita
que una præscæ theologiæ undiq; sibi consona secta ex theolo-
gis sex. miro quodam ordine conflata est exordia sumēs a Mer-
curio. a diuo Platone penitus absoluta. scripsit autem Mercuri-
us libros ad diuinarum rerum cognitionē ptinentes q̄ plurimos
in quibus proh deus immortalis q̄ archana misteria q̄ stupēda pā-
duntur oracula. nec ut philosophus tātum. sed ut propheta sæ-
penumero loquitur. canitque futura. Hic ruinam præuidit pri-
scæ religionis. hic ortum nouæ fidei. hic adeuntum Christi. hic
futurum iudicium: resurrectionem sæculi. beatorum gloriam
supplicia peccatorum Quo factum est. ut Aurelius Augusti-
nus dubitauerit. peritia ne syderum. an reuelatione demonem.
multa protulerit. Lactantius autem illum inter sibillas. ac pro-
phetas connumerare non dubitat. E multis deniq; Mercurii li-
bris. duo sunt diuini præcipue. unus de uoluntate diuina. alter
de potestate & sapientia dei. Ille Asclepius. hic Pimander inscri-
bitur. Illum Apuleius platonius latinum fecit. Alter usq; ad
hæc tempora restitit apud græcos. At nuper ex Macedonia in
Italiam aduectus: diligentia Leonardi pistoriensis docti: probi
q; monachi ad nos peruenit. Ego autem cum tuis exhortationi-
bus prouocatus: e græca lingua in latinam cōuertere statuissem
æuqum ofre putauī. Cosme foelix: ut nomini tuo opusculum
dedicāre. Nā cuius ipse adiutus opibus: libriq; affatim refertus
studiis græcis icubui: eidē studiorū græcorū me dēcet offerre pri-
mitias. Neq; fas erit: opus tā sapiētis philosophi tā pii sacerdotis
tā potētis regis: dicare cuiq; nisi ipse cēt: cui dicatur: pietate: sapi-
entia. potētia. reliq; oībus arte celleret. Est aut: ut ad scripta Mer-
curii descēdam. huius libri titulus pimāder quoniā ex q̄tuor p

sonis quæ in dialogo disputant primæ Pimandro ptes attribuunt.
Edidit uero librū ægyptiis litteris. idēq; græcæ liguæ pitus græ
cis inde trāsferēdo cōmunicauit ægyptiorū mystēria. Proposi
tū huius opis ē d̄ ptate & sapia dei differere. Cūq; sint horū opa
tiones gemiæ. Quarū priā i ipsa dei natura permanet. Secūda
porrigit ad extrema. Et illa qdē mundū primæ æternūq; conci
pit: hac uero mundū scdm tpalēq; parit. De utrisq; opationibus
deq; mundo utroq; grauissima disputat. Quid dei prās: qd sa
piētia: quo ordie itrisecus cōcipiāt: quo progressu exterius pare
ant. Præterea quæ producta sunt: quō se iuicē hēant. quo cōue
niāt: quoue discrepēt: quo deniq; pacto suum respiciant aucto
rem. Ordo autē uoluminis ē: ut i libellos q̄tuordecī distiguam:
utq; primæ dialogi ptes Pimandro dent: Scdas teneat Trismegi
stus: Tertias Aesculapius. Quartum locū obtineat Tatius. In
tēdit ergo Mercurius i diuinis Aesculapiū ac Tacium erudire.
Diuina docere neq; q nō didicit. At humano igenio quæ supra
naturā sunt: inuenire nō possumus. Diuino itaq; opus ē lumine
ut solis luce solē ipsum itueamur. Lumē uero diuinæ mētis nūq;
infundit. aīa. nisi ipsa: ceu luna ad solē: ad dei mentem penitus
cōuertat. Non connertitur ad mentē aīa: nisi cum ipsa quoq;
sit mens. Mens uero non prius sit: q̄ deceptiones sensuum &
phantasiæ nebulas deposuerit. Hac d̄ cā Mercurius modo sen
sus & phantasiæ caligines exuit: in aditum mentis se reuocat.
Mox Pimander. i. mens diuina in hunc influit. Vnde ordinē re
rum omnium: & in deo existentium: & ex deo manantium cōte
plat. Demū quæ diuino sunt numie reuelata: cæteris hoībus ex
plicat. Is igit ē libri titulus: id propositū illius & ordo. Tu uero
Cosme foelix lege foeliciter: ac diu uiue: ut & diu patria uiuat.

Mercurii Trismegisti Liber de Potestate & Sapiētia Dei e græ
co in latinum traductus a Marsilio Ficino Florentino ad Closs
mum medicem patriæ patrem: Pimander incipit.

Cum de rerum natura cogitarem: ac mentis aciem
ad superna erigerē: sopitis iā corporis sensibus: quem
admodū acciderē solet iis: qui obsaturitatem: uel de
fatigationem somno grauati sunt: subito mihi uisus sum cerne
re quendam immensa magnitudine corporis: qui me nocte uo
cans: in hunc modum clamaret. Quid ē o Mercuri: quod & au
dire: & intueri desideras. Quid est quod discere atq; intelligere
cupis. Tum ego quisnam es inquam. Sum inquit ille Pimander
mens diuinæ potentia: ac tu uide quid uelis: ipse uero tibi ubiq;
adereo. Cupio inquam rerum naturam discere: deūq; cognosce
re. Ad hæc ille. Tua me mente cōplectere: & ego te in cūctis quæ
operaris erudiam. Cum hæc dixisset: mutauit formam & uniuersa
subito reuelauit. Cernebam enim immensum quoddam spe
ctaculum omnia uidelicet in lumen conuersa suaue nimiū atq;
iucundum: quod intuentem me mirifice oblectabat. Paulopost
umbra quædam horrenda: obliqua reuolutione: subter labebat
in humidamq; naturam migrabat ineffabili tum uultu exagita
tam. Inde fumus quidam manus in sonitum erūpebat: ex toni
tu uox egrediebat: quam ego luminis uocē existimabā ex hac
luminis uoce uerbū factum prodiit. Verū hoc naturæ humidæ
adstans eam fouebat. Ex humidæ autē naturæ uisceribus: since
rus ac leuis ignis protinus euolās alta petit: Aer quoq; leuis spi
ritu parens: mediā regionem inter ignem & aquam fortiebatur
Terra uero & aqua: sic inuicem cōmixta iacebant: ut terræ faci
es aq; obruta nusq; pateret. Hæc duo deinde cōmota sunt a spi

ritali uerbo: qđ eis supferebatur: aures eorū circūsonans. Tunc
pimāder ait. Aduertis quid sibi hęc uisio uelit: Cognoscā inq̃.
Ait ergo Pimāder. Lumē illud ego sum mēs deus tuus: antiqui
or q̃ natura humida: quæ ex umbra effulsit. Mētis uero germē
uerbum lucens dei filiū. Quid ergo inq̃. Sic inq̃t. Cogita: qđ in
te uidet & audit uerbū domini. mens aut pater deus Neq̃. n. di
stant adinuicem: horū unio uitæ est. **TRISM.** Gratias habeo
tibi pimāder. Verum in primis meditare lumen: atq; cognosce.
TRISME. Hęc ubi dicta sunt: diu illum orauī: ut eius ideā ad
me cōuerteret. Quod cum ille fecisset: repēte prospicio mea in
mente lucē uiribus innumeris existentē: ornatum sine termino
ignem: ui ingenti circūseptum: & in ipsa stabilitate dominantē.
Hęc ipse pcepi per pimādri uerbū: q̃ me stupore attonitum sic
iterū affatus ē. Vidisti in mēte primā speciē infinito iperio præ
ualētē: Eiusmodi quædā mihi pimāder. At ego illi Elemēta na
ture undē manarūt: **PIMANDER.** Ex uoluntate dei: quæ uer
bū cōp!exa pulchrūq; ituita mundū: ad eius exēplar reliq̃ sui ip
sius elementis uitabilibusq; seminibus exorauit. Mēs autē deus
utriusq; sexus fecūditate plenissimus uita & lux cum uerbo suo
mētē alterā opificē pepit qui qđē deus ignis atq; spiritus numē.
Septē deiceps fabricauit gubernatores: q̃ circulis mūdū sensibi
lē cōplectunt: eorūq; dispositio fatum uocat. Cōnexuit idē dei
uerbū ex elemētis dei deorsum tenētibus: purū naturæ artificiū
unitumq; est opifici menti. Cōsubstāiale. n. erat. Relictaq; sunt
elemēta naturæ deorsum cadētia sine rōne: ut sit tanq̃ sola ma
teries. Mēs quidē opifex una cum uerbo circulos continēs: acce
leri rapacitate cōuertens: suā ad se machinā flexit: eamq; uolui a
přicipio ad finem absq; sine præcepit. Incipit. n. illic semper ubi
diffinit. Horum profecto cunctorū circuitus quēadmodū ipsa

mens uoluit: ex elemētis inferioribus aīalia cōflauit rōnis exper-
tia. neq. n. prābuit rationē aer uolatilia protulit: aqua uero natā
tia. Distincta quoq. inter se sunt aqua & terra: cū imodum: qui
menti placuerat. Terra postmodum animātia: quæ intus habue-
rat: peperit: quadrupedia uidelicet serpētia: fera: agrestia. pariter
atq. domestica. at pater oīum intellectus uita & fulgor existens.
hominē sibi similem procreauit. atq. ei tanq. filio suo cōgratula-
tus est. pulcher. n. erat: patrisq. sui ferebat imaginem Deus. n. re-
uera propria forma nimirum delectatus. opa eius oīa usui con-
cessit humano. Homo autē. cum cōsiderasset in tpe suo rerum
omnium procreationē: ipse quoq. fabricare uoluit. Vnde a con-
tēplatione patris: ad speram generationis delapsus est. Cūq. om-
nium in se prātem hēret. opificia septē gubernatorum aīaduē-
rit. Hi autē humanæ mentis meditatione gaudētes. singuli eorū
propriū ordinis participē hoīem reddire. Qui postq. didicit ho-
rum essentiā. propriāq. naturā cōspexit. penetrare atq. rescinde-
re iā exoptabat ambitum circulorum. uimq. gubernatoris præs-
identis igni cōpræhēdere. Qui ue arbitrium & potestātē oīum
habuerat. in animantia mūdi mortalia & rōne carentia per har-
moniā emerfit: atq. exiliūt penetrās ac resoluēs potentiā circulo-
rum. Ostēditq. naturā: quæ deorsum labiē. uelut pulchram dei
formā. q. cum natura contueret. mira pulchritudine præditā eē:
actionesq. oēs septem gubernatorū. atq. insup dei ipsius effigi-
em possideret. illi amore ingenti subrisit. utpote quæ humanæ
pulchritudinis speciē in aqua specularēt. eiusdēq. admirationē
quādā in terra cōspiceret. ille præterea cōsecutus similē sibi for-
mā in se ipso existentē: uelut in aquā amauit eā: secūq. cōgredi
concupiuit. Effectus eue stigio sequutus est: uolūtātē formāq.
carentē rōne progenuit. Natura illud in qd. tota ferebatur amo

re cōplexa: illi penitus sese iplicuit atq; cōmiscuit. Quando cau-
sam solus hō ex uniuersis terrenis animātibus duplicis naturæ
censeat: mortalis qdē pp corpus: immortalis aut pp hoīem ipsum
substantialē. Immortalis. n. est: cunctorumq; arbitrium obti-
net: cætera uero uiuentia quæ mortalia sunt fato subiecta pati-
untur. Nō igit̃ harmonia superior obstitit: in harmoniam uero
lapsus periclitatus seruus effectus est. Hic utriusq; sexus fœ cun-
ditate munitus: ab eo q̃ arborum & riuorum fons est: uigilq; fa-
ctus: ab eo q̃ est uigilās: cōtinet̃: atq; eius dominationi subiicit̃.
TRISME. Post hæc: mēs inquā mea rationis: ipse es Tum Pi-
mander. Id est inquit mysterium: quod in hanc usq; diē. genus
humanu m latuit. Natura quippe homini sese imiscens: miracu-
lum attulit: qd̃ omnium miraculorum uincit admirationē. Nā
cū septē illorum harmonia ipse iā fuisset ibutus ab eo: quē tibi
paulo ante narraui: patre uidelicet atq; spiritu natura ipsa nō re-
stitit. **Quinimo** septē protinus hoīes peperit: septē gubernato-
rū naturas: masculini pariter ac fœminini generis cōpotes atq;
sublimes. At hæc ipse sic intuli. **O Pimander.** ardenti desiderio
nup affectus sum: audire præterea reliqua cupio. Quare: ne hic
me deferas obsecro. Caterū ille mihi. **PIMAN.** Sile. nondū. n.
primū sermonē absolui: **TRIS.** Ecce iā taceo. **PIMAN.** Horū
septē: ut dixi: generatio i hunc modū effecta ē. Femina. n. aer &
aqua coeūdi cōpos ex igne maturitatē: ex ethere sumpsit spūm
cōglutinauitq; natura corpa ad hoīs spēm effingēda Nō at ex
uita & luce: i aiām mortēq; processit. Vita q̃ppe aiām largita ē:
lux deniq; mortē. Talia profecto usq; ad finē circuitus p̃cipio
rū simul & generū. cū q̃a mūdi sensibus mēbra manebāt. Verū
audi iā reliquū: quē sūmope cupiebas sermonē. Expleto demū
circuitu: oīum: uolēte deo. solutus ē nodus. Nā cuncta utriusq;

generis: animanti a: una cum homine: dissoluuntur. Et mascula
quidem ex parte: femineaq; similiter cōficiēbātur. Extēplo deus
uerbo sancto clamauit. Pululate: adolescite: propagate uniuersa
germina: atq; opera mea. Vos insuper: quibus mentis portio
concessa est: genus recognoscite uestium: uestramq; naturā im-
mortalem considerate. Amorem corporis: mortis causam: esse
scite: rerum omnium naturam discite. His dictis prouidentia per-
fatam armoniāq; cōflauit: mixtiones: generationesq; cōstituit.
Vnde cūcta sunt secūdū genus propriū propagata. Demū qui
seipsum cognouit: bonū: quod est sup̄ essentiā: consecutus est.
Qui uero corpus amoris errore cōplectebatur: is oberrabat in
tenebris mortis: mala sensu percipiens. Quod tamē delinquūt:
ignorantes inquā ut ob eā cām immortalitate priuent. PIMAN.
Videris o Mercuri nō satis itelligere: quæ audieris. TRISME.
Et si nōdū itelligere sim professus: itelligo tamem: ac mem-
ni. PIMAN. Gratulor si que dicta sunt: tenes. TRISME. Rē
sponde mihi queso Pimāder: cur digni morte sint hi: q; in mor-
te iacēt. PI. Quia precessit proprio corpi tristis umbra: ex hac q;
dē natura humida. Ex hac uero corpus imūdo sensibili cōstituit:
ex hoc deniq; mors ipsa scaturit. Nū hoc tenes Mercuri: Tenes
etiā qua de causa: q; seipsum cognoscit: transit in deū: ut dei uer-
bū tradidit. TRISME. Qm̄ ex uita & luce cōstat oīum pater:
ex quo natus est hō. PIMAN. Recte inquēris. Lux & uita deus
est: & pater: ex quo natus est hō. Si igit̄ cōprehenderis te ipsum
ex uita ac luce cōpositū: ad uitā rursus lucēq; trāscēdes. Trisme.
Hæc ait Pimāder. At ego. Adhuc mihi mēs dicas oro: quonā pa-
cto ad uitam ascendere queā. PI. Deus ipse mēs iussit ut homo
mentis particeps: seipsum aiaduēteret. TRIS. Non ergo hoīes
singuli mentem possident. PI. Recte dicis Mercuri. adsum enī

ego mens iis: qui boni: pii: puri: religiosi sanctiq; sunt: praesentia
q; mea fert illis opē: adeoq; ut statim cuncta dignoscant: patrēq;
pacatum & propitium habeant. Itaq; gratias agunt benedicētes
pie & hymnis solēnibus collaudantes: cōcedūt sane corpus mor
ti suae sensuum illecebras fastidiunt. utpote qui clare diiudicant
q̄ letifera sint sensuum lenocinia: quin etiam ipsa mens ianitoris
munere fungens incidentes in insidias corporis haud quā per
mitto finē consequi suū. aditus enī p quos turpes blanditiæ ma
nare solent: iugiter itercludo: libidinumq; fomites oēs extiguo.
Cōtra ab ignaris: improbris: ignavis. inuidis iniquis: homicidis
impiis procul admodum habito. promittens eos dāmonis ulto
ris arbitrio qui ignis acumen incutiens: sensus affligit: magisq;
ad patranda scelera armat hominē: ut turpioris culpæ reus: ac rio
ri supplicio sit obnoxius. Eumq; sine ulla intermissione: ad insa
tiabiles concupiscentias inflammat. Cum eo pugnat in tenebris:
peccatum exanimat: & ignis impetum in eius cruciatum mirum
inmodum concitat: atq; adauget. TRI. diligenter mihi omnia o
mens quemadmodum postulabam: exposuisti. Vltterius autem
id responde. quid post accēssionem futurum sit: Primum quidē
Pimander ait. In corporis materialis resolutione: corpus in alte
rationem labitur. Species quam ante habuerat. insensibilis deli
rescit in posterum. Morum ociosus habitus dāmoni cōceditur
atq; dimittitur. Sensus corporei partes animæ facti. suos in fon
tes refluunt: aliquando in suos actus iterum surrecturi: irascēdi
& appetendi vires in naturam conuertunt ratione carētem. Itaq;
residuum tum per armoniam recurrit ad supera. Primæ dehinc
zonæ crescendi pariter & decrescendi officium reddit. Secundæ
machinationem malorum: ociosumq; dolum. Tertiæ ociosam

concupiscētiā deceptionem. Quartā imperiosā a tq; inexplē
bilem ambitionem. Quintā prophanā arrogantiam: & auda
ciā temeritatem. Sextā occasiones diuitiarum prauas. Itemque
ociosas. Septimā zonā mendacium insitum. Tunc sane animus
harmoniaē motiōes exutus: ad optatā naturā reuertitur: uim
propriā habēs: unaq; cum hiis: qui illic sunt: patrem laudat. Ip
si quoq; in potestatum se numerum conferunt. effectiq; potesta
tes: deo fruuntur. Atq; idēst summum bonum eorum quibus co
gnosendi fors competit. Deum scilicet fieri. Quid prāter hāc
ad te pertinet: nisi ut cuncta amplexus: dux fore uelis eorum: qui
cura sint tua digni. ut humanum genus tuo munere diuinā sa
lutem consequatur. Talia quedam effatus Pimander. in potesta
tum diuinarum numerum se reduxit. Ego autem benedicens ac
gratias agens uniuersorum parēti: surrexi iam corroboratus ab
illo: totiusq; edoctus naturā ordinem spectaculum & clarissimū
cōtēplatus: hinc ipse coepi hominibus pietatis & sciētiē decorem
enūciare. O populi uiri terrigenā: qui uos ipsos ebrietati: somno
& ignorātiē dedistis: sobri uiuitē. Abstinetē a uentris luxu uos: q̄
in rationali somno demulcti estis. Illi autem exaudiētes: mecum
unanimēs cōuenere: Tūc rursus adieci. Curo uiri terrigenā prā
cipites in mortem ruitis. cū uobis haud quāq; desit īmortalitatis
consequendē facultas: reuocate iā uosmet: qui laboratis inopia:
ignorantiā tenebris inuoluti. Discedite ab obscuro lumine: a sci
scite īmortalitātē: corruptionē fugite. eorū uero partim deriden
tes absedebāt in mortis iter precipitati. partī autē ad pedes meos
prostrati: ut eos instruere prācabantur. subleuans igit̄ eos: dux
humani factus sum generis. ostendebā quippe illis quā ratio es
set consequendā salutis. sapientiāq; sermones illorum auribus

GU
Bibli
Cen

in fondebā. Quo factum est. ut illi ex imbrium procellis emer-
sint tandē aduētante uespere: soli q; radiis occidentibus. ut deo
gratias agerent prācipiebam. Postq̄ uero gratias egerant. quicq;
in proprium se cubile cōdebat. Ego autē Pimandri beneficium
in scriptis penetralibus animi. atq; adeptus que petierāt oīa. ī gau-
dio requieui. Corporis enī somnus cum sobrietas extiterat. ocu-
lorum cōpressionē uerus intuitus. silentium meum bonitatis fec-
cunda pregnatio. sermōis prolatio bonorū oīum genitura. Hæc
mihi contigerunt ex mente haurienti. i. ex Pimandro diuine po-
tētiae uerbo. Vnde ipse diuino afflatus spiritu. ueritatis compos
effectus sum. quamobrem oībus animi uiribus. patri deo gratias
ago. Sanctus deus pater oīum. Sanctus deus cuius uolūtas a pro-
priis potestatibus adimpletur. Sāctus deus qui suis familiaribus
innotescit. Sanctus es. qui uerbo cuncta constituisti. Sanctus es.
cuius imago est omnis natura. Sanctus es quē nunq̄ natura crea-
uit. Sanctus es oī ptāte ualidior. Sanctus es oī excellentia maior.
Sanctus es oī laude melior. Excipe uerborū sacrificia sancta ab
aīo & corde debito tibi manātia. Ineffabilis solo silentio predicā-
dus ab eo: qui fallacias ueræ cognitiōi cōtrarias declinauit. An-
nuē: corrobora me: atq; huius grāe participes effice eos: q; in igno-
rantia uersant. cognitione quidē mihi fratres: tibi autē filii. Etenī
fidē tibi presto. testimoniū de te perhibeo. In uitā ac lumē assur-
go. Ipse pater es uenerandus. hō aut tuus. sanctitate una tecum
potiri desiderat. cū ptāte illi oīum arbitriūq; concesseris.

MERCVRII AD AESCV. SERMO VNIVERSALIS.

d Eus atq; ipsa diuinitas dico nūc nō qd̄ genitū uidelicet
q̄a ingenitū. Si ergo diuinū sit: essentia est. sin deus etiā
sup̄ essentia. Intelligibile aut id hoc pacto intelligibilis. n.

deus primus nō sibi: sed nobis extitit. Intelligibile quippe intelligē
ti per sensum subincidit. Deus itaq; minime sibi intelligibilis. Nō
enī aliud quiddā existens: preter id quod intelligit intelligit a se
ipso. Est tamē differēs quiddā a nobis: iccirco a nobis intelligit.
Quod si intelligibilis logos: nō deus. Sin ut deus haud sane: ut
logos uerbū tanquā discretus dicatur. Omne aut quod mouet:
nō in moto: sed in quodā stabili mouet. Ipsum quoq; quod mo
uet etiā pmanet. ipossibile. enī est cū eo simul agitari. AESCV.
Quonā igit pacto Trismegiste: ea quæ in mūdo sunt: mutant
una cū iis: quæ mouet. Nā speras erraticas. ab a plane spa moueri
dicebas. TRIS. Iste nō motus o æsculapi: sed resistētia est. Non
enim eodē sed mō contrario gradiunt. Oppositio uero reuerbe
rationē motionis stabile cōtinet. Repercussio enī stationis: agita
tio est. Iōq; erraticæ spere contrario: ac a plane subalternæ inuicē
discurrendo: obuiatione cōtraria circa oppositionē huiusmodi:
ab ea quæ præstat: agitant. Quod quidē aliter habere se nequit.
Nā arctos ipsas: quas nosti: nec exoriri unquam: nec mergi circa
idē perpetuo recurrentes: non moueri censes: an consistere poti
us. ES. Moueri o trismegiste. TRISME. Quonā motu æscu
lapi. ESCV. Motione circa idē sempiternæ currēte. TRISME.
At uero circulatio illa idem. & circa idem motus statione contē
tus. Ipsum nāq; circa idem prohibet: quod super ipsum est. Im
peditum autem id quod super istum est circa idem instat. Atq;
ita contraria agitatio firma est. ab ipsa oppositione perpetuo sta
bilita. Exempla tibi ante oculos ponam. in terris uiuentium uelu
ti. dum homo quis natat. corrente nimirum aqua. manuū simul
& pedum percussio stare hominem efficit. ne cū aqua pariter
collabatur. aut mergatur in eam. ESCV. Perspicuum o trisme
giste exemplum in medium attulisti. TRIS. Quodcunq; ergo

mouetur in statu. a statu mouetur. **M**otus itaq; aialis ois. quod
ex materia cōstat: nequaquā fit ab is que sūt extrema mūdū. cæ
terū ab ignis ad externa. seu ab aīa siue a spiritu. siue ab animo
quodā incorporali. corpus enim corpus animatum minime mo
uet si neq; totum simul corpus. & si inaiatum existat. **AESCV.**
Qua ratione id afferis o trismegiste. **TRI.** Ligna & lapides: &
cætera omnia. quæcunque animam habent: nō mouentur a cor
poribus æsculapi. **Q**uod enim in tra corpus mouēs ipsum inani
matum: non utiq; corpus illud est. quo mouentur utraq;. **E**t cor
pus eius quod fert. eiusq; quod fertur. **N**on illud quoq;. quod di
ctum est. animatum est ob eam potissimum rationem quod mo
uet. **N**onne ergo perspicis animam tunc onerari maxime: quan
do sola duo corpora sustinet: **Q**uinetiam manifestum est quic
quid mouetur. in aliquo & ab aliquo stante moueri. **ESCVLA.**
In illo utique mutari oportet: quæ mutantur o **T**rismegiste.
TRIS. Recte dicis o æsculapi. **N**ihil est in rerum ordine uacū.
Solum uero quod non est quod priuatur existentia: uacuum nū
cupandum. **N**ihil enim reperiri potest. quod eum existat uacū
sit. **ESCV.** **N**onne reperiuntur quædā uacua trismegiste: ueluti
doliū uacū: uacuus puteus & similla quoq; q̄ plurima. **TRIS.**
Heu q̄procul a ueritate uagaris o æsculapi. quæ ampla. & maxie
oīum plena sunt. ea tu uacua putas. **ESCVLA.** **Q**uomodo id o
trismegiste: **TRIS.** **A**er profecto corpus ē. id corpus reliqua pe
netrat. discurrensq; replet omnia. **C**orpus enim huiusmodi est.
ex corporalibus non composītū. **Q**uo sit. ut quæcunq; tu uacua
nuncupas: plena sint aeris. **I**taq; concaua potius ista q̄ uacua no
minari debent. **N**ā & existunt. ac aeris. spiritusq; sunt plena. **ES
CVLA.** **I**nuieta atq; indubia hæc est ratio trismegiste. **A**er cor
pus est. id corpus in reliqua permanat. atq; influens cōplet omnia.

Locum in quo omne mouetur. quid esse dicemus: **TRIS**. Incor-
poreum oꝛ sculapi. **ESCVLA**. Incorporeū uero quid est: **TRI**.
Mens ac ratio se se complectens: libera ab omni corporis mole.
ab errore aliena. ipassibilis. intangibilis. ipsa sibi assistens purgās
atq; seruans omnia. Cuius radi sunt bonum ueritas pꝛincipale lu-
men primaq; animarū forma. **AES**. Deus qd est: **TRIS**. Quod
nullum ex iis est. horum tamē oīum ut sint: causa pꝛæsens quidē
cunctis pꝛæsens etiam unicuiq; neque quicquam permittit non
esse. Omnia ex iis quæ sunt: procreantur. De nihilo autem nihil
prouenit. Nam quæ minimæ sunt: naturam nullam habent: qua
fieri ualeant: contra. ea quæ sunt: naturam non habēt: per quam
aliquando non existant. **ESCV**. Quid igitur ais de non esse ali-
quādo: **TRISME**. Deus pꝛofecto mens non est. at uero ut sis
mens: causa est: nec spiritus. sed causa: qua spiritus extat. nec lu-
men sed causa: qua lumen existit. Vnde deum colere oportet
duobus iis cognomentis: quæ soli competunt illi. Cæterorum ue-
ro nulli penitus congruunt. Et enim ex iis: qui pꝛæter ipsum ap-
pellantur dii: seu dæmones. siue homines: nullus tam bonus po-
test: quam deus unicus. is enim ipsum bonum est: nec aliud quic-
quam pꝛæter bonum. Reliqua omnia ab ipsa boni natura se-
creta sunt. Corpus quidem & anima locum habent nullum. quo
bonum capiant. Tam ampla enim est bonitas: quam existentia
rerū omniū: tum corporaliū tū etiam incorporaliū sensibiliūq;
& intelligibiliū: id bonū est: is est deus. Caue itaq; ne quando di-
xeris aliud quicquā bonū: prophanus enim hic foret error. Neq;
& dixeris deum aliud quiddā: pꝛæter solū bonum. In eādē qp-
pe impietate incideres. Sermone igitur ab omnibus bonum pro-
nunciatur. Quid tamen sit. ab omnibus non intelligitur: iccir-
co deus non cognoscitur ab omnibus. Verū propter ignoratiā

tum deos: tum & nōnullos homines bonos nominant. Nunq̃ tamen eē boni possunt nec etiam fieri. Reliqui igitur dī cūcti immortales honorati noīe dei. Deus aut̃ bonū non secūndū honorationē. sed ipsa sui natura. Vna enim dei natura est: ipsum scilicet bonū. Vnū quidē est in utrisq; noībus: unde cūcta genera profluunt. Bonus enim porrigit uniuersa: nec accipit quicq̃ Deus exhibet omnia: capit nihil. Igitur deus bonum ac bonum deus. Altera dei appellatio pater est: ob eam cām. quia omnia gignit. Patris enim officiū est generare. Qua propter pręstans id inuita censetur studium: atq; ipsum apud sapientes: procreatio liberorū. Extrema uero omniū calamitas & impietas accidit illi qui absq; filiis e uita decedit. Qua de cā. demōibus dat pœnas post obitū. Suppliciū deniq; huiusmodi est: ut sterilis anima ī corpus quoddā p̃iudiciū migret: Cui nec maris nec seminae natura insit. Quod quidē a sole eleuatū est: atq; connexum. Igitur o aesculapi cum hoīe: qui nullos genuit filios: nullū hēto cōmerciū. Infelicitatis tamen eius miserere: cū noueris quæ hunc multa post interitum maneat. Tot igit̃ tibi & talia dicta sit o aesculapi: ex quibus pręcognitio quædā oīum naturæ colligitur.

Mercurii Sermo Sacer.

gloria oīum deus: diuinum: diuina natura: principium uniuersorū: deus: mēs: natura: actus: necessitas: finis: & renouatio. erat. n. umbra infinita in abyſſo. aqua in sup̃ & spiritus tenuis intellectualis: per diuinam potentiā in chaos in crāt. Floruit aut̃ splendor sanctus: qui sub harena & humida natura elemēta deduxit. Diūq; oēs seminalē naturā deligebāt: Cūq; indistincta fuissent: leuia postmodū in excelsam regionem pro uolarunt. graui sub harena humida residerunt: Distinctis librat̃q; rebus. igneo sp̃ritu uehebantur. Emicuit cœlum septem in

circulos. Dii in astrorum ideis: cum signis eorum cōspiciebant.
Dinumeratae sunt stellae secundum eos. qui inhabitant illas deos:
ambitus amplior cursu suo: aereo circulo: cōspiranter diuino spi-
ritu uestus. Quisq; deorum ex iterna uirtute ascriptū sibi opus
expleuit. Nata sunt ergo uiuēria: quadrupedia. reptilia. aquatica
simul. atq; uolantia. Satio item oīs per semina pululans gramen.
herba. atq; germina florum. sementem quodq; regenerationis i-
trinsecus comprehendebant: Generationem hominū ad diuino
rū operum cognitionē. testimoniumq; naturae. ad imperandum
oībus quae celo teguntur. ad bonorū discretionē. ad incrementū
generis numeriq; propaginē. Omnisq; anima uelata carnis um-
braculo. ad coelestiū deorum discursum suspiciendum ad opera
dei. & naturae progressus. ad bonorum signa ad potestatis diuinae
cognitionē. Portio quaedam turpida est ad bonorum malorūq;
iudicium ac bonorum uarium artificium inueniendum. Incipit
tamen in illis uiuere. sapientiamq; nācisci. ad portionē continue
cursus deorum circūeūtium. resolui praeerea in id. i quo amp'la
extabunt monumenta. admonitiōesq; artificiorum sup̄ terram
electis in nomine tēporū herbae generationeq; carnis animatae.
Tabefactus semētibus fructuū opificisq; naturae & artis reiuue-
nescent. Deniq; uelci necessitate. & renouatiōe deorum cursuae
circuli numerosae naturae. Diuinum at ipsa scilicet omnis cōspi-
ratio mundi. natura denuo florescēte: etenim in ipsa diuitate na-
tura etiam constitit.

MERCVRII AD TATIVM CRATER SIVEMONAS

Niuerſum mūdū uerbo nō māibus fabricatus ē opifex
Ipse uero sic cogita illū praeſentē ſemp agētē oīa: deum
unicū uolūtate ſua cūcta cōſtituētē. Id. n. eius corpus ē.
nō tangibile: nō uiſibile. nō diſenſum. nō diſtans neq; alterius

c

no

cuiusq̃ simile. Nā nec ignis nec aq̃ nec aer nec & spiritus. Verū
ab eo hāc pendēt omnia bonū uero ita est: ut sibi soli id cōpetat
Terrā quoque ornatu quodam diuini operis exornare uoluit.
Dimisit itaque hominem mortalis animātis. mortale animal. &
mundus quidē refertus animalibus uiuentis mundi per itellētū
atq; rōnē Hō enim effectus est diuini opis cōtēplator. Qd̃ profe
cto dū admiraret̃. auctore eius agnouit. Sermonē quidē o Pati
singulis hominibus deus ip̃erit. mētē uero nequaquā. nō quod
iūderit. q̃b̃ ne utique iūdet. Liur̃ q̃ppe ab eo nō prouenit. sed
illa quā habitat cū animis hominū mētē carentibus. TAT. Cur
o p̃r nō oībus deus mentē cōmunicauit: PRIS. Quoniā uoluit
eā o fili. in medio tanquā certamen. premiūq; animarū propone
re. TAT. Vbinā hāc locauit. TRIS. Cum craterē patulum hac i
plessit. praconē misit. iubens talia quādā animis hominum nun
ciare. Mergat seipsam in hanc paterā. quācūq; potest: quā uide
licet credit craterem animam a d̃ cum. qui demiserat. redditurū.
Quāue finem nōscit. cuius gratia nata fuerit. Quicunque igit̃
praconum exaudierunt. seā miserunt in mentem. ii cognitionis
participes effecti sunt. mentēque suspicientis in hoīes perfectos
euasere. At qui praconium neglexerunt. hi sermonis quidē par
ticipes. mētis autem expertes. relictī sūt ignorātes: & cuius gra
tia. & a quo geniti fuerint. Horum præterea. sensus irrationalis
animantis sensuum similes: iraue & cupidine impliciti. ea quā
sunt digna conspectu: nequaquam admirātur. Nam libidinibus
corporis mancipati: horum causa natum hominem arbitrantur.
Quicunque uero dei materia fulti sunt: ii o Tati secundum ope
rum comparisonem: pro mortalibus immortales habentur. in
telligentia sua cuncta complexi quā in terra sunt: & quā in ma
ri: & si quid est præt̃ ea supra cōelum. Atque a deo seipsos eri
gunt: ut ipsum quoque bonum intueātur. Quod sane cum per

spiciunt eam. qua hic uescimur uitam: miseriam quandam arbitrantur. Despicientes utique tum etiā corporea omnia ad unum solum feruntur. Hic o Tati scientiam mentitus est diuinorum. si contemplatio est intelligentia dei. diuino existente cratere. **TAT.** Equidem o pater huius crateris latice abluī cupio. **TRISME.** Nisi o fili tuum corpus oderis. te ipsum amare non poteris. Quam primum uero non te: sed deum ipsum dilexeris. mērem protinus consequeris. hanc denique nactus scientiam: ea uestigio nancificeris. **TATIVS.** Quonam pacto asseris hęc o pater. **TRISME.** Impossibile est o fili: utrisque simul intendere: mortalibus uidelicet. atque diuinis. nam cum duo tantum in ordine rerum inueniantur: corporeum: & incorporeum: & illud quidem mortale: hoc diuinum dicatur electione unius amittimus alterum. quotiensque unius cura remittitur: alterius actus intenditur. Potioris itaque optio: eligenti decora non modo hominem: qui elegit: deum reddidit. uerum pietatē erga deum ceteris quoque demonstrat. Deterioris autem electio: hominem quidem ipsum perdit. aduersus autem deum nihil prāter id unum delinquēd scilicet quod quemadmodum pompæ per mediā trāseunt: ipse quidem nullius actionis compotes: ceteros autem impediētes. Haud secus isti pompæ instar uagantur: atque oberrant propter corporis uolunptates. Cum hęc igitur ita se habeant o Tati: diuina officia præcedere: humana sequi debet. Deus profecto extra culpam. malorum a nobis causa uenit. nā mala bonis anteponimus. Cernis o fili quod corpora cœlestia transcendere nos opus est. quodque choris dæmonum abesse ambitumque astrorum corūque progressus superare: ut ad unum solumque deum tendamus. Insuperabile enī bonum est: sine termino infinitū. quo ad se nunquam incipiens. quo ad humanā cognitionē. principiū habens. Eius/

modi tamen cognitio nō eius initium est. sed nobis ipsius cogniti principium exhibet. Principium itaq; complectamur. Hoc enī cognito: uniuersa celerrime discurremus. Arduum autem est cōsueti ac præsentia relinquentem. ad superiora se potioraq; conuertere. illa enī quæ oculis cernimus: nimium nos delectant. latētia diffidentiam pariunt. Patentia autem sane mala sunt bonum occultum his. qui manifestis incumbūt. Nec enim forma eius ulla: nec figura. hac de causa sui tantum simile cæteris. horum uero dissimile. Etenim corpori. incorporeum apparere non potest huiusmodi est similis ad dissimile differētia dissimilisque ad id quod simile est. Posteritas. Monas. idest unitas omnium principium radix atq; origo. absq; uero principio nihil. Initium autem est non principii. sed alterius. monas ergo pricipium. omnemq; numerum continet. A nullo contenta. omnemque gignit numerum nullo numero genita. Quicquid utique genitum iperfectū diuiduum crescēs atq; decrescēs. Ei uero quod perfectum. horū nihil accidit id sane quod augetur. uirtute monadis augetur. Euanescit autem imbecillitatem propria: cum ulterius monadem capere nequeat. Hæc tibi o Tati pro uiribus: imago dei subscripta sint: quā si diligenter consideraues: oculisq; internis pronoueris: crede mihi fili ascensum ad excelsa comperies. Quinctiā imago ipsa te perducet: habet enim uim certam uisio eis: qui intuenti desiderio flagrant apprehendit eoq; trahit modo: quo lapis. q̄ magnes d̄tus e erram.

Mercurii Ad tatium Filium suum. Quod deus Latens simul ac patens est.

h Vnc præterea sermonē apud te transigā o Tati: ne præcipuū nomē tibi desit: neue ignores id. quod plurimis occultū uidetur esse perspicuum. Nam si nusquā pateat.

nihil utiq; erit. Quodcūq; se offert aspectui: genitū: quod uero
latet: sempiternū. Neque enī opus est: ut appareat: quandoquidē
esse nū quā desinit. Ante oculos quidem id: reliqua ponit: ipsum
uero secretū manet: utpote quod uita fruitur sempiterna. Etenī
phantasia sol ū: circa quæ genita sunt: uersatur. in qua præter ge
nerationem nihil existit. At unicum id ingentum. incomprehe
sibile phantasia. Cū uero per ipsum cuncta clarescāt. per omnia
rursus atque in omnibus fulget. Hisque præsertim apparet. qui
bus ipse notiā cōmunicare uoluit. Tu igitur o fili mi Tati ī pri
mis piis precibus obsecra dominū: patrem unicū: unum: & a quo
unus: ut sis illius misericordia dignus. Sic tādē deum tātum per
cipere poteris. si uel unus dūtaxat illius radius itelligētiæ tuæ be
nigne refulxerit. Sola siquidē intellectio latens: latētia perspicit.
Itaq; si mētis oculis ispexeris o Tati: ille tibi: crede mihi: patebit.
Deus sane totius expers inuidiæ: p singulas mūdi particulas ubi
que splēdet: atque adeo se notū præstat: ut nō intelligere modo:
sed manibus etiam ipsis: ut ita dixerim: liceat attrectare. Nam un
diq; nostris oculis eius obuersat: seq; obicit & incultat imago.
Quod si infimū te laudes: quomodo aut te ipsum: aut eū inueni
es: Denique cū deum uidere uolueris. suspice siderū ordinem re
liquorum. Quis age perpetuū horū seruat ordinē: Ordo quidē
omnis numeri: loci limitibus terminat. Sol deus deorū cōlestiū
præstantissimus Soli cōelites reliqui ueluti pricipi regique parēt.
Sol tantus: terra simul amplior atq; mari: minores tamē supra se
stellas innumeras conuerti patitur. Quem timet is: quem ueret
o fili: Diuersorum siderum sunt motus. Quis mensuram singu
lis motionis assignat: TAT. Arcturum circa idem se perpetuo
uertens: totamque trahens mūdi machinam. TRISME. Quis
hoc utitur instrumento: Quis mare suis finibus circumscribit.

T

75

Quis terræ pondus sistit: ac librat in medio: Est certe aliquis o
Tati: horum auctor: ac dominus. Et enim locum uel numerum:
uel mensuram seruare absq; auctoris uirtute impossibile est. Ordo
fieri ad deformitate nequit. Eget aut deformitas a domino: qui
ordinem præbeat. Vtinam tibi daretur o fili facultas: ut alarum
de miniculo in sublimen aeris plagam uolares: mediamq; inter
cælum ac terram regionem sortitus: conspiceres terræ quidē so
lilitatem: maris diffusiōem: fluxum fluminum: aeris amplitudi
nē ignis: ætā celeritatē. O foelicissimum fili spectaculum: o bea
tissimam uisionē. Siquidem uno luminum motu seriem mundi
totius cōpræhenderes: immobileq; factiorē concitū: latentē quo
que perspicuum cernerēs. quod si per ea etiā. quæ terra sustinē
tur fragilia: & aquæ profunditate cōduntur deum artificent iue
stigare uolueris: age fili: circūspice humani corporis opificium:
Cuius admonitiōe perdisce: quis tam pulcher imaginis cōditor.
Quis oculorum pictor. quis nares auresque tornauit. quis labia
distendit oris. quis neruos tetendit atque ligauit. quis irrigauit
uenas. quis ossa congeffit solida: quis carnem pellicula tenui cir
cuntexit. quis digitos articulosque discreuit. quis fundamenta
pedum extendit. Quis perforauit poros: atque meatus aperuit.
quis splenem coegit: atque compressit. quis pyramidem impres
sit cordi figuram. quis iecoris porro rexit fibras. quis pulmonū
sculpsit fistulas. quis aluo capacem amplitudinem tradidit. quis
honorāda corporis membra impropatulo figurauit. quis obse
na in obscurum prorsus abdidit: eaque aspectu cernentium uoluit
secreta iacere. Vide quot diuinæ artis opera in una materia de
monstrantur. Singulaque pulchra: recteque dimensa: nec non
propriis inuicem officiis differētia. quisnam singula finxit: qua
lis mater: qualis pater: nonne hæc solus ipse inuisibilis deus cum

Et a propria uoluntate: molitus est. Et cum statuum & imaginem
absque fabro & pictore fieri nullus asserere audeat: miram mun-
di huius constitutionem sine conditore constituisse putabimus.
O cæcum homunculum. o nimis impium. o profundis obrutum
ignorantiæ tenebris. Caue caue inquam o fili mi Tati ne unq̃ ar-
tificium priues artifice. Quinimmo cōgruo deum nomine præ-
iūcato. patrēq̃ eē propriū eius eximato qđ si me quiddā audaci-
us proferre coegeris: huius essentiā eē dicā: cōcipere ac facere in
gula: quēadmodū sine factore fieri quicquā nequit. Ita deū exi-
stere semper nisi semper agat omnia: impossibile est. in cœlo ui-
delicet aere: terra mari: in toto mundo: in qualibet particula mun-
di: tum in eo: quod est. tum i eo quod non extat. Nihil est i oī na-
tura: quod ille ipse non sit. est ille siquidem: quæ sunt est ea etiā:
quæ minime sunt. Quæ quidē sunt: deduxit i lucē. quæ nō sunt:
occultit i seipso. Hic deus nomine melior. hic occultus: hic rursus
oīum patentissimus. hic meti conspicuus: hic præsens oculis: hic
i corporeus: hic ut ita dixerī multicorporeus: Nam nihil i corpori-
bus est: quod ipse nō sit. Omnia enī ipse solus existit. Nomīa i su-
per habet omnia: quoniam unus est pater. Nomen quoque nul-
lum habet: quoniam pater est oīum. Quid ergo te laudabit: su-
pra te: an i fra te positum: quo uertam oculos: ut te laudem supra
ne: an i fra: itus in extra: Num modus: an locus circa te: num aliud
quiddam ex oībus: In te autem omnia: abste omnia: præbes omnia
Nihil denique suscipis: omnia quidem habes. quid autem nō ha-
bes: id ipsum nihil. Quando uero laudabo te pater: Tempus &
momentum tuum capere nō ualemus. Qua potissimum i re lau-
des cantabo tuas: Num i his: quæ creaueris: an i illis: quæ nō crea-
ueris potius: Num i his forte: quæ in lucem et tenebris eruiisti: an
in iis: quæ latent adhuc archano sinu recondita: Per quid tandē

hymnos tuo dicabo: nunquid in laudatione tali ego ipse mei iu-
ris existam: an potius alter efficiar: Ipse profecto es: quicquid ego
sum Ipse es: quicquid agā. Ipse es: quicquid deniq; dicā. Ipse enī
es omnia: neq; aliud prater te quicquā. Quid sane nō es ipse: Ip-
se omne quodcunq; genitum. es quidem intelligens pater fabri-
cans deus. efficiens bonū: bona faciens oīa. Materiae nāq; purissi-
mus aer. aeris anima animae mens: mentis deniq; deus.

**QVOD IN SOLO DEO BONVM EST: ALIBI VERO
NEQVAQVAM. AD AESCVLAPIVM.**

b Onum o Aesculapi in nullo ponitur nisi in uno deo im-
mo ipsum bonum deus ipse semper. Quamobrem essen-
tiam oīs motionis: atq; cognitionis: esse deum oportet.
Hac essentia orbatum nihil: hæc circa se stabilem actum nullius
egenum infinitum. superabundantem porrigētē possidet. Vnū
id uniuersorum principiū. bonum porrigens & effundens bonū
quotiens nomino bonū id: quod oīa bona: & quod bonum sem-
per itellige: hoc unico deo adest: neq; enī cuiusq; indignus est: ut
adeptionē illius appetēdo malus fiat. neq; iactura cuiusq; in eum
unq;. ut post damnū dolore afficiatur: Major enim portici mali.
nec est illo ualidius aliud a quo expugnetur: in hunc iniuria inci-
dere nulla potest: qua irritatus laceratus ue excandescat. Nihil
eius iugum subterfugit quo contemptus indignetur atq; irasca-
tur nec est sapientius eo quicq; quod illi æmulationem incutiat.
Itaq; cum hæc illi nō accidunt: nihil eius naturæ prater ipsum bo-
num restitit. Quemadmodū uero nihil eorū: quæ mala sunt: in
hac insunt essentia: ita in nullo alio bonum inuenitur. In singulis
enim reliqua insunt singula: tum in paruis: tum in magnis: tum
etiam in his quæ secundum unū. & in ipso quoq; animali maxio
omnium atq; potentissimo: quod utiq; passiōibus genita replet.

Nam generatio passio quædam est. ubi autē passio: nullo modo bonum. ubi bonum nō passio ponitur ulla. ubi dies nullo modo nox. ubi nox: neq; etiā dies. Quapropter in generatione bonum esse non potest. Restat itaq; in eo quod ingentum: ut autē materia concessa est oīum participatio. sic quoq; boni participatione: mundus bonus. bonum dico: in quantum ipse etiam oīa efficit. Qua quidē ex parte bonus est mundus: in reliquis oībus nō bonus. Passibilis enī ac mobiliis est: & omnium præterea causa passionum. In homine insuper comparatiōe mali: bonum. Id quippe quod non nimis malum quoq; minus malum: bonum in hoībus appellamus. Quo fit: ut bonum nostrū nihil aliud sit q̄ mali portio minima. Vnde illud & sequitur ut bonum huiusmodi: a malo separatū esse non possit. Inquinatur enim hoc bonum. admixtione malorū. Infectum uero ulterius bonum non permanet. Sin minime permanet: malum efficitur. In solo igitur deo bonū ipsum existit. Quare solum boni nomē o æsculapi. natura boni nequaquam. Neq; enim id capere potest materiale corpus cōfectum undiq; & oppressum prauitate: laboribus doloribus: cupiditatibus: iracundia: deceptionibus: stultisq; opinionibus: ac nugis. Deterrimū tamen oīum id censeo æsculapi: quod unū quodq; horum: que dixerī: summū credit̄ eē bonū. Fugiendum in primis malum est: uentris luxus: malorum oīum fomes. hinc error hinc boni priuatio. Equidē ingētes deo gratias habeo qui de natura boni cogitātī: mihi sententiam hanc certā infudit quod in mundo bonum esse non possit. Siquidem mundus cōgeries est malorum. Deus autem boni: uel bonum: dei exuberans plenitudo: Supreminētia quippe bonorum circa essentiam sincere fulgentes atq; purissime. Neque forte sunt essentia dei. Audiēdū sane id assero o æsculapi: essentiā dei: si ullam deus habet essen

d

tiam ipsum bonum esse. Pulchrum uero & bonum in mūdo aut
in mundi partibus inuenire non licet. Nam quæcunque sensus
mouent: idola sunt & uanæ quædam admirationes. Quæ uero
sensuum organa subterfugiunt: ad pulchrum bonumq; p̄tinēt
Vtraq; acies oculi: deū nō cernit: si c neq; pulchrum bonūq; co
gnoscat. Hæc siquidē partes dei sunt integriq; illius propriæ co
gnate: inseparabiles precipueq; dilectæ: ut has ipse deus amat: sic
ab his ipse deus amat. si deum percipere poteris: pulchrum quoq;
bonumq; p̄cipies: p̄fulgens oībus illustratum a deo. Pulchritudo
n. sine cōparatione. Sine mutatione bonum. Deus. n. cōparationē
mutationēq; nullam obmittit. Quēadmodum ergo deum pul
chrum bonumq; noueris: ita sane: ex ceteris uiuētibus cum a deo
secerari nequeant: nunq̄ cōmunicandum. Si deum quesieris pul
chritudinem ipsam queres: que tandem ad id ferat unica uia est
pietas cognitioni cōiuncta. Quæ propter ignari mortales: & a pie
tatis femita de uiu: hominem quoq; bonum nominare nō ueren
tur. cum boni notitiā uerā habere nullā possit: sed malis irretitus
& illaqueatus sit malūq; bonum esse censeat: īsanabiliterq; ma
lis utatur: eorumq; iacturam: priuationēque formidet. Omnibus
denique machinamentis uiribusque contendat: ne unūco solum
ma'lo prematur: uerum & ī numerū mala magnitudinēq; augeā
tur. Talia sunt o esculapii decora hominum atque bona que nec
fugere nec odisse ualemus. oīum nāque difficillimum id existit.
ob eam potissimum causam. quia nos illis uti oportet atque ue
sci iisq; orbatū uitā agere nullo mō possumus.
Quod sumū ma'um hoībus ignorare deum.

Vo ruitis mortales: ebrii q merum ignorātie cōbibistis
q Cum id ferre nequearis: euomite. Viuite sobrii: oculis
mentis inspicite. Quod si minus potestis omnes saltem

qui possunt: id agant: Ignorantia pestis omnem terram subuer-
tit. animāq; corrumpit corporis uinculis inclusam. neq; finit eā
salutis iter arcescere. ne permittite uos in lacum corruptiōis mor-
tisq; submergi. Respirate iam respirate: ad fontē uitæ recurrite.
Illumq; qui uos introducet in aditum ueritatis: capescite Ibi ful-
gidum lumen nullius imixtum tenebris. Ibi nullus ebrietate deli-
rat sed oēs sobrii uigilāt: atq; mētis oculis eū: q uideri uult: accu-
tius intuetur. Is nec auribus percipitur: nec cernitur oculis. neq;
sermone profertur. Sola mens eum prospicit: sola mēs prædicat
In primis autem oportet uestem: quam circumfers exuere. Indu-
mentū insciæ: prauitatis fundamentum corruptionis uinculū
uelamen opacum: uiuam mortem: sensituiū cadauer: sepulchrū
circumuertile: domesticum denique furem. Quid dum blandiē
odit dum odit: inuidet huiusmodi est: quo circumtegeris umbra
culum inimicum. Ad seipsum te deorsum raptat. ne forte cōspi-
ciēs ueritatis decorem: ad proximum bonum huius oderis prauī-
tatem: neue huius insidias: quas in te assidue machinatur. aliquā-
do presentias hoc aciem interiorum sensuum haberat: & obtun-
dit. Crassa illam materia suffocat: abhominabili fastidiosaque
ebriat uoluprate ne audias unquam: neue perspicias ea quæ iure
& audienda sunt. & in primis inspicienda.

Nihil eorum Quæ sunt interitus: Sed mutationes: Decepti Ho-
mines interitum nominant ad tatum.

E anima & corpore o fili dicendum. quonam mō imor-
d talis aīa quantaq; sit agendi uirtute: in concretione dis-
solutioneq; corporis. Mors ad horū nullū attinet. Tha-
natos enim i. mors conceptus quidem est mortalis appellationis
uel uanū quiddā: uel per ablationē priæ litteræ. thanatos. i. mors
pro eo quod dicit̃ athanatos. i. immortalis. Thanatos enim interi-

ii d

tum significat. At nihil eorū: quæ in mundo sunt interit. Si enī
secundus deus est mūdus: necnō immortale uiuens: impossibile
est immortalis animantis partē aliquam interire. Quæcunq; mū
do insunt mundi sunt membra. homo præsertim animal ratioā
le. Primus omnium uere sempiternus: immortalis: ingenuus de
us omnium auctor Secundus deinde ad illius imaginem: mun
dus ab eo genitus: & ab eodē seruatus: nutritus: & immortalitate
donatus. uelut a proprio patre uiuēs quidē semper & immorta
lis etenim semp uiuens quidē semp & immortalis etenī semper
uiuēs: & sempiternū hoc inuicē differūt: qā sempiternū qdē ab
altero factū nō est. sin autē fiebat a seipso: nō ab aliquo factū fuit
quia fit semp. Sempiternū. n. quatenus sempiternū est oē: p̄ au
tē illi sui ipsius sempiternus. At uero mūdus a p̄e semp uiuens
imortalisq; factus. Quantūq; materiæ fuerat subiectū patri. pa
ter ipse corporeum agens & in molem cōgregans: id totum spe
ricum reddidit. Imprimens qualitatem materiæ existēti immor
tali: rationeq; materiæ sempiternum habenti. Plenis autem ideis
omnibus qualitates pater miserens in speram: uelut in gyrum
omni qualitate circumscripsit. Exornare autem uoluit id: quod
post ipsum est. quasi immortalitate fulciens omne corpus ne mate
ria ab huius congressu discedere uolēs: in suam deformitatē ite
rum resoluatur. Quando enī incorporea erat materia o fili: de
formior erat. habet hæc quoq; materia qualitates q̄sdā exiguas
reuelata crescēdi pariter & decrescendi natura: quā hoīes mor
tem uocant. Huiuscemodi autē confusio circa terrena uiuentia.
Cælestium quippe corpora unū atq; eundē seruāt ordinē: quē
scilicet primū a patre suo sortita sunt. Seruat aut ipse a restitu
tione cuiusq; idissolubilis. Restitutio uero cōstitutiōis corporū
terrenorū ipsaq; dissolutio in corpora dissolubilia: & imortalia

restituatur. Atque ita sensus priuatio fit: non destructio corporum.
Tertium quoque animal homo ad imaginem mundi genitus secundum patris uoluntatem sese habens praeter cetera terrena uiuentia: non modo cum secundo deo cognitionem habet: uerum etiam Intelligentiam primi. Secundum plane deum utpote corporalem sensus comprehendit. Primum uero deum ut incorpoream: bonamque mentem mente cōsurgit. TATI. Id ergo animal nonne destruitur: TRIS. Melius melius ominare o fili: ac isuper meditare quid deus: quid mūdus: quid animal immortale: quid animal dissolubile. Scito quoque mūdum a deo simul atque in deo: hominem uero a mundo & in mundo cōsistere. Principium autem comprehensioque omnium & constitutio deus.

Quod in solo deo pulchrum ac bonum. Alibi uero nequaquam.
At aesculapium.

Eri o Aesculapi perfectam edidi orationem in praesentiarum autem necessarium esse arbitror: ut de sensu breuiter disseramus. Sensus ac motus in hoc potissimum discrepare uidentur: quia hic quidem secundum materiam: ille autem secundum essentiam est. mihi tamen uterque cōuenire uidetur: neque distinguere in hominibus ratione. Intus animantibus sensus nunc unitus est: in hominibus autem intelligentia. Ab intelligentia quidem intellectus differt quemadmodum a diuinitate deus. Diuinitas enim a deo intelligentia uero ab homine prouenit. Haec sermonis est soror. aut utraque sibi inuicem instrumenta. Nam neque sermo absque intellectione pronūciatur: neque intellectio absque sermone prodit in lucem. Quāobrem sensus & intelligentia in homine: tanquam connexa conspirant inuicem. Neque enim sine sensu intelligere: neque sine intellectu sentire ullomodo possumus. Intellectionem tamen absque sensu intelligere possibile est in istis eorum. qui in somnis phantasmata uident. ta /

men quoque uidentur utraque operationes in somniorum uisionibus exterius: sensu autem ex somno in uigiliā suscitari. In animā præterea corpus. homoque unitur. quotiensque utraque sensus particulæ sibi consentiunt. tunc intellectio concepta mente disponitur. Mens omnes notiones concipit. bonas quidem: quotiens a deo semen infunditur contrarias autem. cum a demonibus quibusdam spermata iaciuntur. Nulla perfectio mundi pars est demonum præsentia destituta: horum lumen ab ipso deo totum descendit Deum denique transfusus in hominem: semina propriæ orationis inspergit. Mens autem conspersa semibus prægnas inde parit adulteria: stupra: homicidia: patricidia: sacrilegia diuinorum contemtum iugulationes: euerfiones urbium: pestes hominum: & reliqua omnia quaecunque malorum sunt opera demonum Dei plane semina pauca: at illa quidem magna. pulchra bona. uirtus. scilicet temperantia: pietas: pietas autem dei cognitio. Deum qui recognoscit: bonis repletus omnibus: nationes diuinas assequitur nationes in quâ haud multorum similes. Qua de causa si qui huic se cognitioni dedicant nec ipsi uulgo placent: nec uulgi illis. Insanire deum putant: risumque reportant. Interdum etiam odio habentur: contumeliis afficiuntur uitaeque priuantur. Improbis enim huic habitare diximus: terramque illius esse prouinciam. Terram dico non mundum totum ut impii quidem obloquuntur: uerumtamen homo deo deuotus: quamprimum diuinam preguſtauerit uisionem obliuioni reliqua omnia tradit: atque etiam quæ reliquis hominibus mala sunt: huic ut bona contingunt: consulenti prudenter: & ad scientiam singula referenti. quodque mirandum est: mala semper in bona penitus conuertanti Sed iam ad sermonem de sensu iterum redeamus. humanum est: sensum cum intellectu coniungere. Nam omnes ut supra retuli: homines intellectu feruntur. Cæterum secundum

materiam unus: alter secundum essentiam. Qui enim prauitatis
seruus est materialis. a daemonibus quoque ut diximus: intelligē
di semen accepit. At si qui bonitatis animæ sunt: horum naturā
ipse utatur. Deus enim oīum auctor: efficiens autem omnia: sibi
ipsi consimilia reddit. Hæc tamen genita bona ī operationis usu
sterilia. Mundi nam quæ reuolutio generationes exagrans: qua
litates efficit: Quas dā inficiens: maloque foedas. Quas dā de
fensans: bonoque purgans. Mundus o æsculapi sensum motū
que possidet. non humano sensui motuique consimilē sed potē
tiorē sane atque admodū simpliciorē. nam sensus & intellīgētia
mundi: id unū est. Cuncta scilicet facere: ac reso'uere. Diuine uo
luntatis organū: hac potissimum ratione constructū: ut adeo se
mina suscipiens uniuersa: eaque tuto sinu recondens: omnia qui
dē cōponendo producat. oīa rursus auferat diuidendo: atque in
star agricultoris periti: quodcunq; nimis adultū est. amputat. ut
statutis tēporū iteruallis: reuirescat. nec est quicquā: cui uitā mū
dus ipse non præstet. Simulque uitæ locus est: est atq; etiā institu
tor. Corpora uero ex materia indifferentiā cōstant: horū quædā
ex terra quædā ex aq̃: ex aere alia: ex igne quoq; p multa uniuersa
certe cōposita. Quædā tamen cōgelata magis: nōnulla uero sim
pliciora. Illa grauia: hæc leuia. Velocitas autē agitatiois: illius ua
rietatē generationē qualitatis iducit. Spiratio enī crebra existēs:
corporibus qualitātē una cū supabundantia uitæ suppeditat. de
us igitur Cosmi. i. mundi pater. Cosmus autē eorū quæ ī cosmo:
& cosmus quidē dei filius. Que uero in cosmo sub cosmi ditio
ne consistunt. ac iure cosmus appellatus est. Omnia siquidem ua
rietate generationis *id est* exornat. nec non indefinen
tia uite operatione perpetua necessitatis: celeritate clemētorum:
commixtione: ordine genitorum Ipse igitur Cosmus. i. ornatus

necessitate simul & merito notatus est: animantium omnium sensus & intellectio Quæ ex externis influunt ab eo: quod continet inspirata. Cosmos autem quæcumque ab ipsa origine suscepit a deo perpetuo seruat. Deus profecto: non ut quibusdam uidetur: sensit mentemque captus est li. n. miseri pressi perperam obloquuntur. Quæcumque sunt o Aesculapi in deo simul: atque a deo pendentia: partim per corpus agentia: partim mouentia per essentiam animalem: alia per spiritum uiuificantia: alia uero receptacula defunctorum. Rectius autem dicemus deum talia non habere: sed ut ueritatem liquidam exprimamus: ipsum esse cuncta fatebimur. Nec ea quidem ab extremis capere ad extrema nihilominus porrigentem. Id est sensus & intellectio dei. Vnde nulli unquam futurum est tempus in quo existentium aliquid in nihilum euanescat: Quoties uero existetia dico dei dico thesaurum. Nam existetia ipse deus amplectitur. Extra hunc nihil est. extra nihil ipse. Hæc tibi o Aesculapi intelligenti: uera uidebuntur ignorantibus autem: incredibilia. Intelligere. n. ipsum credere est. at non credere: proculdubio ignorare. Sermo siquidem meus ad ueritatem usque cucurrit. Mens quoque ampla & a sermone ad certum quiddam deducta: ueritatem atigit. Denique comprehendens omnia: eaque inueniens consona illis: quæ interpretabatur e uestigio credidit: & in ipsa fide decora foeliciter requieuit. Quæ igitur de diuinis dicuntur: intellecta creduntur quidem: non intellecta negantur. hæc autem de intelligentia dicta sufficiant.

Mercurii Trismegisti Clauis ad Tatium.

Eternum o Aesculapi sermonem ascripsi tibi Vnde equum est hodiernum Tatium dedicare: eoque magis id operaprecium: quo disputatio præsens: omnium ad illum a nobis antedictorum compendiarum quædam summa futura est. Deus & pater & bonum o Tati naturam eandem: immo eundem actum habent

Illa siquidem augmēti: diminutionisq; appellatio est: quæ circa mutabilia & imutabilia. id est humana & diuina uersantur. Quorum unumquodq; ille uult esse: alibi uero actum: quæadmodum in aliis demonstrauimus: diuinorum atq; humanorum quæ quidem in hoc intelligere necesse est. huius actus uoluntas est: huius essentia uelle cuncta subsistere. Quid est deus & pater & bonū: nisi ipsum esse horum oīum nōdum existentium: Quinetiā existentia ipsa horum dum sunt: id deus: id pater: id bonum: cui nihil aliud ex omnibus applicatur. Mundus enī ac sol eorum: quæ sunt secundum participationem pater: non tamen uiuentibus uitæ bonitatisq; causa. Quod si hoc ita se habeat: compræhensus agitur a uoluntate boni: sine qua: nec eē unq̃. nec fieri potest: Cū filiorum pater. tum procreationis: tum etiā alimenti: per solum appetitum boni suscipiens. Nā bonum actiuum est: id alteri cōuenire: quā illi nequit. Quod cum accipiat nihil: uniuersa uult eē: Non dico o Tati uniuersa facit: faciens enim longo quodā tēpore: deficiens ac indignum est. Siquidē interdum facit: interdū cessat: egenum quidē & quantitatis: pariter & qualitatis. Nonnunq̃ qualia & quanta disponens: alias horum contraria. Deus autē & pater & bonum: eo ipso quod oīa est. Tale igitur ei quidem ista præcipere potest. Etenim hoc uult esse: & est. Et ipsum maxime uero ipsi: nam cætera oīa propter ipsum. Proprium quippe boni: o Tati sese notum præbere id bonum est o Tati. TATIVS. Visionis pī bonæ & pulchræ nos participes reddidisti. Vnde meæ mentis oculis uisione quasi iam expiatus est. TRIS. Neque uero quemadmodum solis radius: fulgore nimio corrumpit oculos: calligantesq; reddit: sic ipsius boni conspectio. Illustrat enim: atq; oculi lucem eo magis exauget: quo quis capere magis potest intelligibilis splendoris influxum. Velociter est & acutior diuina

c

lux ad penetrandum innocētiāq; & immortalitate singula complens. Qui nitorem hunc a corpore uberius haurire possunt: Obdormiūt saepenumero a corpore ad aspectum pulcherrimū: quē admodum Celiū & Saturnus nostri progenitores assurgunt. **TATI.** Vtinā & nos pater. **TRIS.** Vtinam o fili. Ad huc tamē imbecilliores sumus ad conspiciendū. Tunc autē poterimus mētis oculos eleuare: bonūq; decorem incōprehensibilēq; prospicere: cum nihil de illo prorsus dixerimus. Eius cognitio diuinum silentium est: & intenta omnium applicatio. Qui id intelligit: nil potest aliud cogitare. Qui id meretur: nil prater ipsum aliud intueri. Qui id audit: nil audire post ipsum: neq; corporis etiā sui membra mouere. Vniuersis profecto corporis sensibus motibusq; solutus: intrepidus agit. Nam qui totum circumlustrat undiq; mentem totam quoq; irradiat: animam abstrahit totam a corpore: totam in essentiam deniq; dei transfigurat. Impossibile enim o fili animam hominis: in corporis face iacentem diuinam assumere formam. Neq; licet etiā dei pulchritudinem contueri: nisi quis ante in deum fuerit reformatus. **TATI.** Quonam pacto id dicis o pater: **TRISME.** omnis animæ distributio o fili. **TATI.** Mutationes autem quonam modo interim distribuens. **TRIS.** Num in his quæ generatim diximus audisti: quemadmodum ab una mundi totius anima: uniuersæ profluūt animæ per omnem mundum tanq̃ distributæ circūcurrentes: Harum utiq; animarum mutationes permultæ: partim sane in melius foelitiūq; partim autem in contrariū. Nam reptilium quædam in aquatilia transmutant: aquatiliū animæ in terrestria migrant terrorum in uolatilia scādunt: aereorum uertunt in hoīes: hoīum deinde immortales animæ in daemones trāseunt: demum in deorum chorum foelicitate reuolāt. Chori deorum gemini. uagantiū

unus: nō uagātū alter. Atq; hæc est suprema animæ gloria. Ani-
ma uero in corpus humanum delapsa: siquidē mala p̄seueraue-
rit: nō gustat immortalitatis quicq; neq; bono etiam fruit̄. Reuolu-
to autem itinere in reptilia præcipitans: hæc utiq; adiudicatio po-
naq; est animæ malæ: prauitas animæ: ignorantia. Aīa naturæ re-
rum boniq; inscia: orbata oculis: corporis sese passiōibus iplicat.
Anima .i. mali dæmonis ritu corruta. seipsā igno-
rans abiectis corporibus: monstrisq; deformibus: seruit. Corpus
suum uelut onus infestum circūfert: non præsidens corpori: sed
ob ignorantia subjugata. Contra uero uirtus animæ cognita est.
Eruditus. n. re uera: bonus: pius: diuinus. **TAT.** Qui hic est o pa-
ter. **TRISME.** Qui nec loquit̄. nec audit multa. Qui duobus
sermonibus: seu dicendis siue audiendis: itendit: & pugnat in te-
nebris. Nā deus: & pater: & bonum: nec lingua pronunciatur: ne-
que percipitur auribus. Cum hæc igit̄ ita se habeant in omnibus
quæ sūt ex eo: quod seorsum ab illo esse nequæūt: sensus isunt.
Inter cognitionem autē: ac sensum multum itere est. Sensus enim
superantis motus existit cognitio: scientiæ: terminus. Sciētia dei
donum. siquidem una quæq; scientia incorporea mēte utens ut
organo: mens autem corpore. Quāobrem utraque in corpora:
tum intelligibilia. tum etiam materialia recurrunt. Ex oppositio-
ne. enim & contrarietate constare omnia necesse est: neque aliter
se habere possibile est. **TATI.** Quis igitur materialis iste deus.
TRISME. Mundus: pulcher quidem: non tamen bonus: etenī
ex materia constat: passionibusque subiicitur. Primusque est eo-
rū: quæ patiuntur. Secundus autē eorum quæ sunt. Indigus præ-
terea suapte natura factus: aliquando semper existens: in genera-
tione atq; genitus: qualitatūq; & quantitatū omniū genitura.
Mobilis enim. Omnis autem materialis motio: generatio dici de-

bet. Intelligibilis quoque status hoc pacto: motum materiale agit. Quoniam mundus spiritus est. id est. caput nec supra materiale quicquam. Quod admodum neque aliud sub pedibus intelligibile: at materialia cuncta: Mens uero caput in circulum agitur. id est. secundum naturam capitis motum. Quotcumque igitur cōigua sunt: capitis illius pellicula: quæ sane anima est: immortalia nata sunt: quasi corpus sit in anima constitutum: animamque habentia: plena sunt corpore. Verum quicquid a pellicula procul in qua sunt: quæ magis participant anima: corpus existit. totum uero animal est. Itaque mundus ex materiali quodam & intelligibili compositus est. Mundus animal primum: homo secundum: post mundum animal. Primum autem animalium reliquorum. quod cumque uero animæ munus conceditur aliis. homo quoque possidet. Neque solum non. bonus sed. malus etiam: utpote mortalis preeditur. Mundus enim non bonus: quia mobilis: non tamen malus quoniam immortalis. Homo autem tum quia mobilis: tum etiam quia mortalis: malus esse cõsetur. Anima hominis in hunc uehitur modum. Mens in ratione: ratio in anima. anima in spiritu: spiritus in corpore. Spiritus peruenas arteriasque: sanguinemque diffusus: animal undique ciet: moleque corporis suspensam sublinet: atque circumfert. Vnde decepti quidam humorem sanguinis animam existimarunt: nos plane latuit: quia in primis oportet spiritum ad animam usque manere. deinde sanguinem coalescere: uenasque & arterias cauas extendi: demum resolui animal: eamque mortem corporis esse. Ex uno autem principio cuncta dependent: principium ex uno atque solo. Et principium quidem mouetur: ut rursus extet principium. Ipsum tamen unum præstat: nec ab unitate discedit. Tria igitur hæc sunt. Deus pater bonum: & mundus: & homo. Mundus deus habet: mundus hominem. Mundus dei filius: homo genitura mundi. Neque enim ignorat deus hominem: sed curam eius habet: ab eoque co-

gnoscei se uult. Hæc unica salus hoī: cognitio dei. Hæc ad olym-
pum ascensio. Ex hoc uno dumtaxat anima bona: neque interdū
quidem bona: alias autem mala. at secundum necessitatem. **TATI-
TIVS.** Quomodo id asseris omī Trismegiste. **TRISM.** Hoc
inquam assero animam pueri contemplari seipsam: nondum ex
natura sua propter corpus egressam: nondū enī corpus omnino
compactum est ac seipsam undique pulchrā conspicerē: Nā ha-
ud corrupta est adhuc a corporis passionibus: mundi totius ani-
ma tuncque dependens. Cum uero compactum est corpus: ani-
māq; in sui molē dispergit: & distrahit: tunc illa obliuioni subi-
citur. pulchrique ac boni uisione priuatur. Obliuio autē ipsa im-
probitas est. Idēque accidit iis qui egrediūtur ex corpore. Recur-
rente enim anima in seipsam: spiritus in sanguinē: anima in spiri-
tū cotrahitur. Mens a uelaminibus libera & diuina existens. sua
pte natura igneū sortita corpus: per loca omnia circunuagatur:
animāque iudicio iusto ac merito supplicio derelinquit. **TATI-
VS.** Quo pacto id ais o pater: **TRISME.** Mens quidē ab ani-
ma: anima uero a spiritu separatur. Indumentū mentis anima.
Indumentū animæ spiritus: Cointelligere oportet o fili cum di-
cente auditore: atque conspirare: auditūque acutiorē uoce dicē-
tis habere. Harū o fili uestrū conuolutio in corpore terreno cōfi-
citur. Siquidē nudā secundū se mentē in terrea sistere mole peni-
tus impossibile. neque enim potis est terrea saxeā mentē adeo diui-
nā suscipere: neque tantū numē patibili cōfirmatū corpore susti-
nere. Assumpsit ergo mens animā uelut amicū. Quinetiā aīa di-
uina existens uehiculo spiritus utitur. Spiritus animal totū pcur-
rit. Itaq; cū primū mēs a terreno corpore soluitur: propriū mox
subit amictū igneum: uidelicet corpus: quo sane quādiu circū-
tectā est: interreum corpus turgescere nequit. Terra nāq; ignem

minime sustinet: tota siquidē ab exigua sintilla cremaret. Quade causa terrene moli circūfusus est humor: quasi quodā ad cōbustionē ignis obstaculū: qui cū acutissimus ac uelocissimus sit omnium diuinorum cōceptuū singulorum cōprehēdit elementorum corpora. Etenim ipse coelorum artifex: igne potissimum ad suā fabricā utitur. Opifex quidē totius utitur oībus. oīs autē faber iis: quæ sunt circa terrā. orba nanq; igni mens hominis ad humanāq; dispositionem duntaxat idonea. diuina cōstruere nequit. Humana certe anima: non omnis quidem: si pia beataq; diuina: postquā uero huiusmodi aīa per mortem a carcere corporis est exempta: cum omnis subierit uirtutis: pietatisq; mandata: certe aut mens: aut deus efficitur. Certamen autē religiosæ pietatis hoc est. Recognoscere deum: iniuriam inferre nemini. anima tamen impia in natura propria remanet: ac seipsam nimīū crutiatur corpus quatit quod ingrediatur terrenum & humanū. Aliud quippe corpus quam humanum: animam non capit humanam: neque fas est in corpus animam ratione carentis: animā rationalem corruere. Lex enim diuina generationem tam nephariā prohibet. TATI. Quo igitur modo crutiatur o pater hoīs anima: Quodue supplicium huius animæ grauius. TRIS. Impietas o fili mi Tati: cuiusnam ignis ardētior flamma: quā impietatis est. Quanam fera mordax ita corpus lacerat: ut impietas laniat animam. Nōne uides quot malis animus premitur impius. Hen sic fili uociferatur impius animus. Vror: absumor: quid agā nescio. Deuorant me miserum mala undiq; confluentia: nō uideo quicquam: heu miser non audio. Tales afflicti sunt animi uoces. Talis naturæ congrua mulcta non qualem tu forte fili: & alii quidā arbitrantur: quibus uidetur anima nostra: postquam est humana exuta figuram in corpora degenerare brutorum. Hic enim

impious error: uerum castigationis eius modus alter. Mens utiq;
cum dæmon efficitur: ad obsequium dei iubetur igneum capeſſe
re corpus inde in animam transfuſa nefariam: cauſam flagellis
uerberat peccatorum. his animis uerberatus iniquus ad neceſ:
cōuitia: obiurgia. rapinaſq; uarias ſeſe uertit. ad ea deniq; p quæ
delinquūt homines. uniuerſa delabitur. At cum in ſanctā mens
influit animam: extollit illam ad ſapientiæ lumen. Hæc anima
poſtmodum nunquam ſomni torpore languescit: ſed & uerbis
pariter: & operibus humano fert opē generi: iuuatq; modis om
nibus ſuum ſemper æmulata parentem. Quamobrem oportet
o fili nos agentes deo gratias obſecrare: ut bonæ mentis partici
pes efficiamur. in melius quidem anima migrat: in deterius nun
quam. Eſt etiam animarum communio quædam deorum. ani
mæ communicāt hominum animis. Deus ſe communem ſingu
lis exhibet. præſtantior enim cūctis ille. Cuncta autem illo ſunt
imbecilliora. Mundus deo: homo mundo: homini brutum ſu
biiciatur. Deus ſuper omnia eſt: & circa omnia. Dei radii actus
exiſtunt: mundi radii ſunt naturæ: radii uero hominis artes atq;
ſcientiæ. Per mundum exercentur actus. ii que in hominem: per
mundi radios naturales deſcendunt. Naturæ per elementa: ho
mines per artes atque ſcientias. Hæc utique mundi totius admi
niſtratio ex unius natura dependens: perque unam materiem re
cte diſcurrens: qua nihil ualidius: nihil diuinius: nihil deniq; ma
gis unitum. Hominum ad deos: ad homines deorum communio.
Iſte bonus eſt dæmon: anima: quæ hoc plena eſt: beata eſt: mi
ſera uero: uacua. **TATIVS.** Quanam ratione id aiſo pater:
TRISME. Scito mi fili: quia anima ois habet ipſum bonū pro
mēte. De hac enim præſens nobis eſt ſermo: non de miniſtro hu
ius: quē ſupra diximus: ex iudici o deſiſſum ad inferos. Anima:

mentis præsentia destituta: nec agere quicquam: nec dicere potis est. Sape uero mens extra animam: quo quidē in tempore nec audit: nec uidet anima: sed animali similis est ratione carenti. Tanta est potentia mentis: quæ animā huiusmodi deserit: implicitam corpori: & ab eadem tractā ad infera. Talis anima fili mi mentē nullam habet. Ideoque nec hominē hunc appellare phas est. Homo siquidem animal est diuinum: nec ē cum terrenis brutis. sed cum diis cœlestibus cōparandus. Quinimmo si audendum ē uerum fateri: homo uerus uel cœlicolis est præstantior: uel: saltem pari sorte potitur. Etenim quicumque cœlitum descendit ad terram cœli limitem deserit. Homo autē ascendit in cœlum: illudq; metitur. Nec cum fugit quæ ima sunt: quæ ue sublimia. Ac reliq; omnia diligenter inquirat. Quodque maius est terram quidem haud dimittens in cœlum attolitur: tam ampla est humanæ naturæ potestas. Quāobrem audendum est dicere. hominē quidē terrenum. Deum esse mortalem. Deum uero cælestem: imortalē hominem. itaq; horū uirtute duorū: hominis. s. ac mundi: gubernātur singula. uni demum cuncta subiiciuntur.

Mens ad mercurium.

Esine tam diu differere o Trismegiste Mercuri. Silciā ante dictorū reminiscere: Etenim sensum tibi meū nō pigebit exprimere. eoq; magis: quo multe & uarie inter mortales de mundo deoq; opiniones pererrant. TRIS. Equidē ut ingenue fatear huius rei ueritatē nōdū teneo ipse. ergo mi domine purā exprime ueritatē. nam unicum te elucidare talia posse confido. MENS. Audi me igitur o fili. Tempus: deus: & uniuersum: sic se habent. Deus æternitas: tēpus generatio. Deus æternitatem. æternitas mundū mundus tempus: tempus generationē efficit. Dei quasi essentia est: bonum pulchrū beatitudo: sapiētia

eternitas essentia. ipsum idem. mundi ordo. temporis transmu-
tatio. generationis mors & uita. actus dei mens & anima. eterni-
tas perseveratio: atque immortalitas: mundi institutio. & restitu-
tio. temporis augmentum & diminutio generationis denique
qualitas. Aeternitas ergo in deo. in eternitate mundus. tempus
in mundo. In tempore generatio. eternitas extat circa deū. Mū-
dus in eternitate mouetur: tempus terminatur in mundo. gene-
ratio complectitur in tēpore. fors itaque omnium deus. essentia
uero eternitas. Opus eternitatis est mundus. factus quidem nō
aliquando: factus autē semper ab æuo. Cum uero nunquā cesset
æuum: nunquam cessabit & mundus. Cumque sit mundus eter-
nitate comprehensus: nulla mundi pars interit. **TRIS.** Dei uero
sapiētia quid est: **MENS:** Bonum: pulchrum: beatitudo: omnis
uirtus & æuum: unde immortalitē præstat æuum: p̄ euerantiam
materiæ tradens. Origo enim materiæ pendet ex æuo: quemad-
modum ex deo æuū. Generatio quidē ac tēpus naturæ geminæ:
& in coelo sunt & in terra. ī coelo sane imutabilia sunt. Hæc duo
atq; imortalia ī terra mutabilia corrupti oīq; obnoxia. Aeternita-
tis aīa deus est: anima mundi eternitas: terræ anima: coelū: Deus
in mente: mēs in anima: anima autē in materia. omnia uero ista p̄
æuum: totum hoc corpus: in quo corpora oīa anima mēte: deoq;
plena: intima mundi replet: cōplectitur extima: uitam omnibus
hæc suggerit. extrinsecus quidē: ingenti huic perfectioq; animali
mundi: intrinsecus autem cæteris quæ insunt mūdo uiuentibus
Supraq; in coelo: quod idem est: oīa sistens infra uero in terra: ge-
nerationē agitans. Mundū profecto cōtinet æuum. siue p̄ neces-
sitatē: seu prouidētia: uel natura. Et siquid aliud quis cogitat: uel
etiā cogitabit unquā: id omne deus agit. Actio dei potestas īsupa-
bilis: cum qua nec humanā: nec diuinam ullam comparare quis

audeat. Caue igitur o Mercuri: ne quid ifernorum: ne quid etiā
supnorum dei simile censeas. nā a uirtute penitus aberrares. Ni
hil quippe simile est. quod dissimile solumq; & unum est. Neque
cuipiam putes eandem quā deo uim adesse. Quid enim post il
lum tale: & ad immortalitatem: & ad qualitatis transmutationē:
quid autem præter hoc aliud deus efficiet: neque enim ociosus ē
deus: nam ociosa forēt omnia. Cuncta siquidem plena sunt deo:
ocium uero in nullis mundi partibus reperitur. nomen profecto
uanum est ocium: tum secundum id quod agit: tum etiam secun
dum id quod agitur. uniuersa fieri necesse est: ac semper fieri se
cundum loci cuiusque naturam. Agens non uni præsens est tan
tum: sed omnibus nec unum dumtaxat uerum uniuersa produ
cit. Nam efficax existens in se ipsa potestas: in iis quæ facta sunt
minime sufficiens est. Sub ipsa enim sunt opera ab illo proge
ta. Age: contemplare: pro me subiectum tuo conspectui mundū
atque eius diligenter circumspecte formam. iuiolabile corpus: quo
nihil antiquus per omne quidem adultum ac uirens. Inspice præ
terea mundos septem suppositos: ornatu mirifico fabricatos: or
dine sempiterno: cursu suo differenter complentes æuum plena
lumine singula: ignis uero in illis nullo modo. Amicitia enim cō
trariorum. dissimiliumq; commixtio. lumen instituit illustratum
ab actu dei: bonorū omnium genitoris: totius ordinis principis:
septemque mundorum ducis æterni: lunam uero cæteris præcar
rentem: naturæ organum: inferiorem materiam trāsmutantem.
Terram in mundi medio sitam: pulchri mundi subtelium nutri
mentum terrenorum oīum: eandēq; nutricē. Meditare numerū
mortaliū īmortaliūq; uiuentiū mediū uero quasi cōfiniū utrorū
q; mortaliū uidelicet atq; īmortaliū: lunā ipsam circūeuntem:
Anima rursus omniū plena: propriis ab ea motibus agitata: par

tim quidem circa coelum: partim uera circa terrā: nec ea quæ dex
 tra sunt ad sinistra: neque e leua ad dextra. Item nec supera ad in
 fera: nec ifera iterum ad supna. Quod aut hæc oīa genita sint o
 dukissime mi Mercuri: nequaquā nūc opus est. ut me differente p
 discas. Nam corpora sunt habentq; animam: & mouentur. Hæc
 aut in unum cōgredi absq; cōgregātis uirtute ipossibile ē. Opor
 tet igitur a liquem esse talem ac penitus unum. Nam cum multi:
 uariiq; sint motus: & dissimilia corpora: unus autē ordo uelocita
 tis in omnibus: ipossibile est duos aut plures esse factores: neq;
 enim ordo unus probaretur in multis. Præterea qui iter illos im
 becillior esset: potentiori nimirum inuideret: ex quo seditio quæ
 dam exoriretur. Itaq; si unus eorum auctor mutabilium aīalium
 extitisset: cuperet quoque imortalia gignere quēadmodum ge
 nitor imortalium affectaret mortalia. Quinetiā una existente ani
 ma: unaq; materia ad quā illorum potissimum fabricatio p̄tinet
 Quod si ad utrumq; ad quam prouincia maior: sic autem cogi
 ta. omne corpus uiuēs seu mortale siue imortale ex materia cō
 stat & anima. omnia sane uiuentia corpora animata sunt: non ui
 uentia uero nuda pene in omnia. Anima quoque similiter secū
 dum seipsam suo propinqua parenti: uitæ causa est. uitæ autem
 causa est quilibet imortalium. Quonam igitur modo: morta
 lia uiuentia differunt a mortalibus: itemq; ab imortalibus imor
 talia. esse itaq; horum omnium auctoris præ cæteris est præcipu
 um. Nam anima una: uita una: una quoque materia. Quisnam
 iste quis alter præter unicum deum: Num alteri cupiam quā soli
 deo conuenit procreare uiuentia: Vnus itaq; deus mundum unū
 est cōfessus. & solem unum. unicam lunam. unam quoq; diuini
 tatem. Ipsum uero deum quot credimus esse: Vnus igitur singu
 la facit in multis. Nūcenses arduum quiddā & laboriosum deo

uitam: animam: immortalitatem: mutationemq; efficere: Tu eni
tot tantaq; potes: uides: audis: odas: gustas: tangis: loqueris: gra
deris: spiras: intelligis. Neq; alter est in te: qui uidet: qui uide audit
alter. Nec loquitur unus: graditur alius: hic odorat: ille gustat: hic
spirat: intelligit ille. At unus hæc omnia præstat: neque etiam pos
sibile est illa sine dei materia fieri. Vt enim qui cessat ab iis: non è
amplius animal: sic qui ab illorum constructione cessaret: mini
me deus esset. id autem suspicari nephariū. Quod si cōcessum.
nihil in rerum natura consistere. cui non insit naturalis quidam
agendi uigor: simulq; certi operis executio: quanto magis asseue
randum est deo non deesse potestatem omnium & effectum: Nā
quicquid ociosum: imperfectum: imperfectum dicere deum ne
phas. facit igitur omnia deus. Nunc mihi id paulum temporis o
Mercuri totus adesto: ipsum te mihi dedito: opus dei confestim
intelliges. Hoc opus adesse necessarium erat: ut essent ea quæ fi
unt: quæue fiebant: & quæ fient in posterum. Id autem o suauissi
me mi Mercuri uita est: id uero pulchrum. id autem bonum: id
denique deus. Sin autem petieris: ut hæc tibi per exempla operū
ante oculos ponam: aduerte quid tibi accidat generare uolenti.
non tamen illius hoc simile. ille siquidem non diffunditur uolu
ptate: non habet operis adiutorem. Suapte natura efficax: ui pro
pria operans uersatur: in opere semper existēs ipse: quodcūq; fe
cerit unq; Si quodam influxum suum ille subtraxerit: deficiente
uita: in mortem corruent uniuersa. Cum uero uiuant omnia: una
que sit uita cunctorum: unus est deus. Rursus si omnia uiuentia
sunt: & quæ in cœlo uidentur: & quæ iacēt in terra: una autem ui
ta cunctorum manat ex deo atque ipsa & ipse est deus. ab uno fi
unt omnia conditore. Vita uero est unio mentis & animæ: mors
autem non perniciēs concretorum: sed unionis plurium dissolu

enio
: gra
aud
at: hic
m pol
s non
et: mi
cessum
quidam
is affe
tum: N
: deum
tempo
confeli
nt ea qu
n o suau
bonum
mpla op
re uol
dicur vo
icax: uip
uodcuq
deficien
omnia u
ia uiuen
a autem
s. ab uno
imae: mo
m dissol

tio. Imago ergo dei æuum: æui mundus: mundi sol: solis autē ho
mo. At uero mutationem quandam populi mortem esse arbitra
tur: ob eam causam: quia moles resoluitur corporis. uita se reuo
cat in occultum. Equidem o dilecte Mercuri. mundum quidem
mutari hac te doceo ratioe: quia quædam illius pericule in occul
tum iugiter habeunt: nunquā tamen interire illū existimato. Hæ
profecto mundi sunt passionēs: reuolutio scilicet atq; occultatio
Reuolutio quidē cōuersio: occultatio autem renouatio est. Om
niformis præterea mundus formas haud sane aduentitias: pere
grinasq; suscipit. uerum ipse eas in seipso coagitat: etiam omni
formis mundi similis erit: at si unitam formam habuerit. In hoc
est mundo deterior. Quid itaque dicemus ad hæc: ne obsecro i
ambiguo resistamus. Quod enim in diuinis ambiguum nondū
cognitum: unam igitur habet ideam. huius autem idea propria
cum apertum fugiat oculorum: incorporea est. formasq; per cor
pora singula exprimit. Neq; ulla te prorsus admiratio teneat: q̄a
sit quædam incorporealis idea. est enim qualis idea sermonis & i
scriptionibus apices. uidentur enim per multum excedere: planæ
tamen ex natura: leuesq; sunt. Meditare autem quod nunc dice
tur audientius: quodque uerius etiam asseretur: quæadmodum
homo nequit sine uita uiuere: ita nec deus uiuere potest: nisi bo
na producat. Hæc enim dei uita: hic eius: actus agitare singula:
uitamq; omnibus iſpirare. Quædam uero eorum quæ supra di
ximus: certam quandam requirunt intelligentiam. Considera i
hoc exemplo: quid potissimum significare uelim. Omnia sunt in
deo: non tāquā in loco posita. Locus enim corpus est immobile:
atq; ea quæ posita sunt: motu carent. Locatur quippe aliter i cor
pore: aliter in phantasia. Cogita singula continentem: cogita ni
hil esse quam incorporealis natura capacius: nihil uelocius: nihil

ualidius: ipsumque omnium capacissimum: uelocissimum: potētissimum. Sic iterum a teipso incipies meditare: atque animæ tuæ præcipito: quæ citius quam precipies euolabit. Iubeto inquam: ut transeat in oceanum: illa prius quam iusseris ibi erit: idē ubi nūc est nequaquam discedens. Iubeto iterum ut in cælum uolet: nullis penis egebit: nihil eius obstabit cursui: non solum incendium: non ætheris amplitudo: non uertigo cælorum: non siderum reliquorum corpora quin penetrās omnia: ad supernum corpus usque transcendat. Quinetiam si uolueris globos omnes transire cælorum: quodq; superius est inuestigare: id quoq; tibi licebit. Aduerte quanta sit animæ tuæ potestas: quanta celeritas. Tu ne potes ista: Deus nō possit. Hoc igitur pacto contemplare deum: ut in se ipso intelligentias omnes habentē habentemq; seipsum ceu mundū penitus uniuersum. nisi te deo equaueris: deum nunq̃ intelliges: nam simile semper a simili suo cognoscitur. Exte de teipsum in magnitudine sine termino. Emerge ex corpore. totum supergredere tempus. æternitas esto. Sic deum denique noueris impossibile nihil in teipso supponens. Teipsum imortalem puta: cōprehendere cūcta potentem: scientiā omnē atq; omnem pariter artē. Omni sublimitate sublimior esto: omni fundo profundior: sensusq; factorū tuorū singulos ī te colligito: ignis aquæ aridi. humidi. Adesto simul mundi partibus oībus: cælo: terræq; mariq; per omnē ætatē: extra corpusculi tui uētram habitato: per mortē nihil iterire putato. Cūcta hæc simul comprehendito: loca: tempora: moles: qualitates: & quantitates: sic deū intelligere poteris. Cōtra si animam tuam in corpus demeriseris. ipsamque abieceris: iisq; te uerbis in cenam prostraueris. neque scio quicq̃: neque scire etiam ualeo. uastū horreo maris fundum: in cælū uolare nequeo. non nōui quid nūc sim: non noui quid sim futu

rus in posterum. Quid tibi cum deo: neque enim potes: cum sis
malus corporisq; fetidi seruus: ipsum pulchrum: bonumq; perci
pere. Extrema uero prauitas nō recognoscere deum. At uero cō
fidere: atque sperare se bonum aliquādo reperire posse: uia quæ
dam diuina est: ad bonum recto tramite ducēs: facilisque & per
uia. passim procedenti tibi semper. occurret ambulāti: in auigan
ti: die: nocteq; loquenti: pariter atque tacenti. Nihil est enim in re
rum natura: quod non aliquā præ se ferat diuinitatis imaginem.
TRISMEGIS. Nōne inuisibilis deus: **MENS.** Religiosus lo
quere. Trismegiste. nam quis illo lucidior: Ille quippe oīa ob eā
causam fabricauit: ut eū per singula cernerēs. Hæc dei bonitas:
hæc eius uirtus est. Illum fulgere per omnia: nihil est uel i corpo
reis etiam inuisibile: mens ipsa intellectu uidetur. Deus in ope
ratione conspicitur. Hæc hætenus enodata tibi sint Trismegi
ste: cætera omnia ipse per te iam perscrutaberis: neque falsa ueri
tatis imagine decipieris.

Mercurii ad Tatium de cōmuni.

m Ens quidem o Tati ex ipsa dei essentia: si qua tamen est
eius essentia: nascitur. Hæc qualiscunque sit: sola se /
ipsum sincera comprehendit. Mens igitur ab essentia
dei nequaquam diuisa: sed illi potius eo modo connexa: quo so
lis corpori lumen. Hæc mens deus est in hominibus: atque iccir
co nonnulli ex hominum numero: dii sunt: eorumque humani
tas est diuinitati q̄ proxima. Etenim bonus demō deos quidem
prædicat immortales homines autem mortales deos. In animali
bus autē irrationabilibus mens illa natura est. Nam ubicunq; ani
ma: ibi quoq; mens: quemadmodum ubicunq; uita: ibi etiam ani
ma in uiuentibus: absq; rationis discursu. Anima est uita uacua
mentis: mens quippe adiutrix est hominū animarū: eas in bonū

propriū reuocans. In animalibus ratione carentibus cum natura cuiusque operando congreditur. in animis hominum resistit interdum: atque repugnat. Anima siquidem infusa corpori: a uoluptate atque dolore continuo deprauatur. ex corporis enim commixtione uoluptas & dolor: ceu riuuli quidā scaturiunt: in quos madens anima suffocatur. Quibuscunque igitur animis mens præsideret: suo illa fulgore illustrat: earum moribus malisque resistēs: quemadmodum uero medicus eruditus ægrotantis corpus doloribus afficit. urendo illud: atque secando recuperandæ ualitudinis gratia. eodem modo mens uoluptuosam affligit animā ut radices uoluptatis euellat. ab hac enim oīs animæ morbus: morbus animæ grauissimus: impietas est. opinio autē nō ad bonum prorsus ullum: sed ad malum potius allicit. At uero mens illa repugnans: sic animæ bonum procurat. ut sanitatem corporis: medicus quocunque hominum animæ mentem nequaquā sortitæ sunt gubernatricem eandem: quæ & brutorum animæ patiuntur. Dimittit eas mens cupiditatum imperio ad quarum expletionem ardenti quodam impetu perferuntur: rituque ferarum immoderate & irascuntur: & cupiunt. Quodque deterius est: nec finem imponunt libidini ullum: nec malorum inueniunt passionū terminum. Hisce uelut littorem: ut iudicem deus legē proposuit. **TATIUS.** Hic o pater disputatio illa de fato: quam in superioribus imperfectam reliquimus reuiuiscit. Nam si decretum sit quosdā adulteros: quosdam fore sacrilegos: cur aliquis inde mulctatur: quādo quidem cōpulsus fati necessitate deliquerit. **TRISME.** Omnis sunt fati opera fili. absque illo nihil est corporalium: nō bonum: sine illo quicquid potest: nō malum fieri sine illo. Decretū est eū quid turpe quid cōmiserit pati: ille ob id cōmittit: ut patiatur inde quodcunque patitur quando cōmiserit. Cæterum de fati ac de

lietorum suppliciis: in aliis diximus. Præfens uero nobis est sermo de mente. Quid mens ualeat: quæ differens in hominibus ac brutis sit eius instinctus atque iterum quo modo in brutis quidem non est mens ipsa beneficia: in hominibus autem libidinis impetum cohibet: iracundiæ restinguit ardorem. ex quo sequitur: ut inter homines: irracionales quidam: nonnulli rationales existant. Cum etiam uero homines fato: generationi: transmutationi subiiciuntur. Initium quippe: finisque fati duo hæc: generatio. scilicet ac transmutatio. Et homines uniuersi id quidem patiuntur: quod instituit fatum. Verum rationales illi: quibus diximus mentem ceu gubernatricem assistere. non eodem modo: quo cæteri patiuntur: immo ab improbitate alieni: existentesque non mali: patiuntur minime malum. **TATIVS.** Quomodo rursus hæc ais o pater. **TRISME.** Adulter nonne malus. Homicida nonne malus. Homo non adulter patitur. sed quemadmodum adulter. Non homicida: sed quemadmodum homicida. Qualitatem transmutationis effugere impossibile est: sicut & generationis effectum. Prauitatem uero mentem habenti uitare licet. Quamobrem ego mi fili bonum semper demonem audiui distantem: qui si litteris quæque monumenta mandasset: mira quædam in dies humano generi emolumenta conferret. Solus ille mi fili tamquam ipse pro me genitus deus: uniuersa conspiciens: diuina in nos effudit oracula. Hunc equidem audiui sic aliquando prædicantem: unum omnia sunt. præsertim intelligibilia corpora uiuimus potentia: actu: æternitate. Mens huius bona: quemadmodum & eius anima bona: cum id ita se habeat: nihil est intelligibilium ab intelligibili distans. Potest præterea mens princeps omnium atque anima dei: quæcunque uult efficere. hæc ille. Tu igitur ista considera: & ad hunc quem inferam sermonem de fato: mente arrectis que auribus ad ista. Si diligen

ter litigiosas captiunculas euitaueris: inuenies absque dubio: quod mens anima dei dominatur omnibus: tum etiam legi: ac cæteris uniuersis neque aliquid illorum: quæ ad fatum spectant: impossibile menti Ideoque humanus animus fato superiori non tam quæ fato subiecta sunt. negligit. atque ista sūt oracula boni dæmonis optima. **TATIVS.** Vère diuine: atque etiam commode tractasti hæc o pater. At illud in super mihi declares obsecro. Mentem in brutis operari naturæ modo dixisti: cum illorum affectibus cooperantem. Affectus autē irrationaliū: ut arbitror: passionnes sunt: mens ergo passio quædam est. Sic enim passionibus conformatur. **TRISMEGIS.** Euge fili bone: quod generose rogas: æquum est: ut tibi respondeam. Omnia quæ insunt in corporibus in corporea: patibilia sunt: immo passiões proprie sunt. Omnis motus corporeus: incorporea quoque mouentur a mēte. Motus autem passio. Vtraque ergo. tum quod mouetur. tum etiā quod mouet. patiuntur. Hoc quidem dominans illud uero subiectum. Cū uero separatur a corpore: a passionibus liberatur. immo nihil usque impatibile fili. cūcta enim patibilia. Sed passio & patibile in hoc maxime differūt. quod unum agit. alterum patitur. Corpora uero secundum se ipsa etiam agūt. aut enī immobilia sunt aut mouentur. Vtrū uero sit horū: passio est. Incorporea autē operantur sepe: proptereaque patibilia sunt. Neque te appellationes moueāt. Operatio enī ac passio idē. uocabulo tamen magis honorādo uti. nil obest. **TATIVS.** Perspicuam de iis rationem reddidisti o pater **TRIS.** Illud præterea considera o fili: quod duo hæc soli ex omnibus aīalibus hominis deus ipse largitus est sermonem. scilicet atque mētem. Quæ quidem eiusdem ac immortalitas premiū esse cēsentur. Iis quisquis ad id quod decet: utitur: nihil ab immortalibus discrepat. Quinetiam corporis solutus cōpedibus: ab utrisque du

cetur in chorum beatorū simul atq; deorū. **TATI.** Cetera præ
ter hominē animantia: nonne sermone utuntur. **TRIS.** Non fi
li: sed uoce. permultū interest uocē iter atq; sermonem sermo cū
etis cōmunis hominibus: uox autē propria cuiusq; hominis: pro
pria etiam cuiusq; generis animantium. **TATIVS.** O pater di
uersa genera hominum diuersis utuntur sermonibus: **TRIS /**
ME. Diuersis o fili unus etiam sermo: qui per interpretationem
huc atq; illuc translatus: unū deniq; uerbum existere reperitur.
Verbum idem apud ægyptios: perlasque & græcos: sed uideris
mi fili uerbi uirtutem: & amplitudinē ignorare. Beatus deus dæ
mon bonus: animam esse in corpore: mentem in anima: in men
te uerbum pronunciauit: deum autem horū patrē asseruit. Ver
bū itaq; imago ac mens dei est. est corpus quidē ideæ: idea uero
aia est: purissimaq; materiæ portio aer: aeris anima animæ mens
mētis deniq; deus. Deus uero circa omnia: simul atq; per omnia
mens circa animam: anima circa aerem: aer circa materiam. Ne
cessitas autem: prouidentiaque: & natura organa mūdi sunt: or
dinisq; materiæ. Etenim intelligibiliū unūquodq; essentia: essen
tia uero illorum: ipsum idem. At eorū quæ mundo insunt corpo
rum: unumquodque est multitudo. Corpora composita ipsum
idem habentia: atq; inuicem mutuo transeuntia: immortalitatē
ipsius eiusdem perpetuo seruant. In cæteris corporibus: quæ cō
posita sunt: corporis cuiusq; numerus est. absque numero cōsi
tutionem uel cōpositionem uel dissolutionem fieri: impossibile
ē. unitates quippe gignunt atq; augent numerū: rursusq; solute:
in se numerū retrahunt. Materia qdē una: totusq; hic mundus:
magnus est deus: imago maioris: unitus illi: patris ordinē uolun
tatēq; seruans: uitæ totius integra plenitudo neq; est in eo quicq;
per omne æternitatem: restitutionēq; paternā seu ad totum: siue

ad partē spectans: quod non uita fruatur: neq; est uitæ expers in mundo quicq̃: nec fuit ante: nec erit. Viuētem enim uoluit pater eius: quādiu est: esse mundum. unde deum hunc esse necesse est. Quomodo possunt o fili in deo: in totius imagine: in plenitudine uitæ esse quādam uita carentia. Priuatio uitæ corruptio est: corruptio uero pernitēs. Quonā igitur pacto pars ulla eius qđ incorruptibile est corrumpi: uel dei quicq̃ destitui potest: **TATIVS.** Nonne o pater animalia quæ in mundo sunt: mundi partes intereunt. **TRISME.** Rectius loquere fili. Erras enim in nomine: non moritur in mundo quicq̃: sed composita corpora dissoluantur. Dissolutio mors nō est: sed mixtionis resolutio quādā. Soluitur autem unio: nō ut ea quæ sunt intereant: sed ut uetera iuuenescant. **TATIVS.** Cum fit quādam operatio uitæ: nonne morio quādam hæc est: atque iccirco quid in mūdo immobile: **TRISMEGISTVS.** Nihil o fili. **TATIVS.** Nunquid immobilis tibi terra uidetur. **TRISME.** Minime: sed multis motibus agitata. sola tamen hæc quodammodo stabilis. An non ridiculū esset ipsam nutricem omnium concipientem: parturiētemq; singula motu carere: impossibile enim aliquid absque motu parere nec minus ridiculum: quantum id corpus sterile nuncupare. Nihil enim aliud ipsius immobilis appellatio: q̃ sterile quiddam significat. Totum hoc o fili generatim considera: quod est in mūdo: aut crescendo: aut decrecendo mouetur. Quod uero mouetur: id præterea uiuit. singula tamen uiuentia: haud eadē esse necesse est. Simul quippe mūdos uniuersus existens: totus quidē immobilis. partes aut eius agitabiles undiq;: nihil tamē corruptioni subiectum: sed appellationes quādam falsæ homines turbant. Neque enim generatio uitæ creatio est: sed latentis explicatio uitæ. neq; mutatio mors: sed occultatio potius. Cum hæc igitur ita

se habeant: immortalia cuncta. Materia quidem uitæ spiritus ē.
mens animæ. Ex mente uiuens omne profluit. Omne igitur ui-
uens per mētem: permanet immortale. Maximo uero omnium
immortalis est homo: qui deum capit: qui diuinæ conformatur
essentiæ huic enim soli ex omni uiuentium genere: deus ipse cō-
greditur. nocte quidem per somnia: die crebrius per portenta: p-
que omnia sibi futura prænunciat. per aues: per intestina: per spi-
ritū: perque sibyllā: propter quam uere dicitur homo scire quæ
sunt: quæ fuerunt: quæ mox uentura trahantur. Illud autem in-
primis animaduertas fili mi uelim: quod unū quodq; genus ui-
uentium reliquorum: propriam mundi prouinciam habitat. hu-
mida quidem aquā. terrestria terram. aerem uolatilia: homo aut
his omnibus utitur: terra: aqua. aereq; & igni. Cœlū suspicit: sen-
suq; illud attingit. deus uero circa omnia simul atq; per omnia.
Actus enim est omnium: atq; potestas. nā arduum quiddā est o-
fili. deum percipere. Hunc quotiens itueri uolueris: aduerte mū-
di ordinem: atq; ordinis eius ornatum. Aduerte necessitatem eo-
rū: quæ sensu percipiuntur. prouidentiamq; cunctorum: quæ fa-
cta sint ante: & quæ quotidie fiunt. Aduerte plenam uitæ materi-
am: talem ac tantum deum cum omnibus bonis: & pulchris diis
dæmonibus: atq; hominibus incedentem. TATIVS. At istæ o-
pater operationes quædam sunt. TRISME. Ah fili unde hæc:
nisi ab ipso deo proficiscuntur: num ignorans quod quæadmo-
dum mundi partes sunt cœlum: aqua: terra & aer: eodem modo
dei membra: uita: immortalitas: necessitas: prouidentia: natura: ani-
ma: mēs. Horumq; omnium perstipatio: ipsum bonum: neq; fit
aliquid usq;: nec est factum: ubi deus ipse non adsit. TATIVS.
In materia ergo pater. TRISME. Materia fili mi seorsum est
a deo. ut locus ille proprius assignetur. Quid aliud illum existi-

mas: q̄ rudem: indigestamque congeriem hanc existere posse: ne credas nisi formetur: Quod si formatur: ab aliquo certe formatur. Operationes enim formandi: partes dei esse diximus. A quo ergo uita donantur animantia singula: A quo fiunt immortalia: quæ immortalitatis munere perfruuntur: A quo mutantur: quæ mutabilia sunt: siue materiam: seu corpus nūcupaueris: de: actus esse memēto. Actumque materiæ: materiæ rationē: actum corporeum corporum ratioem. actum essentia: essentia rationē idq; c̄mne: neque quicq̄ est in omni: quod non sit ipse deus. Ita que nec magnitudo: neque locus: neque qualitas: nec figura: neque etiam tempus circa deum. Omne enim est. Omne autem circa omnia: atq; per oia. Hoc uerbum o fili cole atq; adora. Cultus autem dei unus est: non esse malum.

Mercurii ad tatiū Filium suum de generatione & impositione silentii. Tatiū.

i N communibus pater sermōibus per ænigmata quædā ac sine declaratione ullius adiunctionis: de deitate tractasti. asserēs ante regenerationem saluum fieri neminē Equidem dum ascendebas in montem: supplex tibi tūc astiti obsecrans. ut mihi regenerationis rationem aliquando reserares: id enim solum restabat tunc mihi discendum. Tūc demum spopōdisti te reuelaturū. cum a mundo forem alienatus. Ecce iam paratus sum pater: a mente mea mundi deceptiōes excussi. Tu ergo serua promissa. Regenerationis modum uel palam: uel clanculū: ut lubet ediscere. Ignoro o Trismegiste: qua ex materia quoque semine natus fuerit homo. **TRIS.** O fili cōtemplatiua in silentio sapientia: semē eius uerum bonum. **TA.** Quonā serente p̄ hoc enī ignoro. **TRI.** Voluntate dei mi fili. **TA TI.** Et quanti est qui non est genitus expers enim intelligibilis essentia. quod

si aliter se habeat: qui gignitur: deus erit dei filius. **TRISME.**
Omne in omni: constans ex omnibus potestatibus. **TATIVS.**
anigmata fingis o pater: neque patris more cum filio loqueris.
TRISMEGI. Hoc genus o fili non eruditur. uerbum quoties
uult: sub insinuatione quadam in dei memoriam reducit. **TA**
TIVS. Impossibilia infers: ac nimium uiolenta. qua propter his
cupio cōtradicare. **TRISME.** Admodum discrepas a paterno
genere Tati. **TATI.** Ne iudeas mihi pater: legitimus enim sum
filius. Age præcor: regeneratiōis modum me doce. **TRISME.**
Quid dicam fili quod dicam: præter hoc non habeo quicquam
quod uerum cerno spectaculum: ex dei benignitate mihi iam ob
latum: unde in corpus sum immortale translatus sumque non
ille qui prius fueram: ac mens nuper effectus hoc misterium nō
docetur. Vide hoc elemento formato per quod uidere licet: per
quod neglecta est a me prima composita species. non quod sim
coloratus tactumq; ac terminum habeam. ab iis enim ipresentia
rū alienus sum. **TATI.** In furorē me insanūq; mētis oestrū o pa
ter nimium concitasti: impresentiarum me ipsum haud uideo.
TRI. Vtinam fili carissime tu quoque te ipsum non dormiens
transcurrisses: instar eorum. qui somno insomniis occupantur.
TATIVS. Dic age: quis est regenerationis auctor. **TRISME.**
Dei filius homo: unius uoluntate dei. **TATIVS.** Nūc mutum
o pater ac stupidum reddidisti: ipse quoq; a pristino statu men
tis alienatus: eandem aspicio imarū rerum caractere magnitudi
nem: in eoq; mendatiū. Mortalis enim species per dies singulos
transmutatur hæc ad tempus utpote falsa in augmētū: detrimē
tumque uertitur. quid ergo uerum Trismegiste: **TRI.** Quod
non perturbatum. non determinatū: non coloratum: non figura
tum: non concisum: nudum perspicuum: a seipso comprehensi

bile: intransmutabile bonum: ac penitus incorporeum. **TATI.** Infans iam reuera mi pater. cunque sapiētem abste sperassem me fieri: eiuscemodi cognitiōe: sensus obtuli sunt. **TRISME.** Sic accidit fili: nam sursum latum ut ignis: & deorsum latum ut terra: & humidum uelut aqua: nec non spirans ut aer: quomodo ipsum sensu precipies: non durum: non molle: non densum nō penetrabile: solum potentia: atq; actu considerandum. qui uero potest: oret: ut generationem quæ in deo est: intelligat. **TATI.** Impotens ego sum pater. **TRISME.** Absit hoc o fili. recurre in te ipsum: & cōsequeris. uelis: ac fie. Purga sensus corporis. solue te ab irrationalibus materiæ ipsius uultoribus. **TATIVS.** Num ultores intra me sunt: **TRISME.** Non pauci o fili sed horribiles ac multi. **TATIVS.** Ignoro pater. **TRISME.** En fili: hæc una est uultrix. ignorantia: secunda tristitia: tertia incōstantia: quarta cupiditas: quinta iniustitia. sexta luxuries: deceptio septima: octa inuidia: fraus nona: decima ira: undecima temeritas: duodecima uero malitia: hæc quidem sunt numero duodecim sub iis plures aliæ continentur. Quæ per corporis carcerem iclusum: in tristem hominem sensibus pati cogunt. Absunt autem istæ ab eo: qui est dei fretus clementia. Atque ita cōstat regenerationis modus: ac sermo. Deinceps fileto mi fili: deumque silendo laudato: eoque pacto diuina clementia nunquam a nobis aberit. Gaude deinceps mi fili: nam potestate diuina in contēplationē es ueritatis elcatus. Descendit in nos cognitio dei: hac accedente: repulsa est ignoratio. Descendit in nos cognitio gaudiū: hac præsentē tristitia penitus aufugit. in eosq; se uertit: qui ad eam parati sunt capiendam. Potestatem uoco ad gaudiū perducentē: constantiā cuiusuis proculdubio suauissima est. Complectamur igitur eam libentissime filicea enim cum primum ad erit molliciem ~~enim~~

prorsus expellit. Quartam uero nunc continentiam uoco: uim
uniuersarum uicttricem cupiditatum. Gradus hic o fili: iusticiæ
fundamentum existit. Aduerte autem quo pacto a cunctis operi
bus iniusticiam expulit. Iusti quidem effecti sumus: absente iniu
sticia fili. Sextam uoco potentiam in nos descendentem: commu
nitionem scilicet aduersus excessum. hoc deniq; discedete: inuo
co ueritatem. aufugit mox deceptio: ueritas adest. Vide quomo
do absolutum est bonum: ueritate præsentem. Liuior. eni discessit
a nobis ueritatis enim innatum est bonum: cum uita simul: & lu
mine: nec ultra ire uindex accessit. Verum ultrices omnes repen
tino quodam impetu reiectæ sunt Intellexisti fili regenerationis
ipsius modum: denario præsentem numero: intellectualis genera
tio composita est: quæ duodenarium numerum reiicit. Idque ex
ipsa generatione speculati sumus. Quicūque igitur propter be
nignitatem generationis: quæ secundum deū est: sensum amit
tit corporeum. seipsum cognoscit ex diuinis cōpositū: factusq;
indecliuus: diuina potentia tota mente lætatur. TATIVS. O pa
ter concipio non oculorum intuitu: sed actu mentis: qui per ui
res intimas exercetur. in cœlo sum: in terra: in aqua: in aere. in
animalibus sum: in aboribus: in corpore: ante corpus: atque post
corpus. At id præterea mihi dicas uelim: quomodo ultrices tene
brarum: numero duodecim ad eā potestatibus repellunt. Quis
modus trismegiste: TRIS. Tabernaculum istud o fili est: ex
zodiaco circulo constitutum: qui ex duodenario numero cōstat
illo. Numerique undecim sunt: unus omniformisq; secundū ide
as naturæ: ad hominis peruagationē: atq; circuitum Itaq; disiu
gatæ quodammodo sunt adinuicem ultrices illæ. in agendo ta
men quodammodo coniugatæ. ut ecce inseparabile est ab ira te
meritas. Merito ergo secundum rectam rationem eatenus inter

h

uallum: quatenus a potestatibus decem idest a denario numero repelluntur. Denarius o fili animæ genitorem. Vira uero & lux ubi unitæ sunt: ubi unitatis ipsius numeri sunt: ex spiritu nati: ita que unitas secundum rationem denarium completitur: rursusque denarius unitatem. **TATIVS.** Eia pater uniuersum uideo: meque ipsum in mente cōspicio. **TRIS.** At hæc est regeneratio o fili non adeste ulterius corpori: quantitate dimenso. Ob hanc protecto rationem: regenerationis mysterium protuli. ne simus calumniatores totius: aduersus multos: quos deus ipse uult. **TATI.** Responde ad hæc o pater. corpus istud ex potentia constitutum: num aliquando dissoluetur. **TRIS.** Caue ne id ulterius audeas. Impossibilia proferas: ac penitus erras mentisq; oculis ista loquendo impietate: nimia profanaris. Sensibile naturæ corpus ab essentiali generatione procul admodum discrepat. unum quidē dissolubile indissolubile alterum. Illud mortale hoc immortale. An uero ignoras: quod & deus: & unus filius natus es. **TATI.** O quam uellem o pater: analogiam illam per hymnum: quē dixisti audisse te a potestatibus dum ipse in octonario essem. **TRIS ME.** Octonarium o fili cecinit ipse pimāder. Vnde te decet umbraculum soluere. purus enim ille pimander: mens diuinæ potētiae: non plura mihi quam scripta sunt aperuit. existimans me reliqua scrutaturum: hortatus me est ad decora officia: ex quo omnes quæ in me uires sunt: concinunt. **TATIVS.** O pater audire hæc: & intelligere uelim. **TRISMEGISTVS.** Quiesce fili quiesce in quam audies iam harmonicam cantilenam regenerationis: hymnum quem nunquam sic facile propalarem: nisi tibi conditorum confiderem. Non docetur hoc: sed occultitur in silentio. Vide me fili bone: observa singula diligenter. Sic enim te quoque decet orantem sub diuo: occidente sole: ad austrum oriēte uero:

ad eorum faciem uertere. **TRIS.** Vniuersa mundi natura hunc
audiat hymnum. Audi terra: audi te turbines imbriū. o silue file
te: cantaturus sum creatorū omniū: totūq; & unum. Audite cœ
li: quiescite uenti: circulus immortalis dei o rōnem istam exaudi
at: **Cano** iā creatorem omnium. terrarum distributorem: cœlum
æquilibrantem: iubentē ex oceano aquam undiq; fluere dulcem
ad hominum alimentum: iubentē ignē fulgere superna ad actio
nis hominum: atq; de orū: **Agamus** illi oēs una uoce gratias: tra
nanti cœlos: naturāq; creanti. **Hic** mentis est oculus: hic potentia
rū benedictionem libenter excipiet. **O** mea uires laudate ipsum
unum & oē **Cōsonate** uoluptati mea oēs animi uires. Cognitio
sancta: quæ tuo lumine fulget: per te lumen intelligibile cantans
gaudio mentis exulto. Omnes potentiaæ mecum una concinite.
Constantia canta mecum. **Iusticia** mea per me iustum canat. **Cō**
munio mea totum ipsum laudet. per me canat ueritas ueritatem
Bonum nostrū: bonū denique canat. **O** uita: o lux a nobis in nos
benedictio currit. **Gratias** habeo tibi pater: actus omniū potesta
tum. **Gratias** ago tibi deus omnium potestas actuū. **Verbum** tu
um per me te laudet. per me mūdus uerborum recipit sacrificiū
hoc. mea uires clamāt: totū cantant: uoluntatē tuam perficiunt.
Tua uoluntas abs te in totum: sacrificiū uerborū ab omnibus ex
cipe. **O** uita totum quod est in me: salua. **O** lux totum illumina:
spiritus deus. **Verbū** tuū me regit spiritifer opifex. **Tu** solus es
deus. **Homo** tuus æc clamat. per ignem: perq; aerē: per aquam:
perq; ter rā: per spi itū: perq; creata: **Ab æternitate** benedictionē
inueni: qua desiderio in uoluntate tua quiescā. **TATIVS.** No
ui pater hunc hymnū abs te ex uoluntatis affectu eantarū: unde
mundum attigi meū. **TRIS.** Intelligibilē dic mūdū fili. **TAT.**
Intelligibilē dico pater. **Ex** tua siquidē cantilena: illustrata mihi

mens est: quo fit: ut ipse quoque ardeat amore canendi. **TRIS.** O fili mi tati: ne sine proposito laudes cātato diuinas. **TA.** Ex me te cantabo mi pater. **TRISME.** Quae speculor infundo tibi generationis prae genitor tati. **TA.** Deo uerborum offero sacrificia. o deus: tu pater tu dominus: tuque mens: accipe sacrificia uerborum: quae requiris a me: te uolente perficiuntur omnia. **TRISME.** Offero fili hostiam patri deo gratam: orationique tue intentus esto. **TA.** Gratias habeo tibi pater: quod ista mihi predicare uolueris. **TRISME.** Gaudeo fili: quod te bona quampluriam ex ueritate. quae sane sunt immortalia opera: id a me discens silentium uirtutis annuncia nulli communicans regenerationis mysterium: ne tamquam calumniatores quidam reputemur. Etenim uterque nostrum ad sufficientiam meditatus est. ego quidem discens: tu uero predicens: ex quo te ipsum: patremque nouisti.

Mercurii ad Aesculapium Epylogus.

q Voniā filius meus tatius: te absente: naturam omnium discere uoluit. cunctari uero me noluit. ipse utpote iunior ac nup accedens: ad cuiusque cognitionem: coactus sum plurima dicere: ut facilis illi foret atque expeditus intuitus: operae premium esse censui: ut ex multis eligens potiora summam nunc tibi disputationem praecedentem repetam. Licet enim tecum: utpote rerum naturae perito: per mysteria quaedam percurrere. Quae sensu percipiuntur: facta sunt omnia: fiuntque quotidie. genita non a se ipsis: sed ab altero fiunt. Multa sunt genita. sensu patentia singula: differentiaque: nec omnino similia. quaecunque gignuntur: procedunt ab altero. Est ergo quis factor istorum: atque is igenitus: ut genitis antiquior sit. Genita enim diximus ab alio fluere. Nihil autem praeter ingenitum: genitis esse potest antiquius. Factor quip

pe potentior est & unicus: solusq; re uera sapiens uniuersa: cum
nihil omnino præcedat. Dominatur quoq; multitudini: magni
tudini: actioni: continuitati: genitorumq; omnium differentia.
Præterea genita uisibilia sunt: inuisibilis ille. ob id uero facit: ut
uisibile fiat. semper igitur facit. Dignum est intelligere: intelligē
do mirari admirādo se beatū uocare: patrem legitimū recogno
scentem. Quid enī aduclius parente legitimo: Quis iste: Quo
modo cum reperiemus: An illi appellationē dei soli decens est at
tribuere: uel factoris: uel patris: An tria pariter cognomenta: deū
ergo cognominato. propter potētiam. factorem: propter actum
patrē deniq; propter bonum. Est enim potestas a genitis admo
dum differens: actus autē in productione cūctorum. Quāobré
sermonis uarietate: uanitateq; dimissa. duo hæc in primis medi
tari oportet. genitorē. s. ac genitum horum nihil est mediū. nec
quicq; præter hoc aliud. Cum ergo omnia itelligere uolueris: ho
rum recordare duorum: eaq; esse uniuersa memento. nihilq; tibi
erit ambiguum. nec supernorum: nec infernorum. seu diuinorū
siue mutabilium: aut patentium: aut eorum quæ in tenebris deli
tescunt. Duo nempe cuncta sunt: genitor ac genitum. nec secer
ni alterum ab altero potest. neq; enī. factorem absq; facto eē pos
sibile est. utrūq; illorum idipsum existit: Itaq; neutrum disiungi
licet ab altero. quēadmodum neutrorum a seipso diuidi. Si enim
ipsum faciēs: nihil præter ipsum quod facit est aliud: simplex. n.
est: ut semper est: ita semper est agens: idemq; sibiipsi: & in existē
do pariter: & in agendo. Nihil autem quod genitum: a seipso ge
nitum est. non ergo seorsum factum a faciente: qui horum unū
subtrahit: perdit & alterum: Vnus quippe natura propria natu
ram semper alterā respicit. Si itaq; duo cōcessa sunt: efficiens &
effectum. unita quidem sunt inuicem. sic tamē ut unū præcedat

alterum uero sequatur. præcedens sane deus efficiens: sequens uero id quod est effectum. Quicquid id denique sit: neque diffidat quæpiam iis quæ diximus uarietate rerum perterritus: quasi tam diuersorum constructio: uel ardua sit: uel indigna: maiestate diuina. Unica enim deo gloria: omnium constitutio: atque id est. uelut corpus dei effector. Ab ipso profecto factore nihil malum. nihilque turpe. Ne siquidem passionibus sunt. creata sequentes opera. quemadmodum æs rubigo. animata corpora: limus. At neque faber ferrarius induxit rubiginem: neque animati corporis genitor: cenam ac sordes. eodemque modo: nec deus etiam malum. Generationis autem perseveratio. malum surrepere cogit eaque de causa mutationem deus rebus instituit: & ceu quandam generationis ipsius purgationem. Preterea eidem pictori figurare licet cælum: terram. mare: deos: homines: bruta: arbores: ac uita carentia. Deo uero uni: talium deerit agendorum facultas: O dementem: o cæcū & totius diuinæ cognitionis inexpertem. Nihil est magis o æsculapii ridiculum: quam quod huic accidit. Nam dum se deum uenerari fatetur: ex eo quod creandi negotio cura que liberet: deum ipsum prorsus ignorat. quodque deterius est mortaliū illi passionibus ascribit: inuidiam: superbiam: ignorantiam: ibecillitatem. Nisi enim faciat omnia: aut superbus est: aut potius ibecillis: quorum utrumque nepharium Deus enim unicam propriamque naturam habet idque ipsum bonum est. Bonus autem: nec superbus est: nec impotens. Ipsum uero bonum. deus est. Bonum quippe ipsa uis omnium agendorum. Quodcumque genitum a deo genitum: id est a bono & ab eo: quod omnia possunt. Vide quomodo ille quidem facit: quomodo etiam illa fiunt. quod si comprehendere uelis. licet magnam rationem perpulchram. atque simillimam intueri. Aspice precor agricultorem. semina in terræ gremium diffundentem. hic triticum:

ordeum alibi: alibi uero reliqui generis semina. Aspice eundē uites malosq; & ficus repastinantem: atq; amputantem: eodemq; modo deus ipse in cœlum quidem serit immortalitatem: in terra uero mutationem: sin totum deniq; mundum uitam: atq; motū. Hæc autē haud multa sunt: sed pauca. certoq; numero determinata. Cuncta enim quattuor sunt ac deus & generatio: quibus omnia comprehenduntur.

FINIS EST OPERIS ELEGANTISSIMI
MERCVRII TRISMEGISTI

Mercurii Trismegisti per Marsilium Ticinum Florentinum e
græco in latinum Traducti Finis.

Venetiis per Damianum de Mediolano.
M.CCCCLXXXIII. die. x. Maii.

2
Marfilii Ficini Florentini

Opuscula

Marfilii Ficini Florentini de Sole:& lumine

Libri duo

Apologia eiusdem in librum suum de Sole:& lumine

Catalogus librorum Marfilii Ficini Florentini

Marfilius Ficinus Florentinus de Christiana religione

Marfilii Ficini Florentini libri tres de uita sana:

De uita longa: De uita cēlitus comparanda

Apologia Marfilii Ficini in librum de Magia

MAR.SILII FICINI PROHEMIVM IN LI-
BRVM DE SOLE AD MAGNANIMVM
PETRVM MEDICEM.

OVAM Platonis interpretationem
auspiciis iandiu uestris inceptā Ma-
gnanime Petre quotidie prosequor:
atq; (ut te nō latet) crebrioribus arti-
culorū distinctionibus longioribusq;
quantū res ipsa postulat argumentis
explano. Itaq; cū nuper ad mysteriū illud Platoniciū per-
uenissem ubi Solē ad ipsum Deū artificiosissime cōpa-
rat: placuit rem tantā aliquanto latius explicare: præser-
tim quia Dionysius noster Areopagita Platonicoꝝ pri-
mus cuius interpretationem in manibus habeo similem
Solis ad Deum comparisonem libenter amplectitur.
Dum igitur ad Solem hunc. q. lucernam pluribus iam
noctibus lucubrarem: cogitavi rem hanc electissimā ex
opere magno seligere: & proprio cōmendare cōpendio.
Idq; de Sole mysteriū. q. Phœbeū munus ad te potissi-
mum & Phœbi Musarū ducis alumnum & Musarū pa-
tronū mittere: cui etiā uniuersa hæc noua Platonis inter-
pretatio dedicatur: ut hac interim luce. q. luna quadam
quale futurum sit Platonicum opus totum tanq̃ Sol ad
lunam augureris: ac si quādo Platonē meum imo iādiu
uestrū amauisti posthac lumine hoc accensus ardentius
ames: & tota mente complectaris amatum.

Verba ad lectorem. Librum hunc allegoricum & anagogicum esse potius q̄ dogmaticum. Capitulum Primū.

Ythagoricū pręceptū est magnanime Petre p̄fecto diuinū de rebus myste-
riisq; diuinis absq; lumine nō loquen-
dum: In qbus (ut arbitror) uerbis non
id solū sapiēs ille significat: nihil in re-
bus diuinis audendum: nisi quatenus
ipsa Dei lux illinc afflatis mētibus patefecerit: sed ēt ad-
monere uidet: ne sine huius manifestę lucis cōparatione
ad occultā diuinorū lucē uel percipiendā uel declarandā
p̄ficiscamur. Ab hac igit̄ nos ad illā nō tā rōnibus im-
pręsentia: q̄ cōparationibus qbusdā deductis ex lumine
pro uirib⁹ accedemus. At uero tu interim accuratissime
lector utinam & nobis indulgentissime: Apollinei modo
& quasi poetici sub Sole p̄missi memor: seueriora post-
hac a nobis: & (ut gręci aiūt) dogmatica ne exigito. Alle-
goricā equidē dūtaxat & anagogicā ingeniorū exercita-
tionem: fideiussore Phœbo: cuius hęc sunt munera: sum
pollicitus. Non disputāt unq̄ cū Apolline Musę: sed ca-
nunt. Ipse q̄netiā Mercurius primus disputationū arti-
fex: & si cū Saturno uel Ioue tractat grauia: tñ cū Apol-
line ludit. Ille quidē nō apte solū iocat: sed diuine. Nos
aūt utinā saltē nō inepte ludamus. Sed iā nostra hęc lu-
minis quali acūq; futura sint acturi præludia: ipso bono
.i. summo Deo fœliciter inspirante p̄deamus in lucem.

Q̄ uo Solis lumē sit ipsi bono, s. Deo simile. Cap. II.

A ii

r Es nulla magis q̄ lumen refert naturā boni. Pri-
mo qdē lumen in genere sensibili purissimū emi-
nentissimūq; apparet. Secundo facillime omniū & am-
plissime: momētoq; dilatat. Tertio innoxii occurrit om-
nibus atq; penetrat: & lenissimū atq; blandissimū. Quar-
to calorem secum fert alimū oīa fouentē & generantē atq;
mouentē. Quinto dum adest inestq; cunctis a nullo infi-
citur nulli misceat. Similiter ipsum bonū totū rerū ordi-
nem supeminet. Amplissime dilatatur. Mulcet & allicit
oīa. Nihil cogit. Amorem quasi calorem habet ubiq; comitē
Quo singula passim inescant: bonūq; libenter asciscūt.
ubiq; rerū penetralibus p̄sentissimū cōmertiū cum rebus
nullū habet. Deniq; sicut ipsum bonū inextimabile est
atq; ineffabile: ita ferme lumen. Hoc enim nullus adhuc
definit philosophorū: ut nihil lumine clarius sit alicubi.
Nihil rursus uideat obscurius: sicut bonū & notissimū
est omniū & pariter ignotissimū. Quamobrē Iambli-
chus Platonius huc postremo cōfugit: ut lumen actum
quendā & imaginē p̄spiciuā diuinę intelligentię nōiaret.
Quēadmodū emicās e uisu radius est ipsius uisus ima-
go. Forte uero lumē est ipse uisus cælestis animæ uel ui-
sionis ipsius actus ad exteriora porrectus: eminens quidē
agēs: cælum interea nō relinquēs: sed semp ibi cōtinuus
exteriorib⁹ nō p̄mixtus: Vidēdo agēs simul atq; tāgēdo.
Nos saltē lumē solemus dicere uestigiū quoddā uite mū-
dang: quasi p̄portione quadam seipsam oculis offerētis:
Vel quasi spūm uitalem inter mūdi animā atq; corpus.
Sed de hoc in theologia n̄ra satis diximus. Quamobrē

ubi multas supra cœlū mentes angelicas quasi luces ea/
rūq; ordinē & inuicē & ad unū Deū patrē luminū asse/
uerare studes: qdnā tibi lōgis inuestigationū ambagibus
opus erit: Cœlū suspice p̄cor cœlestis patriæ ciuis: cœlū
ad hoc ipsum p̄spicue declarādū ordinatissimū a deo fa/
ctum: atq; patentissimū. Cœlestia igit̄ tibi sursum cōspi/
cienti statim p̄ ipsos stellarū radios tāq; oculorū suorū aspe/
ctus atq; nutus enarrāt gloriā Dei: & opera manuū eius
nuntiat firmamētū. Sol uero maxime Deū ipsum tibi si/
gnificare pōt. Sol tibi signa dabit: Solē q̄s dicere falsum
audeat: Ita demū inuisibilia Dei. i. angelica numina per
stellas potissimū intellecta cōspiciuntur: per Solem uero
sempiterna quoq; Dei uirtus atq; diuinitas.

Sol cœlestiū illuminator & dñs atq; moderator. Cap. iiii.

Sol tāq; manifestus cœli dñs oīa p̄sus cœlestia re/
git: & moderatur. Magnitudinē eius ingētē qua/
centies sexagiesq; & sexties terrā cōtinere putat̄: impræ/
sentia p̄termittā. Principio lumē stellis oībus inserit: siue
natiuū illę p̄ se lumen exiguū habeant (ut nōnulli suspi/
cantur): siue nullū (ut plurimi putāt). Deinde illud im/
primis ex signis. xii. uiuū: ut iquit̄ Aly & Abrahā: dicit̄:
& apparet effectū: quod Sol eo t̄pe uegetat. Immo uero
duo utrinq; signa Sol tāta uirtute cōplet: ut utrūq; spa/
tium apud Arabes ductoria Solis idest regiū soliū ap/
pelleť. In quo planetę dū sunt: incendiū tñ interea deui/
tantes uirtute mirifica pollēt. Presertim si in hoc ipso in/
teruallo positi planetę qdē supiores exorriant̄ ante solē:
inferiores uero post solem. Rursus signū illud in quo re/

gnat sol: idest Aries caput inde fit signor: caputq; i quo
libet uiuente significat. Illud quoq; signū quod solis est
domiciliū idest Leo & cor est signor: & in quolibet ui
uente cor obtinet. Iam uero cū Sol puenit ad Leonē i epi
dimia quasi Pytonicū uenenū i regionibus multis extin
guit. Præterea semp ab ingressu solis in Arietē annua to
tius orbis fortuna depēdet. Et hinc qdē pprie natura ue
ris. Ab ingressu aut solis in Cancrū æstatis qualitas iudi
catur. Ab introitu in Librā autūni natura. Ab accessu in
Capricornū hiemis qualitas inuenit. Cōperta uidelicet
ubiq; p̄senti figura cōlestiū. Merito cū tps a motu depē
deat Sol p quattuor signa mobilia tpa quattuor anni di
stinguit. Itē a reditu solis in natiuitatis uniuscuiusq; gra
dū atq; minutū sua cuiq; uaria p ānū fortuna reuoluit.
Accedit ad hęc quod motus solis tāq; primi & principis
planetæ (ut Aristoteles inquit) simplicissimus est nec a
medio discedēs Zodiaco sicut cæteri neq; regrediens.

Conditiones planetarum ad solem. Cap. IIII.

i Tem certa qdā in cœlis ab ipso sole ubiq; spatia
definita uident. Quæ cū primū peregerūt pla
netæ motū habitūq; permutāt. Nā Saturnus Iuppiterq;
& Mars p tertiā a sole cœli partē in cōspectū solis trinū
puenientes mutato statim motu uel ante uel retro mouē
tur. Si oriētales a sole fuerit regrediunt: Si occidētales
pgrediunt. Venus Mercuriusq; breuiora qdā certa tñ a
sole & ad solē spatia puagant. Venus qdē ultra. xlviii.
Mercurius aut. xxviii. gradus discedere phibet. Luna in
quouis aspectu solis figurā mutat atq; naturam. Et quasi

Sol alter ætates quattuor agēs|quattuor anni tpa repræ
sentat. Et quotiēs soli cōiungit̃: ab ipso gradu cōiunctio
nis cœliq; figura declarat mensis futuri naturā. Proinde
planetæ oēs cū primū cor solis attingunt|ceteris eo tpe
q̃uis exiguo dñant̃. Aliter uero p̃pinquātes soli solito in
terim officio uacāt. Cōgrediēs quidē cū sole Saturnus ri
giditatē pristinā: Mars quoq; solitā ferocitatē ponere iu
dicat̃. Planetæ supiores quatenus ad eos sol accedit|ascē
dunt. Quatenus uero discedit|cōtra descēdūt. Cōiuncti
quidē soli sunt epicyclo summi: Oppositi uero sunt infi
mi. In quadratura sunt altitudine medii. Luna utrobq;
in p̃ferente sublimis existit. In quadratura descēdit: Ve
nus atq; Mercurius|si p̃grediētes cōiungunt̃ soli|excelsi
sunt: si regredientes|infimi. Neq; fas est planetis epicycli
sui prius explere circuitū: q̃ solem quasi suū dñm cōiun
ctione reuiserint. In his quæ diximus uident̃ p̃fecto pla
netæ supiores|q̃n in cōspectu solis trino gressum mutāt
regiū reuereri solis aspectū. Et cōiuncti cū sole ideo esse
summi atq; directi: q̃m sunt interim cū Rege cōcordes:
Cōtra uero q̃n discordes sunt. i. oppositi|retrogradi sunt
& infimi. Venus atq; Mercurius q̃n solē attingunt|si re
cti tunc incedūt. i. obediētes dño|sublimes euadunt. Sin
obliqui. q. rebelles|interea sunt abiecti. Luna uero si etiā
opposita soli|est sublimis|nullā nobis admirationē debet
afferre. Quid. n. lunæ lumē est|nisi idē ipsum solis lumē
hinc & inde lunari speculo repcussum. Atq; i plenilunio
in solē e cōspectu reflexū. Descēdere aut luna uidetur in
quadratura: q̃m torua tūc dñm intuet̃. Rursus sicut Sol

motus inueniunt: atq; metiunt. Et sol motu suo noctes
diesq; distiguit. & horas. & mēses. & ānos. Lumīe pariter
& calore generat. uegetatq; & mouet. & regenerat oīa. &
exhilarat. atq; fouet. & q̄ occulta fuerāt. priō aduētū. effi-
cit manifesta. accessuq; uicissim atq; recessu. quattuor effi-
cit anni ptes. & regiōes nimīū a sole remotæ. semotē pa-
riter sūt a uita. Ver qdē ē tēporū optimū: qm̄ ab Ariete
regno Solis īcipit. Autūnus uero pessimū. qm̄ a Libra ca-
su solis exordia summit. Natiuitas postreō diurna cōiter
existat. melior q̄ nocturna. & illa qdē ex Sole plurimū:
hæc uero iudicat. ex Luna tāquā speculo Solis. Cælestē ī
natiuitate figurā ī ptes duodecim ptiunt. Vbi cū nonam
quidē Solis. tertiā uero Lunæ destinēt. illā pfecto Deū no-
mināt. hæc Deā. & optia quæq; significare putāt sapiām:
fidē. religionē. gloriā sempiternā. Hæc enī oīa sol & oēm
simpliciter ueritatē & uaticiniū regnūq; significat. Accel-
dit ad hæc q̄ quatenus sol ad mediū ascēdit. cēlū. uitalē
& aīalē spiritū ī nobis mirifice fouet. Quaten⁹ uero de-
scendit. spūs uterq; debilitat. Quāobrē Dauid oīpotētis
tuba dei diluculo ad cytharā & carmīa surgēs. atq; iterea
clamās. Vanū ē uobis añ lucē surgere. Solē declarat ad
nos uenientē: bona secū nobis cūcta referre: spūs q; nros
excitados illumīatosq; mirabiliter ad sublimia reuocare.
Mitto q̄ Sol. ut ferunt. quasi Vates accessu suo uaticinia
quēdā sobrie dormiētib⁹ asserre putat. Luna quoq; solis
coniunx. quā Aristoteles minorē appellat solē. spūm hu-
morēq; naturalē ascendendo similiter recreat: deferit de-
scendēdo. Et quo magis lumīe Solis abūdat. eo magis ē

B

GU
Bibl
Cen

omnibus salutaris. Mitto nunc quēadmodū obseruanda
sit ad solis aspectū luna lumīe nō deficiēs ī hoc signo de/
inceps|atq; illo significāte mēbrū hoc & illud. Atq; ita p
lunā a sole traiciēda uirtus cālestiū oīum ad mēbra fouē
da per medicinas eo tempore rite compositas. Satis. n.
de hīs ī libro de uita iam diximus.

Antiquorū laudes ī solem: & quomodo cālestium uī
res ī sole & a sole sunt omnes. Cap. VI.

q Vas ob res Orpheus Apollinē uiuificū cāli ocu/
lum appellauit. Atq; summatim hēc|quæ dicam
ex hymnis Orphicis cōgregāf. Sol oculus ætern⁹ oīa uī
dens. Supeminens cāleste lumen: cālestia tēpans| & mun
dana. Harmonicū mundi cursū ducēs| siue trahēs. Mū
di dñs. Iuppiter īmortalis mundi oculus circūcurrēs: ha/
bens sigillū| oīa mundana figurās. Luna stellis grauida.
Stellarū Luna regina. Hęc Orphe⁹ apud Aegyptios Mi
neruæ tēplis aureū hoc legebat īscriptū. Ego sum quæ
sunt| quæ erunt| & quæ fuerunt. Velū meū reuelauit ne/
mo. Quē ego fructū peperī| sol ē natus. Vbi appeti solē
mineruæ. i. diuinæ intelligētīæ ptū| florē| fructū eē. Theo
logi ueteres eodē Proculo teste dicebant Reginam oīum
Iustitiam e medio solis trono per cuncta procedere| om/
nia dirigentē. Quasi sol ipse sit omniū moderator. Iābli
chus ægyptiorū snia ita narrat. Quicquid hēmus bōi| ha
bemus a sole: uidelicet uel ab ipso solo: uel si & ab aliis
id quidē uel a sole absolutū: uel a sole per alia. Itē sol ele
mentalium omniū uirtutū dominus. Luna uirtute Solis
generationis domina. Ideo Albumasar per solem inqt &

Lunā uitam cunctis infundi. Moses cælestiū dñm in die
Solem putat: in nocte lunam quasi nocturnū solem. So
lem. q. dominum oēs in mundo mediū quāuis ratione di
uersa collocauerunt. Caldæi quidem medium planetarū.
Aegyptii uero inter duos mundi quinariorum. Nempe sup
hunc planetas quinque. Sub hoc lunam & quattuor elemē
ta. Propinquiorem uero terræ q̄ firmamento positum
a prouidentia putant. Vt eius feruente spiritu & ingens
Lunæ aeris aque humor & crassa terrenorū materia foue
retur. Alia quoq; ratione medium ipsa planetarū prospe
ritas declarauit. Quæ quidem dispositionē eorum ad so
lem eiusmodi postulat: in qua Saturnus: Iuppiter: Mars:
orientur ante solem. Venus autem & Mercurius atq; lu
na post solem: quasi regem agentes itinere medium. Ince
dentes aliter debiliores euadunt. Inter illos aut præstatio
res habentur quos ipse sol dominus præcedere iussit. Sed
redeamus ad priscos. Physici ueteres solem cor cæli no
minauerunt. Heraclitus luminis cælestis fontem. Pleriq;
platonici in sole mundi animam collocarunt. Quæ sphæ
ram solis totā implens per globum illum quasi igneum
tanq̄ per cor effundit radios: quasi spiritus inde per om
nia. Quibus uitam sensum motum uniuerso distribuit.
His forte de causis astrologi pleriq; putant: sicut De⁹ so
lus intellectualem nobis animam tribuit: ita solum sub i
fluxu solis eam mittere: idest quarto dūtaxat mense post
conceptum. Sed hoc illi uiderint. Mercurius certe mo
tum mentis nostræ significans motu minime omnium
discedit a Sole. Saturnus denique significans statum

segregatæ mētis eclypticā minime deferit. Præterea Iu-
ter atq; Mars: qm̄ ille p̄ Sagittariū suū: hic p̄ Arietē cū
Leone cōgruūt Apollineo: tm̄ adepti sunt munus: ut Iu-
piter quidē religiosam iustitiā legesq; ciuiles atq; p̄speri-
tatē significaret: Mars at̄ magnanimitatē & fortitudinē
atq; uictoriā. Luna Venus atq; Mercurius solis comites
appellāt. Luna quidē ob frequētē cū sole coitū uel aspe-
ctū: Venus at̄ atq; Mercurius ultra uicinitatē p̄p̄ equalē
cū sole p̄gressum. Hinc igit̄ uniuersę gñatiōis īperiū ac-
ceperūt. Siquidē humidior Luna in coitu cōspectuq; so-
lis: uitalē calorē nacta rebus subinde generādis humorē
subgerit calentē atq; uitalē. Mercurius aut̄ duo hęc par-
tesq; oēs in rebus gignēdis numerosa quadā p̄portione
cōmiscet. Venus at̄ eiusmodi mixtionibus dicētes adhi-
bet formas & gratiā atq; lætitiā. Sol p̄fecto quēadmodū
lumē totū in se collectum p̄ uarias distribuit stellas inter
se specie differētes. Sic & omniformes uirtutes cū omni-
formi lumine digerit. Ex quo p̄spicue cōiectare licet: tot
faltē soli uirtutes inesse: quot stellæ in cælis existunt.

Dispositiones signorum & planetarū circa solem atq;
Lunam. Capi. VII.

p̄ Roīde solē esse Regē Lunāq; quæ solis & soror
est & cōiunx esse Reginā cælestium ipsa signorū
in zodiaco dispositio manifeste declarat. Leo enim solis
& Cancer Lunæ sedes se cōtingunt. Item Aries Solis &
Taurus Lunæ regnū. Cæteri uero planetæ sedes quisq;
suas circa Regē Regināq; undiq; q. medios circūponūt
Mercurius hinc quidē p̄p̄ Leonē habet Virginē. Inde

uero ppe Cancrū habet Geminos. Venus at hinc Librā;
Inde Taurū. Mars quoq; hinc Scorpiū illinc Arietē. Iu/
piter hinc Sagittariū inde Pisces; Saturnus hinc Capri/
cornū illinc Aquariū. Sed olim cū ita planetarū fedes ad
solē Lunāq; disponerē familiaris meus Bindacius Reca/
solanus p fundo uir iudicio sic obiecit. Vides ne Marfili
sedes easdē quīs ordine cōuerso eisdē tñ gradibus ad Sa/
turni domos esse utrinq; dispositas. Video inq; hoc ipsi
soli p̄cipue cōuenire. Interim uero altissimo ē Saturno
cōtingere. Quid uero? Si hoc Saturnus dignus est ho/
nore; qm̄ minime oīum a regia solis uia p̄uaricari uidet̄.
Sed redeamus ad institutū. Quīq; igit̄ hi planetę duas
quīq; sedes hnt. Vnā quidē solē quasi a tergo sequentē;
alterā in cōspectu Lunę. Illę nominant̄ occidētales a so/
le. Hę oriētales a Luna. Verūtāmē totū Zodiacū sol &
Luna sibi uēdicāt. Nā puincia solis Leonē; Virginē; Li/
brā; Scorpiū; Sagittariū; Capricornū occupat. Prouin/
cia Lunę; Aquariū; Pisces; Arietē; Taurū; Geminos; Cā/
crum. Forte uero Cancrū hominū portā appellauere; qm̄
sol ibi descensurus p̄pmodū iā uidet̄. Capricornū uero
deorū portā; qm̄ ibi sol statim uidet̄ ascendere. Sed hęc
aliter quoq; alibi declarauimus. Profecto duo hęc signa
& Aries simul atq; Libra dignitatem sibi uendicauerūt;
ut cæli cardines uocarent̄; qm̄ ibi mutationes quattuor
tporū sol decernit; & qm̄ p Arietem sol incedens atq; Li/
brā mediū ī ascensu uel descensu tenet cursū; diēq; cū
nocte librat; iō circulus ab Ariete pductus ī Librā; Mi/
neruę. i. sapiētīę iustitięq; circulus apud Aegyptios nun

cupat. Celestium quod ordo tam mirabilis declarat mundum non
fortuna: sed providentia constitutum. Atque observantia quodam omnium
ad unum solem cunctorum moderatorem ostendit: & angelicas me-
tes omniaque celestia uni supra coelum summo prorsus obtemperare
& nostros animos multo magis eidem obedire debere.

Planetae concordes cum sole & luna sunt felices: discordes
contra. Item quomodo salutant solem atque lunam. Cap. VIII.

S Ole lunamque Ptolemeus vite auctores existimat: &
hanc quodam ad augmentum vegetationemque pertinet
exhibere. Illud vero quod spectat ad sensum. Iovis propterea Vene-
reque ideo vite salutes existere: quoniam proportionem quodam har-
monica cum sole consonant atque Luna. Iuppiter quod cum sole
plurimum: aliquantum quoque cum luna. Venus vero vicissim. Sa-
turnus autem atque Mars ideo sunt aduersi: quoniam a sole lunaque dis-
sonant. Saturnus a sole magis: Mars autem magis a luna dissi-
det. Iuppiter vero praeteris alimus: Quoniam si solis lunaeque lumi-
na perfecte consenserint ex utrisque Iuppiter coalescit. Neque vero
permitterendum est: quod planetae quando solis aut lunae facie quasi
quadam salutatioe reuifunt: uim subito novam adipiscunt:
quam Arabes almugeam nominare: quoniam. scilicet. uel sequentes solem
ab ipso tanto spatio distant: quanto sua domus a domo solis re-
mota est: uel praecedentes lunam: eodem intervallo lunae propinquat:
quo domicilium suum est domicilio lunae propinquum. Sic ergo
Saturnus salutabit solem: quoties occidentalis. id est. post solem
exortus in signo sexto a solis signo fuerit. Iuppiter uero re-
uifet solem: cum in quinto. Mars in quarto. Venus in tertio.
Mercurius in secundo. Similiter salutabunt lunam: quando orieta-
les a luna. id est. ante illam orti eisdem illam intervallo aspicient.

Hinc iterum apparet consonantia quod Iouis Venerisque cum sole
atque cum luna: dissonantia uero saturni martisque ab utrisque.
Nepe Iuppiter ad leonem solis sedem sedem suam Sagittarium in
trigono collocavit aspectu perfecto. Venus Libram iterum ad
leonem in exagono aspectu quoque proprio. Mars scorpionem
in quarto uidelicet spatio dissonante. Saturnus & in sexto
non consonans & in septimo prius opposito. Opponit. n. & leo
ni Aquarium: & Cancro pariter Capricornum. Similiter Ve
nus ad Cancrum disponit Taurum in exagono. i. sextili. Iuppi
ter Pisces in trigono. i. in trino. Mars Arietem in quadrato.
Saturnus ut diximus in sexto pariter atque septimo. Ideo Iup
piter atque Venus fortunati dicuntur utpote cum Rege coele
stium Reginaque concordantes. Saturnus autem atque Mars infortu
nati: quoniam sunt inde discordantes: Sed saturnus magis infœ
lix: quoniam maxime dissidet uidetur a sole: imo et magis quam mars
a luna. Hinc admonemur: aios illos qui cum diuina uolun
tate consenserint: felices fore: discordes uero miseros.

Sol statua Dei. Comparatio solis ad deum. Cap. IX.

h Aec diuinus Plato noster diligentissime contempla
tus solē ipsius boni conspicuū filiū noīauit. Arbi
tratus quoque est solē esse perspicuā Dei statuā in hoc tem
plo mundano ab ipso Deo positā intuētibus ubique prae
ceteris admirandā. Hunc ueteres ut Plotinus ait & Pla
to uenerabantur ut Deū. In sole prisci gentium theologi
oīa gentiliū numina collocarunt. Quod quidē Iambli
chus & Iulianus Macrobiusque testantur. Denique quisquis
non uidet solem in mundo imaginē esse uicariumque dei
is profecto neque noctem considerauit unquam neque solem

suspexit exorientē: neq; cogitauit quātū excedat sensum.
Quā subito uiua reddat q̄pcul ab ipso mortua putabā
tur. Neq; munera solis aīaduertit qbus solus ipse facit/
quod stellæ cunctę cōficere nequeūt. Solē igit̄ uel Phœ/
bum Musarū: idest itelligētīæ ducē una cū Platōicis atq;
Dionysio ymaginē Dei cōspiciuā eē conclude. Essē quoq;
Phœbē. i. Lunā ymaginē phœbi: ferme quēadmodū ille
dei. Et ut inq; Hipparcus: hāc eē solis speculū: uidelicet: i/
cidens sibi a sole lumē: ad nrā deflectens: i prēsētia dispu/
tare nō expedit. Neq; tñ prētermittēre decet cōpationem
illā platonīcā: alibi latius a me descriptā. Quēadmodum
sol & oculos generat & colores: oculisq; uim p̄bet qua ui/
deant: colorib⁹ qua uideant: & utrosq; in unū lumine cō/
ciliante cōiungit: ita deus ad itellēctus oēs resq; itelligibi/
les se hīc putat. Spēs enī rerū itelligibiles & itellēct⁹ oēs
ipse pcreat: atq; uirtutē inuicē agendi p̄bet utrisq; ppriā
semel atq; naturalē. Circūfundit insup assidue cōe lumē.
Per quod uirtutes & itelligibiliū & itellēctū ad actum
mutuū excitat: copulatq; agendo. Quod sane lumē i re/
bus qdē itelligendis ueritatē: in mentib⁹ aut̄ scīam Plato
nuncupat. Putat insup ipm bonū. s. deū ita saltē hęc oīa
supare: sicut sol lumen & oculos & colores. Sed ubi pla/
to solem inq; oē uisibile supare: pculdubio supra corpo/
reum solem: incorporeū auguratus est solem. Diuinū. s. i/
tellēctū. Qm̄ uero ab ymagīe ad exemplar ptim adimē/
do quod deteri⁹ est: ptim addendo quod melius ascende/
re licet: deme sī placet soli cui materiā subtraxit Auerois/
tu certā similiter q̄tītatē. Sed interea cū luce relinque

uirtutem|ut sup̄sit lumē ip̄m mirifica uirtute refertū:nec
quātitate certa|nec figura aliqua definitū. Ideoq; īmen/
sum ymaginatione sp̄atiū sua circū pr̄sentia tangēs. Ita
tunc excedens intelligentiā|sicut in seipso nunc exuperat
aciem oculoꝝ:Hac ferme rōne deū qui in sole posuit ta/
bernaculū suū|ex sole p̄ uiribus inuenisse uideberis. De/
niq; sicut nihil alienius ē a luce diuina|q̄ materia prorsus
informis:ita nihil a luce solis diuersius ē|q̄ terra. Iō cor/
pora in quib⁹ terrea cōditio p̄ualet|tanq̄ ineptissima luci
lumē nullū intus accipiunt. Nō quia sit ip̄otens lumē ad
penetrandū. Hoc enī dū non illuminat intus lanā|aut fo
liū|interim penetrat momēto christallū:alioquin diffi/
cilius admodū penetratu. Ita diuinū lumen ē t̄ tenebris
animæ lucet:sed tenebrę non cōprehendūt: Non & hoc
habet simile deo? Quod deus angelicis beatissq; mentib⁹
sciētiā diuinorū prius inserit:mox amorē. Animis uero
nostris hic utcūq; credentibus amorē accēdit purgātem
atq; conuertentē|anteq̄ diuinorū intelligentiā largiat̄. Ita
sol p̄spicuas ubiq; purasq; naturas. q. iā cælestes momēto
prorsus illuminat:opacas uero materias ineptas luci cale
facit prius|& accēdit:atq; subtiliat|mox illuminat. Atq;
tam calore q̄ luce iā leues & puas. Nōnunquā eleuat ad
sublimia. Hinc Apollo radioꝝ aculeis Pythoneā molem
transfigit|purgat:dissoluit|attollit. Neq; uero p̄termittre
fas est:q; quēadmodū speramus Christū tandē in suo re
gno uenturū:& splēdore sui corp̄is exundāte hūana e ter
ra corpa prorsus suscitaturū:ita post hyemē letalē quotā
nis expectamus solē in ariete regnantē| semina rerum in

C

GU
Bibl
Cen

terris. q. iā mortua & aīalia semiuiua ad uitā & pulchritudinē statim reuocatur. Hinc Mercuri⁹ tanq̃ solis aches caduceo quodā excitare dicit̃ dormientes. Et plato resurrectionē quādā quasi similē ī libro de regno describit.

Sol primo creatus & in medio cælo. Cap. X.

q Væritur inter hæc quid potissimū pri⁹ deus creauit. Rñdet Moses lucē. Merito. n. ab ipsa diuina luce plusq̃ itelligibili statim emanat lux oīum simillima deo. Lux quidē intelligibilis in mundo supra nos in corporeo idest purissimus intellect⁹. Lux aut̃ sensibilis ī mūdo corporeo. i. lux ipsa solaris. Sed hæc forte primo qdē sui gradu tanq̃ die pri⁹ id ipsum simpliciter hēt ut luceat intus illuminetq̃ foris. Secūdo uero ut uirtute calefactoria tū ip̃a polleat: tū cætera uegetet. Tercio rursus ut efficacia sua iussuq̃ dei seipsam ppaget ī molē. Quarto deniq̃ naturæ ordinisq̃ gradu. q. die quarto: ut molē suā ita sortiat̃ in orbē quēadmodū diuinę itelligētīę lux unde manauit reflectit̃ in seipsam. Ideo Moses pri⁹ quidē die ipsam simpliciter lucē. Quarto uero lucē rursus solari hac. i. orbiculari figura præditā asserit procreatā. Plato quoq̃ bis solis constitutionē repetit in Timeo. Primo quidem in numero planetarū. q. consōrem. Secundo diuinitus mirabili præceteris luce regiq̃ auctoritate donatum. Solē pleriq̃ astronomorū in exordio mundi ad Orientē pri⁹ hitabilē tradunt in Ariete regno suo medium cælum uelut arcē atq̃ caput tanq̃ regē cælestiū tenuisse. Moses quoq̃ ubi ait factum esse diem unū non mane qdem & uespere. Sed uicissim uespere atq̃ mane designat

post meridiem | quo sol est accensus | diem iam natū dein
ceps in uesperā declinare | sequenti mane complendū. Au
toritatē pfecto solis regiā confirmauit: ubi primū mun
do diem dominicū assignauit. i. solarē. Si. n. deus mūdū
sex quidem diebus absoluit & septimo conquieuit: nimi
rum ab ipso solis die idest | potestate solari mundi uideat
auspicat exordia. Saturnū uero a sole remotissimū gñā
tionib⁹ actionibusq; iudicauit aduersum: ubi saturni die
pcepit ab actiōe uacādū. Nonne & auctor ille uitæ Xps
quē expiratē sol e medio cēlo quasi uates obtenebrato uul
tu defleuerat | rursus die & hora solis resurrexit ex mor
tuis | ita lucē nobis itelligibilē sicut sol uisibilē redditur⁹.

Duo solis lumina. Apollinis munus: Gradus luminū.
Sol diuina omnia refert. Cap. XI.

S I solē excogitemus in priā illa naturę suę pprie
tate | quā priō creationis suę momēto sortitus est |
tanq̄ nūeratus in cōsortio planetarū: Cognoscem⁹ natura
lem primāq; lucē eius non fuisse tantā priō q̄ta mox eua
sit. Non. n. tantū stellas ceteras magnitudie supat: q̄tū lu
mine. Nā magnitudinē qdē Iouis min⁹ q̄ duplo | lucem
uero forte cētuplo supat. Horū quātitates certe cōpatiōe
terrę censent⁹. Quotiēs uero sol terrā cōtineat | dixim⁹ ab
initio. Iuppiter pfecto qnq; atq; nonagies terrā adequa
re putat⁹. Aliud igit⁹ & aliūde prorsus eluxit lumē hoc i
mēsum | naturali solis luci desuper additum. Omnia sane
cælestia proprium lumen nascentia secum attulerūt. Sed
uel exiguum uel nobis occultum: siue raritate quadā &
candore: siue alia de cā lateat. Simile qddā lumē pauloq;

pro magnitudie sua maius ab initio sol secū attulisse ui-
detur. Verū pter ppiū illud natiuūq; lumē ut ita loquar
obscurū: statim aliud hoc oculis patētissimū lumē diui-
nitus est adhibitū tāq; expressior qdā intelligētiæ diuinæ
& largissimæ bonitatis imago Deus ut Theologi nri tra-
dunt geminū mētibus dedit lumē. Primū quidē natura-
liter his accensum. Secūdū uero iā quasi pro meritis nec
nō gratis insup additū largitate mirabili beatas efficiēs.
Cum igit stellæ mentiū sint imagines cōsentaneū est has
duo similiter lumina suscepisse. Q uēadmodū uero deus
lumē hoc ingēs in sole lumini solis primo mirabiliter ad-
didit: ita sol statim uicarius in hoc officio Dei hoc addi-
tum sibi lumē natiuis stellæ luminibus addit. Immo ue-
ro sicut solemus lumē quod apparet in luna nō ipsius lu-
næ: sed solis lucē dicere p lunā ad nos usq; demissam ita
secretissima Platonicoꝝ rōne dicemus splēdorē tantū in
solē patentē nō ex ipso qdē: sed ex Deo p ipsum ad cun-
cta pcedere: tāq; nō globi illius: sed Dei ipsius lumen: ita
iā oculis manifestū. Deus pfecto dū solarē globū exiguā
cæli particulā tanto splēdore cōpleuit: ut ex uno fulgor
exuberaret in oīa absq; dubio declarauit & corpusculū
solis tā incōparabile munus nō ex se sed desup accepisset
& ex uno Deo solis sole cuncta prorsus bona p oīa ppa-
gari. Q uēadmodū uero lumē hoc in sole sensibile sensi-
bilia oīa sensusq; collustrat & uegetat & format & ad su-
periora cōuertit: ita intelligibile quoddā in ipsa solis aīa
lumē intimos aīoꝝ oculos illuminat & accēdit & reuo-
cat. Hinc solē apud theologos ueteres Apollinē arbitror

noiatū & harmoniæ oīs auctorē: Ducēq; Musag. Q m̄
aīos nō tā manifestis q̄ occultis influxibus radioꝝ a cō/
fusa quadā turba resoluat & harmonice moderetur: atq;
ad intelligētiā postremo pducat. Neq; uero putādū ē lu/
mē hoc amplissimū efficacissimūq; & iter mūdāna datū
p̄ceteris optimū donūq; p̄fectum | originē primā ab exi/
guo solis corpore ducere: sed ab ipso bono tāq; p̄e lumi/
nū: in quo q̄cqd ē luminis: certe plusq; itelligibile ē oēm
p̄sus excedēs intelligētiā. Sed inde in diuinū siue ange/
licū intellectū mox descēdēs | intelligibile iā euadit. Dein/
ceps in aīa mūdāna mentē ueniēs | intellectuale mox | &
insup imaginabile iā efficit: Subinde in cōclū trāsiēs | sen/
suale fit simul atq; sensibile. Deniq; ad inferiora demis/
sum iā. q. diuidit & alicubi quidē sensuale fit. i. in ocu/
lis animātiū. Alibi uero sensibile. i. obiectis. In paucis at/
seruat utrūq; & his quidē nocte uidētibus. Sed reuerta/
mur ad primā. Tria Platonici principia ponunt. Ipsum
bonū. Diuinū intellectū. Mūdi animā. Lumē unicū p̄ce/
teris palā hęc oīa refert. Ipsum quidē bonū p̄fert. Q m̄
dū cuncta mirabiliter antecellit | interim p oīa se diffun/
dit: & ad sublimia reuocat | excellentia interim sua mira/
biliter & puritate seruata. Intellectū uero diuinū: qm̄ de/
clarat oīa | & distinguit | & ornat: Animā quoq; mūdānā
qm̄ almo calore generat oīa | fouet | & uegetat | atq; mouet.
Rursus quēadmodū ex trib⁹ sup cōclū mūdi principiis
in cōclū descēdit | atq; sub cōclū | refertq; ubiq; parētes. Ita
in cōclū qdē p solē repñtat ipm bonū. Intellectū uero di/
uinū. i. plenitudinē Idearū per firmamētū stellarū plenū:

Animā deniq; mūdi. q. mobilē p lunā luce mutabilē: Si
militer & sub cēlo primū qdē p ignē: Secundū uero per
acrē: Tertiū postremo p aquā. Deniq; quēadmodū stelle
qdē supiores imutabiliter illuminant a sole: Luna uero
mutabiliter inde lumen accipit: sic & angeli a Deo imo
biliter: animæ uero mobiliter illustrantur.

Similitudo solis ad Trinitatem diuinā & nouē or
dines angelorū. Item de nouem numinibus in sole: & no
uem Musis circa solem. Cap. XII.

n Ihil ī mūdo diuinæ Trinitati repit̃ sole similis.

In una. n. solis substātia tria qdā iter se distincta
sunt: pariter & unita. Primū qdē naturalis ip̃a fecūditas
sensib⁹ nr̃is, pr̃sus occulta. Secundū manifesta lux eiusdē
ex ipsa fecūditate manās: ipsi semp̃ equalis. Tertium ab
utroq; calefactoria uirtus: penitus par utrisq;. Fecūditas
igit̃ patrē refert. Lux uero itelligētiae similis: filiū intelli
gentiē mō cōceptū. Calor amatoriū spūm rep̃ntat. Circa
diuinā Trinitatē theologi nr̃i tres angelorū Ierarchias ex
cogitat̃: q̃libet tres ordines cōtinentē: Primā p̃ri: Secundā
filio: Tertiā spūi cōsecratā. Similē quoq; circa solarē tri
nitatē: nos ternariū inuenimus atq; nouenariū. Siqdē ex
ipsa solis natura fēcūda tres naturales fēcunditates per
cuncta p̃cedunt. Prima quidē inde fit in natura cælesti.
Secūda uero in simplici elemētorū natura. Tertia deniq;
in natura mixtorū. Rursus ex uitali calore solis passim
ultra naturas p̃pagat̃ & uita: eaq; trina. Prima quidē ue
getalis in plātis. Secūda uero sensualis imobilis ī Zoo
phytis. Tertia sensualis atq; p̃grediēs in p̃fectioribus. f.

aiālibus. Ex luce deniqꝫ solis tres fulgoris spēs deriuantꝫ
siue p̄ cælū siue sub cælū. Aut. n. oīno cādīdū lumē ē aut
oīno rubēs aut mixtū. Cū uero lumē & simillimū & .q.
p̄cipiū cognitiōis existat p̄cipue sensualis merito tribꝫ
luminis spēbus tria quoqꝫ sensuū genera rēdere uidentꝫ:
Rubori quidē sensus oīno corporei tactus uidelicet atqꝫ
gustus: Cādori uero sensus plurimū incorporei imaginā
tio. s. atqꝫ uisus: Sed lumini mixto sensus quoqꝫ inter in
corporeos corporeosqꝫ medii: auditus. s. & olfactus. Ha
ctenus solis lumē nō solū imago est eiusmodi rerꝫ: sed &
cā. Purē uero itelligētīe solū ē imago: Sicut. n. itelligētia
pura momento pagit & p̄funda penetrat atqꝫ declarat:
ipsa interim nulli p̄mixta sublimis existēs: ita lumē mo
mento p̄ oīa se dilatat & singula patefacit: indiuiduū si
mul est ubiqꝫ totū nulli p̄mixtū. Siquidē abeū te sole ne
momētū quidē lumē in aere p̄manet: Suū nāqꝫ Phœbū
passim comitatꝫ euntē. Sed qm̄ nescio quō hīc sub hoc
Apolline quasi poetæ sumus & si nō boni liceat parūper
cōfabulati. Primo qdē de diis (ut Platonice loquar) supe
rioribus. Deinde de Musis nouē ueteres in sole numina
collocarēt. Nā aut substantiā eius cōtēplamur aut uires.
In substantiā essentiā: uitā intelligentiā: essentiā Cælium:
uitā Rheā: intelligentiā uero Saturnū eorꝫ more cogno
minamus. Si uires solis post substantiā cōtēplemur: facū
ditatē qdē eius Iouē nominabimus & Iunonē: lucē uero
Apollinē & Mineruā: calorē deniqꝫ Venerē atqꝫ Bacchū.
Iam uero Phœbū & Bacchum qui p̄ceteris in sole plu
rimum dominantur: antiqui semper iuuenes exprime

bant: quoniam si quis nouerit lucem caloremque solis ea sinceritate prorsus & proprietate qua illic existit suscipe ad usumque suum & modum accommodare iuuentutem inde perpetuam reportaret: uel saltem centum atque uiginti solis annos impleret. Verum post nouem haec numina intima Soli ad nouem circa solem Musas pergrediamur. Quid igitur nouem circa Phoebum Musae: nisi nouem Apollineorum genera numinum per sphaeras mundi nouem distributorum? Octo namque caelos tantum ueteres cognouerunt. Sub igne uero caelesti: quasi nonum caelum aere purum adhibuerunt qualitate uidelicet motuque caeleste. In qualibet uero sphaera diuinos spiritus oculis occultos disposuerunt gradatim stellis singulis dedicatos: quos Proculus et angelos & Iamblichus insuper archangelos principatusque cognominant. Sed qui inter eos ubique praecipue sunt solares antiquiores appellauere Musas scientiis quod omnibus perfidentes: maxime uero Poesi Musicae Medicinae expiationibus & oraculis atque uaticiniis. Iam reuertamur ad solem. Minima quaeque si modo rarissima sint inepti nimium admiramur. Consueua uero uel maxima ceci pariter & ingrati iam diu admirari desiuimus: Nemo miratur ignem instar celi solisque feruentem sine mixtura purissimum perpetuo mobile: Longe lucentem: ex minimo statim maximum: dum omnia in se conuertit. Nemo solem quantum fas est miratur incomparabiliter omnia superantem genitorem omnium atque moderantem. Solem exhilarant tristitia: nondum uiua uiuificantem: Iam mortua suscitantem. Verum si semel quotannis panderetur domus omnipotentis Olympi: splendorque subito tantus suspiceretur: Solem supra modum omnes solum admirarentur. Solem omnes uel tanquam summum Deum

suppliciter adorarent: uel saltē diuinitus missum minime
dubitantes. Deo quāuis occulto tāti muneris auctori. igē
tes quotidie gratias agerēt. Iāblichus igit̃ Iulianusq; Pla
tonici iubent noctē fingere absq; ullo Lunæ stellarūq; lu
mine: quod solis quoq; donū est manifestū. Vt certius co
gnoscamus quid absq; sole futuri simus. Quantum huic
soli supernoq; debeamus.

Solem non esse adorandum tāquam rerum omnium
auctorem. Cap. XIII.

s Ocrates in castris sæpe sub diuo solē suspiciens
orientem stetit attonitus in eisdē uestigiis. īmotis
mēbris. incōniuetibus oculis. statuæ more. quousq; solem
salutaret iterū resurgentē. His ergo platonici similibusq;
signis adducti socratē forte dicent phæbeo quodā dēmo
ne statim ab ipsa pueritia ductū. Phæbū ipsum uenerari
summope consueuisse: eadēq; rōne sapientissimū græcorū
omniū Apollinis oraculo iudicatū. Ego uero qd de socra
tis dēnone seu genio. siue angelo affirmandū maxime ui
deat. impræsentia p̃termittā. Id certe ausim affirmare. so
cratē in eo mentis excessū non solē qdē hunc admiratum
fuisse: sed alterū. Cū. n. admirationem sola nouitas afferre
soleat. qd tantū stupeat hūc admirabundus socrates: quē
& quotidie uidet. Cuius & motus oēs uiresq; iādiu ma
thematica simul & physica rōne cōprehēderat. Quem te
ste Platone non deū primū: sed dei filiū appellauit. Non
filiū inq; dei primū: sed secundū iāq; uisibilē. Primū nāq;
dei filiū non solē hūc oculis manifestū: sed alterū hoc lon
ge supiorē intellectū. s. primū solo cōtēplabilē itellectu.

D

GU
Bibli
Cer

Socrates igitur sole cælesti nonnunq̃ admonitus. Solēq̃
inde supercælestem auguratus. & illius maiestatem con/
templabatur attentior. & patris illius incomprehensibilē
bonitatē admirabatur attonitus. Hunc Iacobus aposto/
lus patrem luminum appellauit: luminū inq̃ plusq̃ cæle/
stium atq̃ cælestium. Apud quē non sit transmutatio. neq̃
uicissitudinis obumbratio. Nam & supercælestia illa fa/
cta putat naturaliter mutabilia: & cælestia multa quoquo
modo obumbrari non dubitant: Subcælestia uero quoti/
die. Quāobrem omne datum optimum. s. menti natura/
liter insitum. & omne donū perfectum. uidelicet. post na/
turales dotes adhibitum non a Sole hoc stellisq̃ munda/
nis: sed altius ab ipso patre luminum descendere censet.
Nam intelligentiæ uiribus. q. gradibus quibusdam non
quidem cælitus: sed desuper acceptis freti. sup̃ cælos ascē/
dimus: ibiq̃ multa cælis præstantiora cognoscimus. &
amamus. & colimus: ipsumq̃ cæli fabrum ante omnia
ueneramur. Neq̃ tamen possemus intelligentia incorpo/
reum aliquid cæloq̃ melius intelligere. uel amare. si cæli/
tus tantum intelligentiam haberemus. Iam uero ne quis
Solem. Lunam. stellas. nimium admiratus & adoraret. &
tanq̃ intellectualium munerum auctores & patres uene/
raretur. prudenter admonuit. Solem hunc non esse uni/
uersi principium. Missas impræsentia faciam rationes:
quibus in Theologia nostra principium uniuersi nec cor/
pus esse. nec animam. nec intellectum: sed aliquid ad/
modū excelsius affirmamus. A quo quidem sol cælestis
longissime distat: ut umbra quædam illius esse iudicetur

potius q̄ ymago. Rationes autem quas Iacobus hic at-
tingit breuiter impræfenti perstringam. Cum status tãq̄
principium & rector finisq̄ motionis fit omni motu per-
fectior certe deus ipse principium & finis & rector om-
nium mobilis esse non potest. Sol autem est assidue mo-
bilis. Præterea principii uirtus tanq̄ immensa fortiter at-
tingit omnia : nec usq̄ cohiberi potest. Solis autem uir-
tus per radios agens præpeditis passim radiis impeditur :
defectum patitur obiecta Luna. Sæpe nubibus coherce-
tur. Terrena densitate repellitur. Distantia loci debilita-
tur. Sol ipse quinetiam minima quædam est particula
mundi. Angusta quadam sede tenetur. Trahitur a sphæ-
ra : rursumq̄ retrahitur. Contraq̄ sphæræ propriæ impe-
tum a sphæra semper superiore reuoluitur : contrariisq̄
signis impeditur & stellis : & aspectu (ut ita loquar) ma-
lorum nonnunq̄ debilitatur. Deniq̄ principium uniuersi
omnia ubiq̄ & semper : & in omnibus operatur. Sol au-
tem nec mundi globos ipse facit : nec quæcunq̄ frigida
uel humida sunt uel densa. Similiaq̄ ipse uirtute pro-
pria potest efficere. Neq̄ similes siquæ sunt in cælo uir-
tutes ullam a sole ducunt originem. Cæterum quæ Sol
ab auctore mundi longissime distet : cælestia tamen om-
nia ad Solem unicum. q. rectorem in cælo mensuramq̄
diuinitus redacta uidentur. Vt hinc prorsus admonere-
mur omnia quæ in cælo sunt & sub cælo : & super cæ-
lum ad unum cunctorum principium referri similiter :
Idq̄ considerantes tandem hoc ipsum ea saltem obseruā-
tia ueneremur qua cælestia Solem.

Marfilii Ficini Florentini Prohemium in Librum de
lumine Ad Magnanimum Petrum Medicem.

Vm opusculū de Sole tibi clarissime
Petre destinauiſſem : memini paulo
poſt iādiū me de lumine libellū cōpo
ſuiſſe. Itaq; decere p̄ſus exiſtimaui
ut lumē illud ſolem hūc ſuū mox ſe/
quat : q. ducē. In terris qdē primū illu
ceſcētis aurorę fulgor. Solē p̄cedit eueſtigio ſurrecturū.
Sed in cælo uiciſſim ſol ipſe p̄ ſplēdorē añcedit ex ipſo
manātē. Ordinē eqdē terrenū iādiū ſecutus lumē priuſq;
ſolē ſum. nescio quō cōtēplatus. Nūc uero uiciſſim cæle
ſtē ordinē imitatus. ſolē lumini patrē nato. ut par fuerat.
añpoſui. Neq; uero in hoc libro uel i p̄cedēte cōſiliū fuit
minutiores mathematicorū de ſole uel lumine qōnes cu
riose p̄ſeq; Sæpe non tā utiles q̄ certe difficiles. Sed horę
potius exēplis cōpationibuſq; q̄buſdā q̄ſi gradib; mores
animi cōtēplādi regulas diuina myſteria pro uirib; aſſe
qui. Siqdē nullū ad hęc plane p̄ſpiciēda certius uel indi
tiū uel argumētū eſt q̄ lumē. Nobis. n. cæleſtis ille pater
phœbea luſtrauit lāpade terras: nō qdē ut ſub tāto lumie
ut ita dixerim. muſcas aucupemur. Sed noſ ipſos & pa
triā noſtrā patrēq; cæleſtē ſuſpiciamus: p̄ cuiſmodi uide
licet lumē diuina uidētes q̄ſi p̄ quoddā ſpeculū in enyg
mate: alias at̄ p̄ lumē excelsi; facie ad faciē qñq; uiſuri.

Marfilii Ficini Florentini: qd ſit lumē i corpore mūdi
in aīa: in angelo: in deo: diſcurſio p̄ oēs ſenſus. Cap. I.

o Di maxie oīum tenebras | quare culpa displicent
mihi q̄cūq; displicet: uel q; cū illis sint: uel q; ab
illis labētia relabant | deprimātq; ad illas. Amo ante oīa
lumē | cuius grā & cætera diligo | uel q; cū illo sint: uel q;
ab illo fluentia refluant | reducātq; ad illud. Ergo nūtiatē
mihi mei sensus | qui cætera pene innumerabilia nūtiatis.
Nuntiate mihi obsecro qd sit lumē. R̄ndet auditus. Ae-
reus sum | satis esto | si sonos tibi aereos nuntiē. R̄ndet &
odoratus. Equidē nō sum adeo lucidus: uaporeus sum | a
me disce uapores. Quid aliena q̄ris a me gustus ait: Na
to equidē in liquore: indico tibi liquores. Noli a me di-
cit tactus | extorquere qd nequeo. Corpulentus sum: cor-
pulentia nuntio: Altius quære lumen.

Descriptio luminis uisibilis.

Cap. II.

h Inc admonitus ab infimo quo ceciderā | ad altissi-
fima mei corporis nūc ascendā: ut inde lumē le-
uius altiusq; cūctis accipiā. Eia agite oculi mei lucētes | p
lumē illud obsecro | quo prę ceteris imo quo solo delecta
mini tātū | indicate reginę uestre rōni qd sit lumē. R̄ndet
subito uisus: splēdidus ego spūs sum & splēdor sum spi-
ritalis. Quo circa cū a me iure ppria officia postules | lar-
gior libētissime quātū hēo. Lumē est spiritalis qdā & su-
bita & latissima a corporib; naturæ eor; sine detrimēto
pprio emanatio. Nitoris. s. cuiusdā a diaphanis. i. tran-
spicuis. Coloris at ab hor; oppositis: q̄titatis figuræ | mo-
tusq; ab oībus. Congrega in unū oē color; genus. Quid
erit hoc uniuersum? Nisi lux qdā omnicolor: siue lumen
factū in solidiore obscurioreq; materia terræ iā opacū.

Segrega terrā illi pmixtā. Quid erit reliquū? Nisi q̄litas
q̄dā imo claritas actusq; p̄spicui sicut color ē actus opa/
ci. Color q̄dē lux ē opaca. Lux at color clarus: imo p̄spi/
cui corporis colorūq; flos quidā & uigor quasi unicolor
actu uirtuteq; omnicolor. Forte uero & abeunte lumine
nō sunt colores. Si q̄dē sint lumē ipsum iā uariū: alibi ui/
delicet aliter affectū atq; reflexū. Forte ē in uirtute lu/
minis semp sunt ipsi colores: alibi aliter explicandi.

Nihil clarius q̄ lumen ac Deus. Nihil obscu/
rius.

Capi. III.

a Dumbratio hęc est | mei oculi | potiusq; pictura.

Nihil unq; audiui obscurius definiri. O rē ualde
mirā. Quo nā pacto fieri pōt? Vt nihil sit obscurius lu/
mine. Quo nihil ē clarius | q̄n p̄ illud clarē | declaraturq;
oīa. Ascēdā igit hinc ad sublimē mētis speculā | ut saltē
hoc uideā inde | prāter quod aliud q̄cūq; alicubi uidere nō
possum. O mens q̄ recte cūcta metiris | dicito mihi nūqd
forte lumen est ipse Deus: quo etiā nihil clarius est | nihil
obscurius. Nihil clarius q̄ deū esse | esseq; ad summū po/
tentē sapiētēq; & bonū. Hoc. n. auribus nostris quacūq;
ab eo sunt facta | p̄clamant: Vt nemo sit surdior illo | qui
tantū rex omniū sonitū strepitūq; nō audit. Nihil cōtra
obscurius | q̄ quid sit deus: ut nihil sit tenebrosius illo | qui
sibi opinatur hoc esse clarissimū.

Lux intelligibilis est intelligibilium causa: uisibilis ui/
sibilium.

Cap. IIII.

r Espōdet mens deū esse patrē luminū. Apud quē
nō est trāsmutatio: per quā extingatur | uel mi/

nuatur. Neq; uicissitudinis obūbratio p quā uel uicissim
subeat noctē: uel patiat' eclypsim. Respōdet rursus Deū
esse lucem in qua tenebræ non sunt ullæ. Idest formam
in qua nihil est informe. Formositatē quoq; in qua nihil
est deforme. Deus certe sicut mēs quē radius eius est mō
strat: lux est inuisibilis: infinita: ueritas ipsa ueritatis cu-
iusq; regū omniū causa: Cuius splendor imo potius um-
bra est lux ista uisibilis atq; finita causa uisibiliū. Quo-
niam uero lucis ueritatisq; natura est ut cæteris alia uere
declaret Deo cuncta per se uere clareq; conspicua sunt.
Perinde ac si uisibilis lux cum sit oculorum uisibiliumq;
fons seipsam intueatur tanquā omnīcolorē: atq; in se co-
lores omnes sensibiliaq; omnia uideat.

Lumen uisibile: rōnale: intelligibile: diuinū. Cap. V.

u Erū ad tā sublimē speculationē haud tā repente
profiliendū sed gradatim ascendendū mens ad-
monet: ne caligare cogamur: ac splēdore nimio occæca-
ri. Noli ratio cōfidere sensibus. Visus tibi nō satis nun-
tiat. Cæteri nullo mō. Visus quia sensualis lux est tantū
sensibilē accipit datq; splēdorē. Atq; cōuerso quia sensi-
bilē accipit datq; splendorē hunc sensuale quandā lucē
esse cognoscis: ultra uero inde nō licet p̄gredi. Sed hinc
a me discito primū quidē me. s. intelligentiā esse lumen
quoddā intellectuale: quādoquidē obiectum meū est in-
telligibile lumen: quod in qualibet re quærēda q̄ro: & re
perta reperio. Siquidē lumē cuiusq; rei & ipsius ueritas
idē. Veritas est lumē intimū: lumen ueritas se ad extima
fundens. Discito deinde te. s. rationē esse lucem quandā

GU
Bibli
Cer

rationalē rōnemq; lucentē. Siquidē rōnem lucis tanq̃ origi-
nem tuā rōcinādo tanta auiditate p̃quiris. Sed uis rōnē
lucis cōmodius assequi. In luce cuiuslibet rōnis cā quæ-
rito. Ibi est rō lucis ubi & oīum. In ueritate summa quæ
& ip̃a sūma certitudo & claritas est. repies ueritatē lucis
& claritatē. Siquidē idē est huius lucis quā quæris claritas
atq; ueritas. Quid lux in deo? Immēsa suę bonitatis ue-
ritatisq; exuberātia. Quid in angelis? Intelligētiae certi-
tudo a deo manans: p̃fususq; gaudiū uoluntatis. Quid
in cēlestibus? Copia uitæ ab angelis: Virtutis explicatio
a cælo: Rīsus cæli. Quid in igne? Vitalis qdā uigor a cē-
lestibus insitus & efficax p̃pagatio. Deinde in iis q̃ sensu
carent effusa cælitus gratia. In sentientib; exhilaratio ip̃-
sius spūs sensusq; uigor. In oībus sūmatim itimē fœcūdi-
tatis effusio. Vbiq; diuinę ueritatis bonitatisq; ymago.

Quibus rationibus a luce uisibili ad inuisibilem ascē-
damus. Cap. VI.

u Erū ne forte fingere p̃ arbitrio uideamur ubi sub-
stantiā quandā lucis incorporeę p̃cēnit & diuinę
totiens affirmamus cōsideratiōe dignū ē. lucē hāc oculis
manifestā ēē non posse primā. Tū quia p̃portionē aliquā
hēt cū corpore oculis oībus uel q̃busdā: tū q̃a mobilis ē
atq; est in alio & ex aliquo p̃det. Ad aliquā ergo supio-
rem lucē ascendēdū est: eiusmodi cōditiōibus absolutā.
Per se iā & in se existentē p̃cēnit incorporeā. Quidē &
hęc manifesta nobis p̃p̃modū incorporea ē ymaginūq;
similiter incorporeę cā: nec ullis astricta dimēsiōibus uel
diuisiōibus uel mixturis. Vñ constat ex mole uel forma

uel uirtute corporea originē primā hīc non posse: hāc igitur hēt a luce corporibus altiore ac supra modū āpliore: ut ita dixerim: atq; clariore. Siqdē materia uel cēlestis ita lucem illic obfundit diuinitus descendētē: sicut sub cælo caliginosa moles susceptū cælitus lumen obtenebrat. Quāobrē opēptiū ē: & hoc sub luna lumē a caligine: & cæleste illud a materia segregare: & illinc ad lumē supcæleste cōscendere: illinc rursus a rōnali luce ad intellectualem: ab hac ad intelligibilē: ab hac p uiribus ad diuinā: ut reuelata facie ducti uidelicet a domini spū a claritate gradatim in claritatem in eādē ymaginē trāssformemur.

Ad numinum gaudiū cælestes ipsorū oculi rident splēdore motuq; gestiunt.

Cap. VII.

P Ostē uidemus a cælestiū radiis quī a supcælestibus p cælestia tanq; per uitra quædam ad nos descendūt cunctis dari pfectionē suā: uitā: sensum: certitudinē: gratiā: atq; letitiā. Necessariū est lucē in spiritibus super cælū esse formæ ipsorū pfectionē: fecunditatē uite: perspicaciā sensus: clarissimā uerissimā itelligentiæ certitudinē: gratiæ copiā: gaudiū ubertatē. Horū oīum ymago est splendor celi: imo ad horū claritatē tanq; umbra: quia minus pōt corpus cæli exacte claritatem spūs imitari: q; terra celi fulgorē. Ad ipsum mirabile cælestiū gaudiū cælum quasi corpus eorū: imo quasi oculus eorū (oculū. n. orpheus solē appellat) ridet splendore: motuq; exultat: sicuti terra tanq; ab illis remotissima luget tenebris: sitnq; torpet & ocio: neq; .n. putādū est cælū moueri uel ui aliqua uel defectu: cuius motus natura ppetuus ē: locūq; natu-

E

GU
Bibli
Cer

rale non relinquit: substantia quoque absolutissima a qua nihil discedit sui. Sed quodam excessu lætitiæ ob quam gestiens quiescere nesciat. Ad gaudentium numinum cantum ut Pythagorici arbitrantur sphære choreas ducunt. Vnde ordinatissimis variisque motibus mirabilem conficiunt harmoniam ad astrorum risum qui præcipue radiis indicatur: rident omnia quæ sub cælo sunt: quæ super terram: ad tenebras tamquam ad tristitiam omnia merentur: Solem vero. n. ridetibus congratulari flentibus: contristari.

Risus cæli ex numinum gaudio proficiscens. i. lumen omnia fouet atque delectat. Cap. VIII.

Quod lumen sit risus cæli ex spirituum cælestium gaudio proficiscens indicatur hominibus quæ quotiens lætantur spiritu ridentque uultu splendet certe intus dilataturque spiritu uultu quoque splendere uidentur oculis maxime qui maxime sunt cælestes: quique in risu motum cæli instar efficiunt circularē. In lugentibus autem contra obtenebrantur: restringuntur: torpent omnia. Radii uero ex stellis ridentibus tamquam diuinarum mentium oculis benignissime lætissimeque directi in semina rerum: non aliter omnia fouent generantque quam struti aspectus in ouem. Illorum. n. uirtute calor naturalis cunctis inseritur. Vnde uita oritur: alitur: augetur. Hinc fit ut omnia uoluptatem appetant: quia non modo uoluptate terrena: sed et cælesti lætitia generantur. Quis autem neget numina læto quodam affectu omnia mouere atque generare: Cum & ab animalium natura & ab arte omnia uoluptate precreari: atque perfici uideamus.

Lumen est incorporeum. Est forma: imo actus naturæ cælestis. Esse potest sine corpore subdito. Est ubique etiam sub terris una cum diaphano. Cap. IX.

S Ed iuuat interdū una cū nō Plotino circa eadē
latius puagari. Lumē quo momēto penetrat mol
e diaphanū: eodē diaphanū trāsuerberat uel durissimū.
Item quo breue spatiū: eodē quoq; longissimū. Incorpo
reū est igit̃: cui neq; duritia resistit: neq; spatiū. Verūta
men qm̃ est cæleste: ideo obstaculū natura terreū atq; for
didū: & si minus dur̃ sit: non capit cadidā luminis puri
tatē. Hinc plotin⁹ p̃bibet corpeas lumini tribuere passio
nes: idest: accedere: recedere: diffluere: refluere: cōtrahi: di
latari. Sed potius dicēdū putat: ubi corā lucido p̃spicuū
quid exponit̃: statim lumen illic existere: illic agere. Sin
minus: nō existere illic: non agere. Neq; tñ simpliciter esse
desinere: q̃ diu corpus ē lucidū. Sicut neq; radi⁹ uisualis
quādiu uisus. Lux qdē est forma primi corpis priā. Itaq;
tam p̃fecta: ut non p̃ modū ociosæ qualitatis cuiusdā ab
actu distincta: sed potius p̃ modū uegetioris act⁹ existat
tam uidelicet efficacis: ut momento p̃ oīa sese porrigat: a
fonte p̃prio non disiūctus. Præterea in quocūq; sub cælo
corpore p̃ualet igneus qdā uigor igni cælesti similis: emi
cat & inde lumē aut fulgor qdā. q. familiaris color. Pro
inde cæli luminisq; natura: ut foueat oīa non cogit̃ de i
tetro p̃ cuncta discurrere: si uerū sit paradoxon: hanc eē
semel cūctis infusa in. Hinc hærus ille: qui apud platonē
surrexit ex mortuis: interea lumen inspexerat: cælesti ui
delicet quodā uisu: sed oculis caducis occultum. Quod
quidem per omnia prorsus extētum: regeret uniuersum.
Luminis huius uehiculum: idest perspicuum Iamblichus
ex theologia phœnicū asserit cūctis uel opacis infusum:

GU
Bibli
Cer

siquidē his omnibus inest & color aliquis quædā portio
luminis. Lumen autē seorsum a perspicuo in opacis esse
nō potest: quāuis forsitā in se penes luminosum esse pos-
sit. Si secretum Timæi sensum recte uaticinamur ignē
ipsum spūmq; cælestē proximū animæ mundanę uehi-
culū simul cū hac ubiq; uigere cognoscimus. Hæc enim
aia motu qdē uitali calorē edit ubiq; atq; motū: intelligē-
tia lumen simulq; luminis uehiculū ubiq; diaphanum:
Neq; tamē proprie lucere terrā licet dicere. Siquidem neq;
perspicuū huic miscet: neq; lumen cōmunicat quāuis in-
fufum. Siquis astrologorū regula fretus cōsideret quantā
uim habeant innumerabiles ubiq; radii machinæ cæle-
stis imensæ ad penetrandā terrā mundi punctū hinc sal-
tē cognoscet per hanc quoq; passim diffundi cæleste lu-
men atq; diaphanū illic lumini necessariū. Quāuis ocu-
lis q̄ plurimis hæc in terra patere nō possint. Patent uero
forte quibusdā illic degentibus animalibus. Aiunt enim
Platonici sicut se habet frigus ad calorē: nigredoq; ad al-
bedinē sic habere tenebras se ad lumē: ut tenebra non sit
priuatio pura luminis: sed lux minima uel opacissima.
Nigredo minus opacū lumen. Perspicuū. q. quædā pau-
lo clarioris luminis incohatio. Color quædā luminis ter-
minatio. Q. nod qdē una cū colore quodā quodāmō sit
ubiq;. Tā. n. potēte tū aia tū celestiū lumine fieri: ut pu-
ris tenebris locus nusq; pateat. Siquidē & calorē ad ampli-
tudinē luce debiliore esse ubiq; sub terrā effectus multi
testant. Pythagorici forsan hinc adducti nescio quā i cē-
tro mūdi turrim Iouis ædificauerūt. Vestalē certe (ut ali

bi diximus Dignē illic accenderūt. Ausi quoq; sunt p pte /
rea terrā stellā quādā cognominare. Vna cū his Theolo /
gi ueteres atq; Plato qd' & effectus ipsi confirmāt flumi /
na quādā ignea p terræ meatus deriuauere: igneosq; illic
dæmones inuenerunt.

Aliud lumen est aliud calor atq; lumen antecedit ca /
lorem. Cap. X.

q Vod aliud fulgor sit aliud calor pspiciū est. Nā
fulgēt siue nitēt quę nō calēt: ac etiā frigida mul /
ta. Calida sunt ēt multa: quæ fusca: Calor ignis penetrat
sæpe q nō trāsīt splēdor: ppagat' & splēdor lōgi' citiusq;
multo q calor. Quod sit calor a lumine iueniet qsq; co /
gitabit iēt in spiritibus intelligētiae claritatē origine qua
dā antecedere uolūtatis affectū & in mūdi machina solis
radios sequētis calor originē esse. In superioribus qdē
regnat unio: in sequētibus uero diuersitas. Itaq; in hoc
apud nos igne quis calor in eodē corpe sit in quo & lu /
mē nō tñ est in lumine: sicut neq; elemētaliū qes est i mo /
tu. In cælestibus aut est & in lumine calor quasi lumē &
in cæli motu est ipsa cæli quies ut physice loquar. Deniq;
super cælū in ipsa intelligentia est uoluntas quasi eadē.
Et in uoluntate gaudiū uelut idem.

Lumē nō fit illuminati qualitas: sed est actus illumi /
nantis. Neq; lumina cōfunduntur. Lumen est uinculum
uniuersi. Cap. XI.

c Vm uero lumē causa sit calor: neq; tñ generis
sit eiisdē merito tāq; in superiori quodā genere
constitutū: adeo hunc apud nos etiā antecellit: ut ipsum

quidē a luminoso corpore tm̄ pēdeat: sed a subiecto pa-
tiente nequaq̄. Hic aut̄ utrinq; dependeat. Lumen igitur
soliū illuminātis pprius & naturalis actus existit. Neq;
corporis illuminati fit qualitas: neq; tam inest q̄ adest il-
luminato. Ideo neq; diaphani naturā permutat: neq; hoc
per locū mutato mutatur: neq; certū per hoc habet spa-
tium. Occurrit enī ultra semper seipsum propagaturū:
eodemq; momento reflexiones multiplices agit. A specu-
lis in specula. Ab aqua in speculū: Et hinc rursus in pa-
rietem. Similiterq; deinceps. Neq; per reflexiones usquā
deserit illud unde reflectitur. Et in quolibet aeris puncto
multiplices format reg; imagines spirituales. Per quas pos-
sit oculus rem totā in puncto quolibet contueri. Per hæc
omnia confirmatur lumen nō esse corporeū aliquid uel
corporis qualitātē. Sed ut redeamus parūper ad cōpa-
rationē luminis cū calore: neq; paulatim illuminat: neq;
hic uel parūper restat illuminātē desup̄ abeunte. Quod
sæpe iā diximus. Calor aut̄ utpote qui aeris calefacti fit
qualitas paulatim accedit atq; recedit: & abeunte lumi-
ne residet in subiecto. Potest itaq; lumē idē de substantia
in substantiā pertransire: siquidē nō sit subiecti alicuius
accidens aut qualitas aut passio quædam: sed inseparabilis
actus agentis. Merito inter substantiā quasi in se subsi-
stentē & qualitātē quæ ab agente simul & patiente depē-
det existit luminosus actus solū agēti suspēsus. Quādo
lumen calefacit aerem calefactio & a lumine depēdet &
aere: atq; inter lumen caloremq; genitū tenet mediū. Cum
igit̄ calor hic subducto lumē maneat lumē aere sublato

penes solē existere potest: quia propriū. Propriū enim inseparabile est. Sic inter lucē lucido corpori penitus intimā atq; calorē iam aeri factum intimū mediū est lumē: partim qdē lucenti intimū: partim ē extra pcedēs: ut radialis actus spectaculi directus in speculū: atq; radius uisualis ex oculo micās. Hinc patet lumen propriū esse nature cælestis: neq; corporibus ullis cōicari nisi. q. cælestibus. i. diaphanis & igneis: ut iā diximus: & in his quidē cælestē cōseruare proprietatē. Cuius munere neq; diaphano miscet illuminato: neq; lumina luminib; cōfundunt. Eiusmodi nāq; cōfusio nō ad cælestes actus atq; uirtutes. i. ad radios: sed ad elementales ptinet qualitates. Quare nulla est ad p̄sentiā luminis necessaria. Satis. n. illi est: si terrenā opacitatē nō offenderit: cælestibus percipiendis ineptā: quasi lumen ubiq; sui iuris sit: nec usquā cælestē amittat sublimitatē. Lumina uero luminibus nō cōfundi hinc apparet: q; si ad tres lucernas deambulaueris: tres umbras ex opposito reddes: uidelicet ppter tria lumina inuicem nō confusa. Item si tribus his ingentē tabulam opposueris: in cuius medio unicū sit foramen: tria statim lumina e tribus lucernis in oppositū resultabunt. Quia uidelicet nō sunt cōfusa. Deniq; si lucernā unā substuleris: suū illā lumē. q. comitari uidet splēdore cōi interim diminuto. Mitto nūc Dionysiacū illud: tres in uno splendore radios: diuinā nobis trinitatē repræsentare. Mirabiles in radiis esse uires: sed occultas Astronomi comprobant: atq; Magi. Sed etiā nimīū admiranda est: quē multis nota: ubi ex ære concauo radii ad centrum e conspe-

GU
Bibl
Cer

ctu q̄ plurimū p̄ æquales q̄sq; angulos repercussū remotū
etiā corpus uel durissimū prorsus adurunt. Vñ cōstat in
super radios naturaliter esse calidos. Siqdē sola cōgrega
tione feruentissimi mox euadūt. Tanta p̄culdubio est po
tentia luminis: ut celestia alioqn a terrenis. q. absq; p̄por
tione distācia facile & subito plurimūq; cōciliet. Neq; so
lum uirtutes stellarū oēs ad sequentia transferat: sed solē
ipsum stellasq; ad inferiora traiciat. Q uēadmodū spūs
noster aīæ uires ipsamq; aīam ad hūiores traducit & mē
bra: atq; sicut in nobis spūs ē aīę corporisq; nodus: ita lu
men ē uinculū uniuersi. Sol. n. & stella quælibet lumen
suū non p̄ tenuissimā. q. lineā iaculāt: sed ex toto suo am
bitu circūfundunt: Sed hoc statim undiq; colligit se ī co
num: ne forte extra suū fontē p̄fluens euanescat. Sic. n.
propter unionē ualidius agat: & totū facilius erit ubiq;
Ac dū tota basis coarctatur in conū: stella tota oīs q; uir
tus eius per angulū aderit: agetq; potēter ubiq; poteritq;
in angulo tota eius magnitudo uideri. Sic etiā cū in stel
lis centrū & circūferentia sit: lumē earū quatenus a toto
p̄fluit ābitu: circūferentiā imitatur: quatenus autē colli
gitur in angustū: imitatur & centrū. Imitatur & ipsā (ut
platonice loquar) mundi animā. Ipsā quidē eius intelli
gentiā claritate sua: uitā uero calore: motū deniq; motu.
Sed de his oīb; satis ī cōmētariis ī plotinū atq; Timeū.

Lumē imitat Deū: Grad; luminū: Color; scīar;. Nu
merus septenarius atq; nouenarius.

Capi. XII.

q Vodāmodo etiā imitatur Deū. Nullus. n. oculus
quātūlibet acer: lumen ipsū in se purę solūq; cer

nit: utpote quod incorporeū ē oīno pportioneq; oculorū
superat ut diuinum. Vident uero lumē oculi dūtaxat in
corpore illuminato uel luminoso: & hoc quidē paulo dē/
fiore uidelicet oculis lumē contēperante. Forte uero illu/
minatū potius q̄ lumē cernūt. Debilissimi qdē oculi neq;
hoc ēt sustinent. Validiores hoc intuent: sed non circa
solem: Vegetissimi circa solē quidē: Sed in sole nequaq;
Similiter ad Deū intellectus uarios se hīe cognosces. Co/
gnosce p̄cor solē uno quodā nutu posse simul oīa facere/
uel remotissima quāq; lumine uidelicet & calore. Deūq;
similiter facillime cuncta intelligētia simul & uoluntate.
Cogita rursus Deū tria rer; genera p̄creare. Angelos p̄a/
nitus incorporeos: Itē formas oīno corporeas. Medias ue/
ro aīas: icorpeas quidē substantia: sed affectu motuq; q.
corporeas. Similiter solē aspice: calore semp corporea ge/
nerare. Item lumine spirituales corpor; imagines p̄ aerem
resultantes. Medios uero colores. Septē p̄cipui sunt effe/
ctus: tū solis circa corpora: tū diuini luminis circa mētes
& animas. Nā penetrat: illustrat: accendit: excitat: amplifi/
cat: eleuat: format. Memento deniq; neq; solē neq; aliud
quicq; absq; lumine solis uideri posse: siquidē oē lumen a
sole dependet. Similiter ad diuinā lucē ueritatē primā ue/
rorū oīum plenitudine intellectus oēs se prorsus hīe. Sed
de his in Theologia latissime. Quibus adde: quid sit lu/
men: nullus absolute definit. Sed quid non sit: semper ar/
gumentamur. Non corpus: Nō qualitas mixta corpori:
Non color: Non diaphanum: Non ymago cālestium: q̄
quidem simpliciter sit ymago. Non. n. ymaginis est ultra

F

imagine*s* imaginariarūq; cognitionē etiā substantias age-
re. Negationibus igitur cōparationibusq; quibusdā dūta-
xat lumē cognoscimus sicut deū. Iuuat uero parump; cō-
parationes eiusmodi psequi. At tu interim da uerbis ue-
niā lucis amice. Diuina lux per nouē angelorū ordines
distribuit. Quē numerū in mentibus Platonici etiā rece-
perunt. Ad similes uero gradus animæ quoq; beatæ reci-
piunt. Similiter solis lumē per nouē gradus præcipue di-
stribuit. Primus quidē gradus luminis est in sole. Secū-
dus luminis ī firmamēto cādidi ob raritatē quoq; nobis
occulti. Tertius cōspicue lucis in stellis. Sed hæc ibi tri-
na. s. cādida | rubea | mixta: sunt igit huc usq; gradus qnq;.
Ad rubeā refert ignis. Sextus in diaphanis sub luna sim-
plicibus. Septimus in diaphanis sub luna cōpositis ceu
uitris atq; christallis lumē minime cōseruātibus. Octau⁹
īn diaphāis cōpositis cōseruātibus: quales sunt oculi mul-
ti & noctilucæ | carbunculiq;. Quibus inest pinguis quæ-
dā cū perspicuitate tenacitas | luminis cōseruatricis. No-
nus desinit in colores imagine*s*q; colorū. Præterea si colo-
res sunt quasi lumina quedā | totidē ipsi quoq; gradus ha-
bent. Extremi quidē sunt albus atq; niger. Horū medius
æque distans uiridis. De quo satis in libro de uita secūdo
Inter albū atq; uiridē croceus est albo similior. Rubeusq;
clarus prope uiridē: Zafirinus uero medius. Tres simili-
bus quoq; gradibus inter uiridē sunt & nigrū ex antece-
dentibus trina proportionē cōmixti. Cū uero scientiæ lu-
minibus luminosiq; coloribus comparari possint | merito
sunt & nouē. Quasi musæ sub Apolline nouē. Scientia

quidem uel de rebus agit p̄nitus separatis: uel omnino
corporeis aut mediis. Illa quidem diuina. Ista naturalis.
Hæc mathematica. Harū quælibet secatur in tria. Diui/
na enim uel cōtemplatur. Deū: uel substantias omnino
diuinas ut angelos: Vel intellectuales animas natura qui/
dem diuinas: Sed quodāmodo etiā uergentes ad corpo/
ra: Sed interim separabiles. Hucusq; diuina scientia cō/
templatur. Naturalis autē tria quoq; cōsiderat. Vel ele/
mentalia corpora: uel cēlestia: uel animas his coniunctas
Mathematica quoq; triplex. Aut enim solam quantitātē
tractat siue numeralē siue cōtinuam: ut Arithmetra Geo/
metraq; Aut quantitātē eiusmodi cū ratione motus: ut
Astrologus. Aut etiā cū ratione sensus: siue uisus: siue au/
ditus: Vt perspectiua uel Musicus. Nouem igitur cōmu/
nia scientiarum lumina sunt: Sed longius iam digressi
uidemur.

Lumen est quasi spiritale quoddam. Et spiritus sunt
lumina quædam: Similitudo luminis ad animam atq;
angelos.

Cap. XIII.

q̄ Vod lumē spiritale quoddā sit: potius q̄ corpale:
ex eo cōstat: ut alibi diximus: q̄a passim sine tpe
ppagat̄. Sine offensione implet p̄spicua corpora. Sine
sui inquinamēto se sordidis circumfundit. Præterea cor/
poribus his facilius se largitur: quæ longius a corpulen/
ta mole discedunt. Vnde purissima corpora cæli & ignis
qui cælestis est: ut Platonici putant: in se lucent. Aer &
aqua ab illis. Interiora terræ neq; ex se manifeste nitent:
neq; ex illis. In superficie terræ lumen mixtionibus

GU
Bibl
Cer

diuersis elemētorū quattuor maxime terrenis infusum di
uersorū colorū induit formas quasi corpuscula quorū qua
si q̄dā animulæ sunt scintillæ luminis illis infusæ. Quas
si ab illis mixtionibus segregaueris atq; seruaueris uide
bis forte quales sint rōnales animæ a corporibus sepatæ.
Sunt. n. lumina q̄dā olim in corporibus cōfusiora: sed iā
in naturā ppriā restituta: ideoq; clarissima: Sic. n. corpus
ab aīa diuersissimū illi quasi eclypsim obducit: sicut luna
cōiuncta soli: Immo uero sicut mixtio terrena a cēlo alie
nissima: cæleste lumē reddit opacū: facitq; colorē ex lu
mine: sic corpus circa animā reddit ex intelligentia sen
sum. Q uēadmodū radius calorē qdē pmiscet aeri: lucē
uero retinet nō pmixtā: Sic aīa corpori uitā cōicat: i intel
ligentiā uero nequaq;. Instar lucis sine cōpressionē sui se
colligit in angustum: sine distractionē rursus explicat in
amplum. Nec aucto corpore crescit ipsa: neq; diminuto
decrescit. Lumē ab amplo dependēs se colligit p̄ foramē
trāuersisq; radiis p̄silit in oppositū: figurā pristinā: mox
amplitudinē quoq; paulatim subinde recipiēs ad eandē
deniq; rediturū. Similiter aīa ab ampla diuinitate in an
gustū corpus affectūq; apud nos redacta: pōt hinc ēt in
columnis emigrare: pristinam qūq; formā & amplitudinē
receptura: Q ualis etiā descensus ascensusq; sit angelorū
radii quoq; declarant profiliētes huc resilientesq; mo
mento: & profiliendo solem minime deserentes.

Lumē ī deo: ī āgelo: ī rōne: in spū: ī corpe. Cap. xiiii.

u Erū ut redeamus illuc unde digressi sumus: cælū
quāuis in se nō tamē ex se sed ex superiorū clari

tate & gaudio refulget: & gestit: ceu oculus ex spūs clari-
tate animiq; lætitia. Spūs aut lætatur maxime claritate
sua solisq; Animus claritate spūs atq; mentis. Videť aut
lumen hoc esse mens refulgēs per corpus pspicuū. q. ui-
trum: & inde iā facta uisibilis. Mens aut lux in se ob ni-
miā ubertatē tenuitatēq; pœnitus inuisibilis. Siquidē lu-
men & si est ubiq; diēnusquā tamē apparet: nisi ubi den-
sum est aliqd atq; resistens. Subtrahe densitatē. Et si non
uidetur: est tamē ibidē. Adde iterū densitatē: statim rur-
sus apparet. Hinc plane cōstat lumen ipsum in se esse in-
tellectuale quiddā. Quod quidē mox sensibile fiat: sub-
dito uidelicet denso: lateat uero subducto. Quomō uero
uisibilem ex inuisibili lucē euasisse fingamus. q. ex scin-
tilla iam mota lucidū quendā circulū in sexto theologiē
tractamus. Proinde lux in mente est ueritas gaudēs: gau-
diūq; uerū: lumen a mente in corporibus est quādā ueri-
tatis reg; sensibiliū declaratio. Pulchritudinis flos: oble-
ctatio sensus. Sed repete rectius. Nēpe lux tanq; propria
corporis circularis ppetuo reuertentis ad idē: imo & in-
telligentiæ seipsam reflectentis in orbē: nimirū ubiq; tā-
gens repetere uidet originē: dum sursum reflectit in se-
ipsam: nosq; similiter cōtēplatione simul & amore sui re-
ducit in patriā. Sed interim me quoq; cōpellit ut inter-
loquendū nescio quomō circuli more iā sæpius reuertar
ad idē. Tu aut indulge pcor plixio huic amico lucis: ipse
lucis amice. Bona igit iā uenia repetā. Lumen in diuina
mente itelligētiā supeminet: Inde āgelicæ mēti lumē idē
infusum: secundū intelligentiā reddit: sed sup terminos

GU
Bibl
Cen

rationis. Diuinū hoc angelicūq; lumē in mentib; hoīum
secundū rōnem iā euadit. Sed supat phantasiā. Iam spū
secundū phantasiā sup sensum. In corpe uero maxie ocu
lis. q. celestibus aīæ stellis sensui iā familiare fit: Sed non
materiæ. Nā ipsum ē pulchritudinis florē in corporib;
apparentē plotinus in quodā splendore non corpeo col
locauit. Ipsa certe pulchritudo priā nihil aliud ē q̄ splen
dor gloriæ penes patrē luminū: & figura substantiæ ei;
Vnde triplex emicat pulchritudo. Priā qdem per ange
licos intellectus. Secunda uero p̄ itellectuales aīas. Tertia
per corpora ubiq; formosa. q. lumen unū per tria quædā
uitra coloribus itcr se uaria: Ideoq; uariū ex priō splēdo
rē subinde reddentia. Ipsa igit̄ grā pulchritudinis. Q̄ ue
ctiā in corporib; intuentes & cogitantes tā mirabiliter i
se conuertit nihil aliud ē q̄ splendor p̄ gradus desup emi
cans. Maxime uero p̄ radios oculor; & rapiens intuetes:
& amatores occulto quodā calore mirabiliter in se trans
formans. Sed de his in libro de amore satis. Ad institutū
ordinē reuertamur. In oībus mentib; lumen ē uita exu
berans. Veritas clara certa; lætitia plena. Inde in corpo
ribus ē diuinæ explicatio & effusio uitæ. Declaratio ueri
tatis reg; & auctoris: Gratia formę: Voluptatis incitame
tum. Empedocles & Zeno uolunt quēadmodū se hēt ad
carbonē flāma: sic quodāmō se hīre lumen ad flāmā. Atq;
flāmā esse quasi lumen dēsum. Lumen uero flāmā rarissi
mam uitāq; cunctor;. Plotinus & proculus arbitrant̄ cē
uisum quendā aspectūq; numinū p̄ radios cælestiū ocu
lorum pcul emissum. Atq; esse spūm quendā diuinū: qui

& oīa uideat: & quātū in se ē ab oībus uideatur. Addū
eiusmodi spūm exingui nūq̄ sed sydera sequi: sicut ui/
sualis radius aīaliū nocte uidentiū. Nunc quidē emicat
foras: nunc uero non emicat: nec interea prorsus extingui
tur uitam oculi sui continue comitans. Si enim tota cæli
natura sempiterna est: in hac autē nihil familiarius pul/
chrius efficacius diuinius ē q̄ lumen: nimirū & lumen ē
sempiternū. Forre ēt coniectare licet ignē quoq; sub Lu/
na lumenq; suū sempiternū esse. Est. n. portio quædā cæ/
lestis ignis cælesti quodā impetu crassioribus inclusa cor/
poribus. Hunc ægyptii cælestem spūm cognouerunt ele/
mentis infusum. Hunc pythagorici Vestalē ignem inue/
nerunt uel in centro mundi feruentē. Hunc stoici intelle/
ctualē ignem p oīa discurrentē cogitauere. Hunc & Pla/
to qualem in Timeo pbauimus & plotino. Hunc theolo/
gi ueteres teste Marone diuinū ætherem uiuentibus hau/
stum dixerūt ire per omnes terrasq; tractusq; maris cæ/
lumq; profundum. Igneus est ollis uigor & cælestis ori/
go. Forte igitur ignis cum uidetur exingui in ocul/
tum resoluitur ignem. Lumenq; huius in lumen illius
occultum.

Animæ & si nominantur lumina tamē in unum qua/
si commune lumen resolui non possunt. Cap. XV.

q Vod modo fingebam & si forte non est uerum ili/
centius tamen fingi potest. De anima uero fingi
reuera non potest. Quæ enim cōmunem iter se materiā
habent inuicē confundi possunt. Item quæ aliorum par/
tes sunt in illa restitui. Rursus quæ superioris substantiæ

GU
Bibl
Cer

actus quidā pedissequi sunt in illā quasi resolui: & quæ ac-
cidentia facilius euanescere. Rōnales aut̃ aīæ substantiæ
sunt incorporeæ rectrices corporū eisq; repugnātes per se
agunt ad se conuertunt. In se subsistunt. Supiori ē qñq;
rebelles. Inter se nimiū discrepantes. A substātiis accidē-
tia rōne distingunt: a corporeis incorporea separāt. Itaq;
neq; confundi pñt uel restitui uel resolui. De his in Theo-
logia & secūdo epistolæ libro latissime. Ac si aīæ fingā-
tur ut lumina nō qdē ut radii sunt: sed ut luces: & hæ q/
dem substātiales sensibili luce lōge p̃stātiores: similes qui-
dem stellis potius q̃ luminibus depēdētibus: natiuo quo-
dam lumine p̃ditæ ferme sicut stellæ: aliud p̃terea lumen
sicut stelle a sole diuinitus accepturæ. Sicut lucē uisibile
non p̃cipit nisi lux aliqua uisualis: nec itelligibilē nisi lux
quædā itellec̃tualis: ita neq; substātiālē distinctā sempiter-
nā nisi lux substātiālis distincta sempiterna. Præsertim si
illa sit sub ipsa sempiternitatis rōne p̃cipiedna. Per hanc
itaq; rōnem. q. p̃ speculam tibi prospicienti propria sta-
tim nostræ mentis immortalitas rutilabit.

Lumē est quasi uisibile numē & Deū referēs i & nos
gradatim ad mores & diuina perducens. Cap. XVI.

d Eniq; lumen ē quasi numē quoddā in mundano
hoc tēplo Dei similitudinē referens. Adeo ut pla-
to noster in libris de repub. hoc ipsius boni filiū noīaue-
rit. Est. n. instar Dei aspectu añ oīa uenerandū. Est & am-
plificatio quædā subita & latissima absq; detrimento sui
ob exuberantē bonitatē largitatēq; suā cunctis sese liben-
tissime & felicissime largiens. Cā cōseruatioq; & excitatio

omnium quæ nascuntur. Proinde ad uitam ueritatē læti-
tiam unde descendit cetera subleuat. Absq; huius p̄sentia
mori cuncta uidentur. Huius aut p̄sentia reuiuiscere. In-
terim uero dū ipsum nō solū fit a sole sed et conseruat
neq; inde discedit nos admonet non solū a deo fieri sed
seruari atq; ab illo minime discedendū. Siquidē illud ubi
longius distare iā uidetur a sole ibi uehementi reflectitur er-
ga solē. Et si forte uidebor alicui curiosior dicā tñ quod
mihi nunc de iustitia uenit in mentē amore lucis & iusti-
tię raptus. Quis enī modus adsit amoris? Nempe uidetur
mihi lumē sæpe nos ad iustitiā cohortari ab iniustitia de-
terrere ubi q̄ potens ip̄a iustitia sit q̄ ip̄otes iniustitia ma-
nifeste declarat. Radius enī q̄ tanq̄ iustus incidit rectus
æquales utrinq; reddēs angulos potēter agit & penetrat.
Et ubi ex aere transit in aquā non frangitur p̄ obliquum.
Atq; ubi tangit solidū q̄ fortis reflectitur in seipsum. Con-
tra uero radius q̄ tanquā iniustus decedit ex obliquo an-
gulos utrinq; faciēs inæquales tanquā debilis uix efficit
quicq̄. Subito frangitur in obliquū nec in se redit unquā
sed residit in aduersum. Quātū uero lumini tanq̄ diuīo
constantia equalitas puritas ubiq; sit grata declarat ip̄m
in corporib; specularibus. In qbus & ex quibus ob hæc
tria mix in modū multiplicatur. Dixerit forte poeta q̄spiā
sicut phœbus daphnē ita lumē amare uirginitatē. Siquidē
flos ipse candoris una cū uirginitatis flore uiget simulq;
disperditur. Præsertim in orbibus oculorū ex quibus etiā
testificatur ingeniū. Hinc certe Democritus puellā quā
modo uirginem iudicauerat sagaciter deprehendit mox

G

pollutam. Sed iā redeamus ad institutū. Lumen non so/
lum nos in moribus instruit: sed ēt quod optimū est: di/
uinum hūano generi cōmemorat cultū: ut neq; īpii nega
re audeant esse Deū. Cuius simulachro sensibus nihil cla
rius. Neq; flagitiosi uel latere oculū uel effugere manum
eius se posse cōfidant: Cuius simulachrū ē ipsa claritas.
Ac uelocius q̄ dici possit momento per oīa dilatat: nec ē
qui se abscondat a calore eius. Vnus in oībus & sup oīa
Deus. Vnū in oībus & circa oīa lumen. Lumen in oīb; a
Deo factis est quidā diuinæ claritatis splendor. Atq; (ut
ita loquar) est deus. q. seipsum finiens: & ad opē suorū
capacitatē sese accōmodans. Deus aut ipse est lumē imē
sum in seipso consistens: ac p se in oībus & extra oīa per
īmensum. Fons ille uitæ: in cuius lumine (ut ait David)
uidemus lumē. Oculis quoq; quo oēs uident oculi: & ut
inquit Orpheus: oculus q cuncta in singulis inspicit. Ac
re uera oīa conspiciunt in seipso: dū esse se pspiciunt oīa. Con
stituit aut: ut in uno lumine cuncta conspicerent: nō cor
porea solum: sed ēt incorporea. Lumen uides in materia
mundi plenū oībus re; oīum formis atq; uolubile. Sub
trahe materiā. Relinque cē era. Hēs aīam incorporeū lu
men a corporibus separabilē omniforme mutabile: De
me rursus huic mutationē. Es iam intellectum angelicū
consecutus: separatū lumen: & omniforme iamq; ēt imu
tabile. Detrahe huic eam diuersitatem: per quam forma
quælibet diuersa ē a lumē. Aliæq; diuersæ sunt ab aliis:
& infusæ insuper aliunde. Lumen hoc infinite lucet: quia
natura lucet sua: estq; simpliciter absolutum. Ita demum

Deus mentis oculis per hoc lumen superiore quodam lumine coruscabit iuxta sensumque plenissimum: quandoquidem ymago eius. i. solis lumen uitam omnibus sensumque largitur: & quanto lux illa excellentior est quam nostra: tanto maius menti gaudium quam hæc oculis afferet. De statu beatorum sub diuino lumine atque miserorum. Cap. XVII.

Sed in suprema Hierusalem: ut propheta inquit est ipse Deus: qui cultoribus in terra suis in caelestem patriam reuersuris proculdubio promittit uniuersae ueritatis lumen: ac plenum in lumine gaudium. Lumen hoc præcipue sapientibus alios ad iustitiam instruendis pollicetur. Fulgebunt (inquit Daniel) docti sicut splendor firmamenti: & qui multos erudierint ad iustitiam: tanquam stellæ in perpetuas æternitates. Non inquit: sicut sol fulgebunt. Sol enim illic est ipse deus. Splendor uero firmamenti est candor ille celorum: ob raritatem suam oculis nostris semper occultus. Cum. n. totus ignis luceat: multo magis tota substantia celi uel ubi non sunt stellæ: lucet: sed uelut ignis percul in materia tenuissima lucet: uix ulli conspicuus. Eiusmodi splendore fulgebunt sapientes illi: qui apud nos sola fuerint contemplatione contenti. Qui uero contemplati diuina: deinceps ad actionem se contulerint erudiri ceteros ad iustitiam atque sapientiam: uberiore quadam atque manifesta: sicut stellæ luce fulgebunt. Cum. n. sapientes nihil aliud amauerint & coluerint quam lucem. Hæc enim solam in qualibet ueritate querenda querunt: merito lucis premia referunt: & qui ceteros illuminant in perpetuum: non iniuria ipsi quoque in perpetuas (ut inquit) æternitates diuinitus illustrantur. Quæadmodum uero piorum premium est mira quedam lux.

GU
Bibl
Cen

cis participatio ita supplicium impiorum est ipsa priuatio lucis. Immo uero ipsemet sol diuinus: qui sanos uegetosque piorum oculos mirifice fouet: impiorum contra oculos lingue offendit: & conscientiam incendio uexat. Non aliter quam solis lumen in apto quod delectat: in angustum uero coactum prorsus adurit. Sed libenter reuertimur ad beatos. Gratum quidem apud nos est aeris lumen omnibus: quia uitali animarumque spiritui cognatissimum: rerumque innumerabiliu uarietate delectat. Gratius lumen in spiritibus corporis est sanguinis. Gratissimum lumen intimum menti beatis: usque adeo mente impleatur inde statim exundet in corpus: In quo tamen caeleste (ut Platonice loquar) uniuscuiusque animae proprium. Tamen et humanum tandem iam quasi caeleste factum. Illic igitur unusquisque totus est oculus totus undique prius atque lucens. Quamobrem singuli tam mentis quam ocularis corporis radios in se inuicem iacientes facillimo quodam nutu se mutuo prorsus intelligunt: Singuli mutuo radiorum iactu in singulis coruscabunt. Deus autem tanquam sol in stellis quam abunde tam feliciter fulgebit in cunctis.

Apologia in librum suum de Sole & Lumine.

Marsilius Ficinus Florentinus Philippo Valori oratori apud Pontificem Florentino. S. D. Librum de Sole clarissimo Petro Medici destinatum domi iam diutius retinebam. Atque contra preceptum euangelicum sub modio lucernae siue Solis ferme iam impius abscondebam. Sed Petrus ille Nerus quem in epistolis

nostris frequenter candidissimū appellauimus: pium exi-
stimauit fore: ut lumen hoc q̄ plurimis (ut deus p̄cipit)
effulgeret. Itaq; candidissimo Viro ad quem potissimum
cura de lumine pertinet & candore: libentissime parui.
Atq; ultra mysterium Magnanimo Petro Medici cōmē-
datum: permisi librum opera Petri Neri palam impresso-
ribus exprimendum. Ecce igitur mi Valor luce mihi ca-
rior: palam Sol hic q̄tuluscunq; meus iam exoritur. Sed
forte mox suborituris nebulis offundendus: uel etiam fu-
turus noctuis quibusdam uespertilionibusq; molestus.
Nebulas quidem aut uenti protinus dissipabunt: aut sol
ipse cum ascenderit altius: extenuabit atq; dissoluet. Ve-
spertilionibus autem sub lumine caligantibus cæcutien-
tibusq; consulto: si modo consilii sint capaces: ne lucē q̄-
dem incusent: ceteris salutarem. Sed ipsi splendorē hunc
effugiāt: suo more potius: atq; ut par est: indigni lumine:
assidue delitescant. Bona quidem spe Valorem meum ad
hoc certamen prouoco: Valorem inq̄ non solum contra
bubones: Sed aduersus etiam immania monstra: Hercu-
lis instar ualidissime pugnaturum. Soles enim Boetianū
illud pro Hercule dictum in ore frequēter habere: Supe-
rata tellus sydera donat. Herculem ueteres introducunt:
uirum solis alumnum: pro uera gloria: pro ueritatis splē-
dore: quæ solis ipsius munera propria & officia sunt: la-
bores duodecim quasi duodecim signa Zodiaci subeun-
tem. Iro nunc alacer mi Valor in prælium. Propugnato-
res. n. illic (scio quid loquar) tres saltem iuictos habebis.
Politianum Herculem inq̄ Phæbeum Picum: Amphio-

GU
Bibl
Cet

neumq; Landinum. Hi profecto q̄ strenue pro mea uita
iam triennium certauerunt: tam fæliciter deinceps p hoc
meo quantuscunq; est splendore pugnabunt. Die. xi. Ia/
nuarii. M. CCCC. LXXXIII.

Sæpe in cælestibus gemini sunt. Item Soles duo.
m Arsilius Ficinus Florentinus Martino Vranio
prænnyngero Germano suo quasi germano .S.
P. D. Iuuat una tecum mi Vranix uir cælestis cælestia
sæpe tractare. Non solum in firmamento gemini sunt il
li dioscuri: sed inter planetas sunt quoq; germani. Mer/
curius enim quasi minor frater est Saturni. Consimili. n.
(ut Plato inquit) luce fulgent: & ingeniis utriq; præfunt.
Germana Iouis est alma Venus. Phæbi quoque phæbe.
Mars autem quasi superbior communionis expers. So/
lem ipsum non tam comitatur q̄ æmulatur. Præter. n. fer
uorem suum Solis æmulum quasi riualis | lumen nescio
quod infundit Lunæ paucis admodū obseruatum. Post
hæc autem lætherius aer | quasi Iuppiter alter | frater &
maritus est sequentis aeris. q. Iunonis: Sed ut reuerta/
mur ad Solem: Quid mirum? Siquidem in cælo sunt
gemini Soles | geminos quoq; penes me. q. Soles esse na/
tos: primo quidem minorem | deinde maiorem. Mino/
rem igitur ipse Orator ad Pontificem proficiscens | præ/
terita æstate apud nos uidisti Florentiæ: qui & te hinc in
germaniam abeuntem e uestigio secutus est | clarissimum
principem tuum Eberardum salutaturus. Alterum uero
Solem | qui inter platonicas cōmentationes grandior iam
coaluit | iure sibi uendicat Petrus Medices: q & Platonica

iure sibi omnia uendicat. Lumen similiter mi Vranie mi
hi geminū inter lares eluxit: Minus atq; Maius. Minus
quidē iādiu Phœbo Capellæ fulsit: Maius uero nunc Pe
tro Medici clarissimo lucet. Vtrunq; igitur Vir cœlestis
fœliciter contemplare. Contemplaberis uero fœliciter: si
luminis huius similitudine Platoniciū hoc quod sequitur
de diuinitate mysterium memoriæ cōmendaueris. Quæ
minimū lumen habent non aliter cernere consueuimus
q̄ passim quærendo propius accedentes. Solem uero ui
suri non tam quærere Solē cogimur ultro nobis obuiū:
atq; omniū patentissimū q̄ purgare oculos aperire: con
uertere: proq; modo nostro hos ad illum accommodare.
Similiter cæterarū quidem rerū ueritates exiguas. q. scin
tillas argumētationibus perscrutari cōpellimur. Immen
sum uero Dei lumen sic assequi nō ualemus: sed & ama
toria uoluntatis cōuersione & serenitate mentis paramur
ad illum nobis uidelicet præparatis ultro fœliciter coru
scantē. Hinc Platoniciū illud. Diuina quidē uerbis ratio
nibusq; doceri non possunt: quēadmodū cætera quæ di
scuntur. Sed assidua circa diuinū ipsum cōsuetudine ui
tæq; cōmunionē. Subito tandē nobis uelut ab igne scin
tillante lumē effulget in animo: seq; ipsum iam alit. Die
.XVIII. Ianuarii. M. CCCC. LXXXIII.

Nonnulla de lumine. Item Catalogus li
brorum Marsilii.

b Indacius Recasolanus Gregorio Alexandrino
physico præclaro. S. Mitto ad te librū de Sole
& lumine a Marsilio nostro nuper editū: sperans nō me

GU
Bibl
Cer

diocriter tibi gratum fore: tum quia de lumine omnibus
gratissimo tractat: tum etiā quoniā a Marsilio Platonico
tibi omniū charissimo proficiscitur. Præsertim quia per
hanc lucem quod est præ cæteris exoptandū inuisibilia
quoq; uidebis. Solet enim Marsilius noster quo familia-
riter utor sæpe dicere lumen a diuina prouidentia consti-
tutum non solū ut sub eo corpora: sed etiā multoq; ma-
gis: ut per ipsum incorporea cernereimus. Cætera enī ad
id asseuerandū argumenta: uel obscuriora nobis esse: uel
aliunde deducta. Ipsum uero lumen dum palā se oculis
obicit: interea se non esse corporeū inditiis multis osten-
dere. Vt ex hoc plane quod incorporeū per corpora no-
bis occurrit: esse aliquid supra corpora: incorporeū cogi-
temus. Ac dum in uno Solis lumine innumerabiles ra-
dios inuenimus cōiunctos inuicē & distinctos: hinc qua-
les & quomodo in diuina mente sint ideæ: res omnium
contemplemur. Præterea ubi radios uariis nubibus ua-
poribusq; infusos aspiciamus: diuersos ibi colores edere:
inde consideremus: qua ratione in materiis longe diuer-
sis ideæ diuersa frequenter efficiant. Deniq; ubi splendo-
re Solis in terris: colores uarios: qui & i eius uirtute sunt
prosilire uidemus: hinc plane quomodo seminales rerum
omniū rationes in natura sint atq; ex ipsa prodeant co-
gnoscamus. Hæc ille quidem iuter loquendū. Sed lon-
ge meliora in ipso libro de Sole & lumine: quem mitti-
mus uidere poteris. Vt autē Marsilianos libros omnes
quod equidem te desiderare scio: in hoc uolumine cer-
nas. Catalogum accipe.

Catalogus librorum Marsilii Ficini Florentini.

COMPOSITA.

Opiniones Philosophorum de Deo & anima.

Declarationes Platonicae in adolescentia.

De uoluptate.

De amore. Ad quē librum componendū adhortatus est illum dilectissimus eius Ioannes Caualcantes uir pius admodum atq; grauissimus eo quidē consilio ut perditos uanae pulchritudinis amatores ad amandā immortalem pulchritudinem reuocaret.

Item de Religione christiana.

Theologia Platonica in libros. XVIII. diuisa de animorum immortalitate.

Cómentarium in partem philebi.

Libri epistolarum. xi. Platonici plurimum & morales.

Libri de uita tres. s. De uita sana. De uita longa. De uita cælitus comparanda.

Argumenta in libros platonis omnes.

Argumenta in libros plotini omnes.

Liber contra pestem.

Argumenta quedā in Theophrastū siue Priscianū de aia.

In secundo epistolae libro continentur hi libelli.

Quinq; clauēs in platonica theologia.

De raptu Pauli ad tertium cælum.

De lumine.

Opusculum de stella Magorum.

Argumenta in Dionysiu de mixtica theologia & de diuinis nominibus.

GU
Bibl
Cer

Commentarium in Timæum.

De Sole & lumine.

TRADVCTA.

Multa ex Hermia i Phædrum & ex Iamblichō de secta
Pythagorea.

Mercuri⁹ trismegistus de sapia diuina & opificio mudi.

Alcinoi cōpēdiū i Platonē una cū Speusippi de finitiōi-
bus puerbiisq; Pythagorę: & cū xenocrate de cōsolatōe.

Omnes Platonis libri. LVI.

Omnes Plotini libri. LIII.

Iamblichus de mysteriis Aegyptiorę atq; Assyriorę.

Synesius de somniis.

Psellus de Dæmonibus.

Porphyrius de occasionibus ad diuina.

Prisciani lydi cōmentariū in Theophrastum de anima.

Proculi multa in Alcibiadē: & i rēpub. & de sacerdotio.

Nōnulla Porphyrii de abstinentia.

Liber Dionysii Areopagitę de mixtica theologia.

Eiusdem de diuinis nominibus.

Nōnulla Athenagorę de resurrectione.

Quotidie Platonis libros recognoscit alicubi alienis ma-
nibus forte cōtaminatos: distinguitq; in capita: & lō-
gioribus argumentis cōmentariisq; illustrat.

Impressum Venetiis per Bernardinum Venetum de Vi-
talibus Anno a Natali Christiano. M.D.III.

CVM PRIVILEGIO.

de lect

o mū

finiū

solati

ioy.

de anim

acerdor

gia.

alienis

rita: & l

m de V

III.

005266892